

Årsrapport 2015

Sarpsborg kommune

Innholdsfortegnelse

RÅDMANNENS FORORD	4
SAMFUNNSRESULTATER	5
Demografi	5
Innsatsområder i samfunnsplanen	6
ØKONOMISK RESULTAT	16
Måltavle økonomi	16
Økonomisk oversikt - drift	17
Netto driftsresultat	18
Frie inntekter og finansielle poster	19
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	20
Spesifikasjon av driftsinntekter og driftsutgifter	21
Økonomisk resultat per kommuneområde	22
Investeringsregnskapet	23
Fondsbeholdninger	24
Rådmannens internkontroll	25
MEDARBEIDERRESULTATER	27
Måltavle medarbeider	27
Rekruttering og omstilling	27
Inkluderende arbeidsliv	27
Medarbeiderundersøkelsen	29
Skader og HMS avvik	30
Heltid	31
Kompetanseutvikling	31
Lærlinger og kvalifisering til fagarbeider	32
Likestilling og mangfold	33
KOMMUNEOMRÅDE HELSE OG SOSIAL	37
Strategiske prosesser	37
Økonomi	39
Måltavle	41
KOMMUNEOMRÅDE OPPVEKST	45
Strategiske prosesser	45
Økonomi	47
Måltavle	49
KOMMUNEOMRÅDE SAMFUNN, ØKONOMI OG KULTUR	52
Strategiske prosesser	52
Økonomi	57
Måltavle	59
KOMMUNEOMRÅDE HR	61

ÅRSRAPPORT 2015 – SARPSBORG KOMMUNE

Strategiske prosesser.....	61
Økonomi	62
Måltavle	62
Brukerresultater.....	63
KOMMUNEOMRÅDE TEKNISK	67
Strategiske prosesser	67
Økonomi	68
Måltavle	71
VEDLEGG: INVESTERINGSOVERSIKT	73

RÅDMANNENS FORORD

Når året 2015 for Sarpsborg kommune skal oppsummeres, er det naturlig å starte med noen ord om 2014. Det var historien om et år der mange forhold som kommunen ikke kan kontrollere fikk negativ effekt, et år der vi hadde måttet bruke oppsparte reserver for å få et resultat i balanse. Sarpsborg kommune kunne tåle ett slikt år, men ikke ett til. 2015 kunne rett og slett ikke bli likedan.

Da 2015 så ut til å begynne dårlig, med skattesvikt og andre utfordringer, ble det raskt en felles forståelse hos politikere, ledere og tillitsvalgte for at noe måtte gjøres. Vi bremsset kontrollert ned. Det vil si: Vi satte i verk noen sparetiltak og forberedte andre, uten å sette i gang noe panisk.

Det virket. For når Sarpsborg kommune kan gjøre opp 2015 med et årsresultat på 75 millioner kroner, har sparetiltakene bidratt godt til det.

Samtidig har Sarpsborg kommune i 2015, i motsetning til 2014, kommet godt ut på inntekts- og utgiftsposter vi ikke har kontroll over selv. Og for en kommune på vår størrelse kan positive eller negative utslag på disse postene utgjøre titalls millioner kroner.

Årets resultat vil gjøre oss i stand til å bygge opp noe økonomiske reserver igjen. Da vil det være lettere også i framtiden å slippe «akutte innsparingstiltak. Sarpsborg kommunes tjenester skal være forutsigbare, og endringer skal være gjennomarbeidet og skje i et fornuftig tempo.

Å drive en god kommune handler om så mye mer enn penger. Vi skal gi brukerne våre, enten de er barnehagebarn, skoleelever, pleietrengende eller eiere av en bolig med vann i springen, gode tjenester. Videre skal vi bidra til å utvikle lokalsamfunnet og gi innbyggerne positive opplevelser. Det sier årsrapporten også mye om.

2015 var også preget av store omstillinger i Sarpsborg kommunes organisasjon. Vi gjennomførte store prosjekter som berører kommunens ledelse, administrasjon og sentrale tjenesteproduksjon, som «Kommune for 2020» og «Organisasjonsutvikling teknisk». Samtidig pågikk større og mindre omstillingsarbeid i praktisk talt hele kommunen. Jeg takker ledere, medarbeidere og tillitsvalgte for at det har vært mulig å få til dette samtidig som vi har oppnådd et godt økonomisk resultat og gitt innbyggerne gode tjenester.

Sarpsborg kommune har innviet flere nye bygg i 2015. Sandesundsveien barneskole er blitt en flott og moderne sentrumsskole, som jeg håper og tror vil være en positiv del av oppvekstmiljøet til barn i Sarpsborg sentrum. For meg har det også vært en stor glede å oppleve åpningen av både Kløvningsten bofelleskap og Hafslundsøy barnehage, og møte noen av dem som skal få glede av de investeringene kommunen har gjort.

Likevel vil 2015 kanskje bli best husket for det som ble investert i å gjøre byen enda mer attraktiv inn mot jubileumsåret 2016: Vi har tatt i bruk både en ny gågate og et nytt Kulås amfi, og det har allerede gitt oss flotte opplevelser.

2015 var året før byens store jubileumsår. Det året brukte vi også til å bygge en organisasjon som skal gi byen et minneverdig jubileum, med en kombinasjon av et byselskap og et kommunalt apparat. Ut fra det vi har opplevd ved inngangen til 2016, har jeg all grunn til å tro at jubileumsåret blir så bra for byen som vi hadde håpet på. Det er godt å se engasjementet og den stoltheten i kommunen vår.

Med disse ordene takker jeg politikere, medarbeidere, tillitsvalgte og samarbeidspartnere for godt arbeid i 2015 – og ønsker alle et fortsatt godt jubileumsår!

Sarpsborg, mars 2016

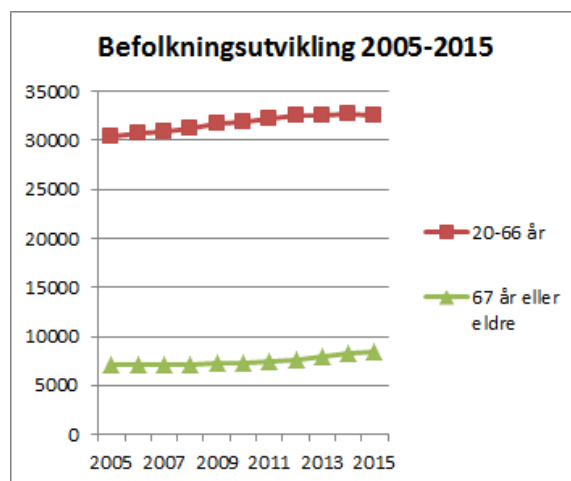
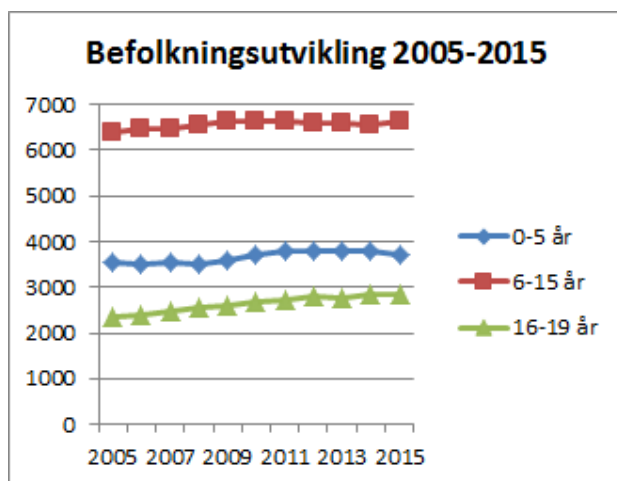
Unni Skaar
Rådmann

SAMFUNNSRESULTATER

Innenfor samfunnsområdet beskrives først den demografiske utviklingen og deretter utviklingen for aktuelle temaer knyttet til målene i kommuneplanens samfunnsdel.

Demografi

Sarpsborg har hatt en betydelig befolkningsvekst over en årrekke. Veksten de senere årene skyldes i hovedsak tilflytting, særlig fra ikke-vestlige land. Andel eldre over 80 år i kommunen er høyere enn landsgjennomsnittet. Figuren under viser en vekst i aldersgruppen 67 år og eldre. Befolkningsveksten i 2015 har vært noe høyere enn de tre foregående år.

Sarpsborg - Folkemengde 1. januar og endringer i kalenderåret (Kilde SSB)

	Folkemengde 1. januar	Fødselsoverskudd i kalenderåret	Nettoinnflytting i kalenderåret	Folketilvekst i kalenderåret
2004	49 423	-12	352	330
2005	49 753	31	327	362
2006	50 115	98	390	478
2007	50 593	46	422	460
2008	51 053	147	512	670
2009	51 723	171	264	436
2010	52 159	67	594	646
2011	52 805	100	423	528
2012	53 333	80	299	363
2013	53 696	56	306	363
2014	54 059	18	104	133
2015	54 192	91	399	486
2016	54 678			

Innsatsområder i samfunnsplanen

V I S J O N Sarpsborg - der barn og unge lykkes	
Identitet Sarpsborgs innbyggere skal være stolte og engasjerte	
Slik vil vi ha det!	
<ul style="list-style-type: none"> • Sarpsborg skal oppleves som en kultur-, idretts- og aktivitetsby • Sarpsborg skal ha spennende og allsidige jobbmuligheter • Sarpsborg sentrum skal være attraktivt og levende • Sarpsborg skal være en attraktiv by å bosette seg i for barnefamilier	

Etter mange års forberedelser har endelig jubileumsåret 2016 kommet!

Gjennom de siste årene har det vært jobbet iherdig for å gjøre Sarpsborg og byen klar til jubileet. I 2015 ble viktige byutviklingsprosjekter som opprusting av gågata, Kulås amfi, Sarpsborg Scene, innfartsårene, tusenårsstien og Pilegrimsleden slutført, eller de er i ferd med å slutføres.

Offisielle og ikke-offisielle jubileumsarrangement er fastsatt i et samarbeid mellom kommunen, isarpsborg, næringsforeningen, kirken, fylkeskommunen, lag, foreninger og frivillige. Engasjementet har hele tiden vært økende, og den første virkelige prøvesteinen kom nyttårsaftnen 2015 med offisiell nyttårsfeiring på torget. Hele 13.000 mennesker møtte opp for å ønske jubileumsåret 2016 velkommen!

Andre arrangører av jubileumsarrangementer som er gjennomført på slutten av 2015 og starten på 2016, melder om særdeles godt oppmøte. At Sarpsborgs innbyggere i stadig større grad viser sin stolthet og engasjement bør derfor være hevet over enhver tvil. At Sarpsborg 08 for første gang i klubbens korte historie spilte cupfinalen på Ullevaal, gjør selvfølgelig ikke stolthetsfølelsen mindre!

Forbausende byfest - byfest for bedre bymiljø

Lørdag 19. september ble Forbausende byfest arrangert for tredje gang i Sarpsborg sentrum. Denne gang i Jernbanegata/Pellygata. Byfesten er et bidrag til å sette fokus på bymiljøet gjennom opplevelser, viten, liv og oppmerksomhet om mulig bruk og utvikling av Sarpsborg sentrum. Samarbeid med lokalt næringsliv, frivillige lag og organisasjoner er sentralt. Årets tema var mangfoldet i Sarpsborg. Det var stor oppslutning om arrangementet og besøkende fikk se kulturelle innslag, salgsboder, Sciences show, verksteder, utstillinger, matmarked og kunne besøke kommunens midlertidig byplankontor.

 <p>BILDEGALLERI</p>	 <p>FANTASTISK OPPSLUTNING OM SENTRUMSARRANGEMENT</p> <p>TEKST + VIDEO</p>	
<p>På byfest i Sarpsborg - Annerledes og morsom dag</p>		

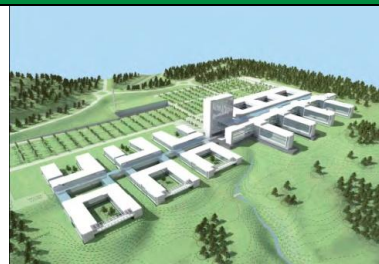
Sarpsborg har, som mange andre byer, et mål om å styrke sentrum til å bli levende og attraktivt. Byutvikling handler ikke bare om nybygging og samferdselssatsinger. Det handler også om å løfte frem og dyrke det potensialet vi allerede har i Sarpsborg, i bygninger, mellom husene, i parkene og på plassene. Det er et ønske at vi skal gjøre byen vår litt mer spennende, morsom og grønn. Midlertidige byrom kan være en av veiene til dette målet, bla. med arrangementer, stunts, midlertidige løsninger og prosjekter som skal bidra til aktiv bruk av byen. Filmen fra byfesten 2015 ligger her <https://www.youtube.com/watch?v=jGjO41PEi1I>

Verdiskaping

Sarpsborg skal ha et allsidig og konkurransedyktig næringsliv med høy kompetanse og spennende jobbmuligheter

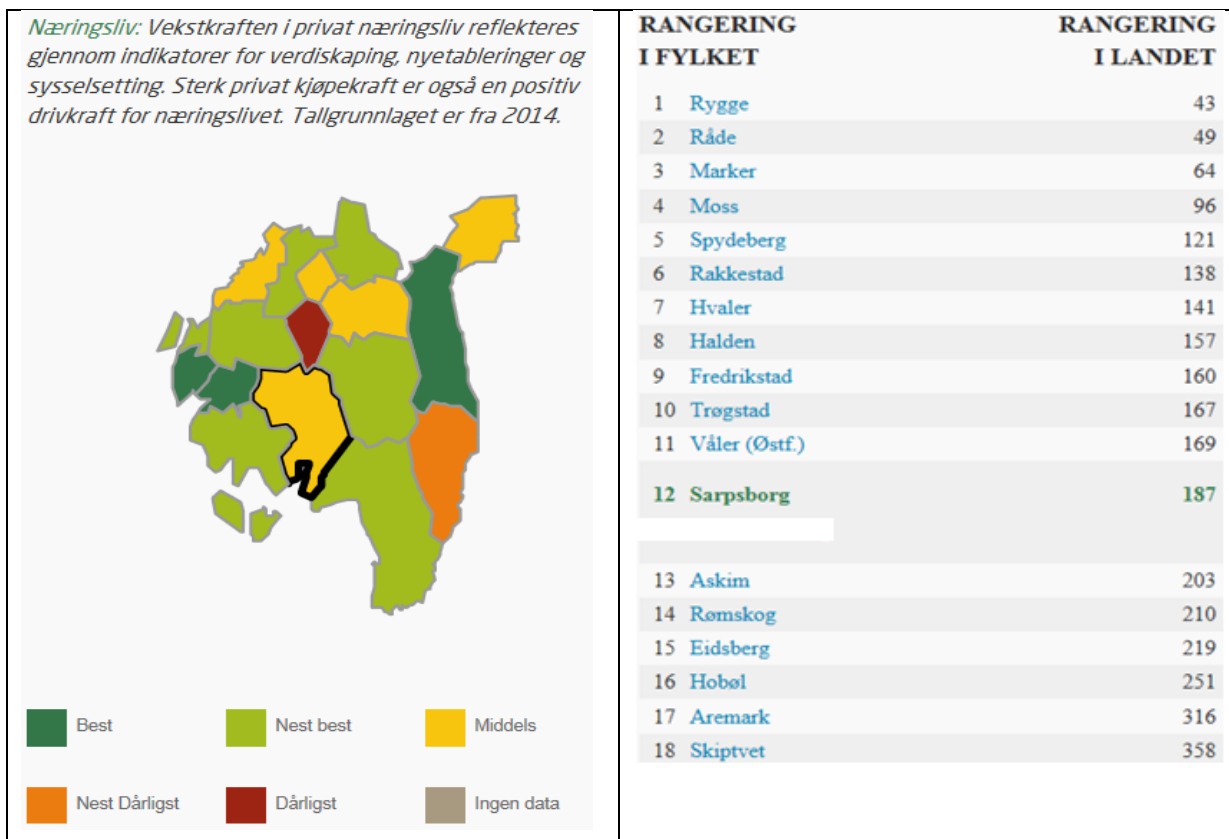
Slik vil vi ha det!

- Sarpsborg skal ha spennende og allsidige jobbmuligheter
- Næringslivet og kommunen skal være attraktiv for faglært arbeidskraft og arbeidskraft med høyere utdanning
- Næringslivet og kommunen skal tilby arbeid til alle grupper av arbeidssøkende

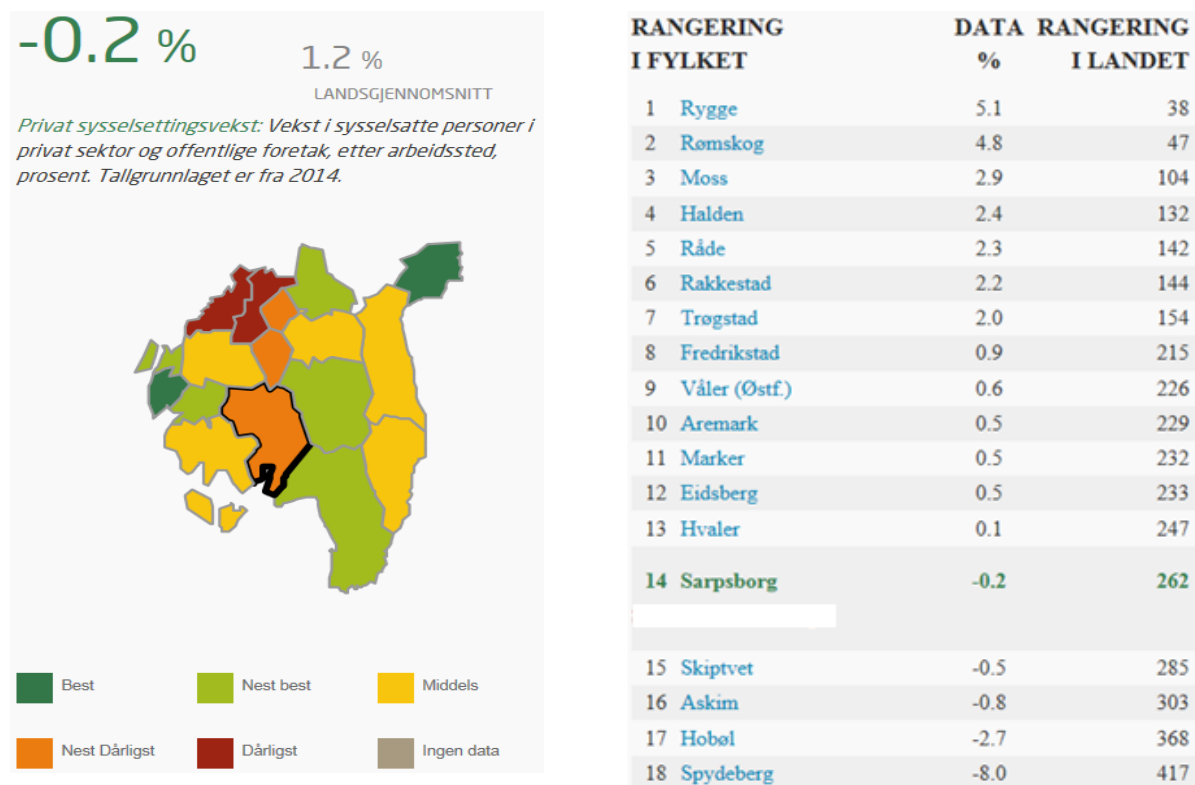

Vekstkraft i næringsliv

Sarpsborg er rangert på en 187. plass av alle kommuner når det gjelder vekstkraft i det private næringslivet. Dette betyr at den totale økonomiske aktiviteten i Sarpsborg er lavere enn ønsket.

Veksten i antall arbeidsplasser har de senere år i hovedsak kommet innen offentlig sektor, noe som har blitt ytterligere forsterket gjennom 2015 med åpningen av det nye fylkessykehuset på Kalnes. En for ensidig økning av offentlige arbeidsplasser er ikke bærekraftig over tid. En viktig oppgave er derfor å få en større grad av sysselsettingsvekst i det private næringsliv.

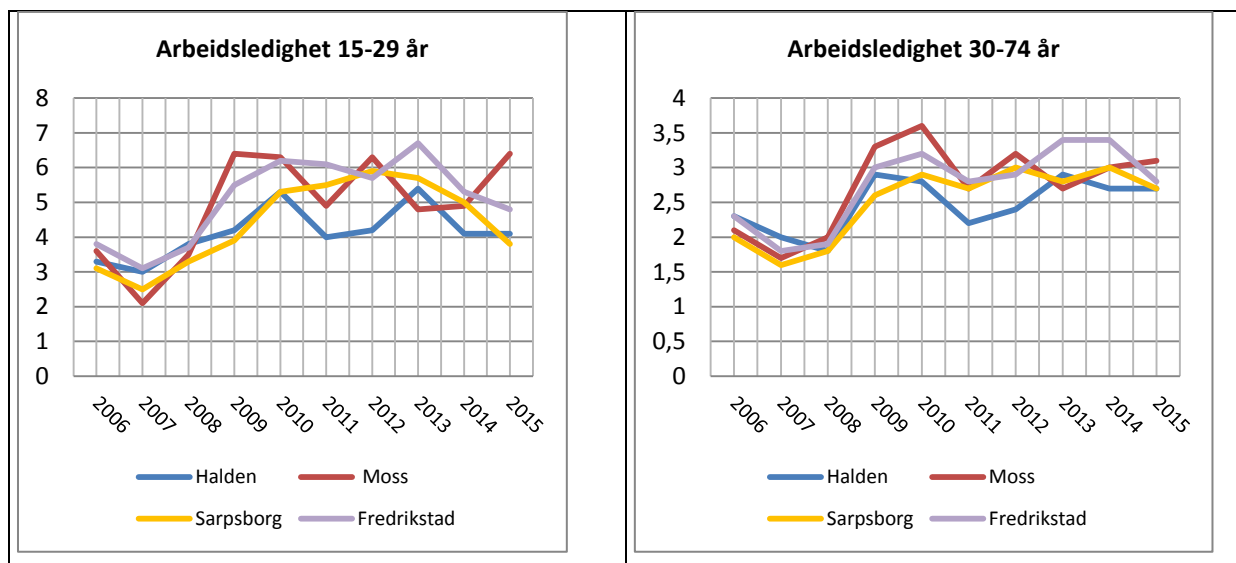

Verdiskapingen i det eksiterende næringslivet lokalt, er derimot tilfredsstillende når en tar i betraktning at verken Sarpsborg eller Østfold ikke er en del olje- eller fiskeribransjen som har hatt en verdiskaping som frem til nå er unik i norsk sammenheng. Derimot har Sarpsborg noen meget sterke industribedrifter som opererer i et nasjonalt og internasjonalt eksportmarked.

Sarpsborg gjør det stadig bedre på antall nyetableringer sammenliknet med kommunene i Norge. Det som kjennetegner disse bedriftene er at de er små servicebedrifter med relativt få ansatte og som ikke etterspør kompetansearbeidskraft

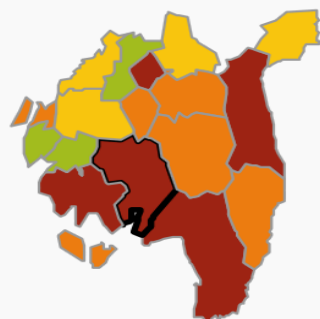
Deltakelse i arbeidslivet

Figurene under viser registrerte arbeidsledige i de store Østfold-byene, registreringsmåned november. Utviklingen viser at andelen unge arbeidsledige i Sarpsborg er synkende de siste årene.

Arbeidsmarkedssituasjonen for Sarpsborg og Østfold er fortsatt slik at en alt for stor del av befolkningen blir stående utenfor arbeidsmarkedet, med de negative konsekvenser det fører med seg. Arbeidsledigheten var ved utgangen av 2015 på 3,4 %, noe som er litt under snittet for Østfold for øvrig.

Arbeidsmarkedet: Høy deltakelse i arbeidslivet er en viktig drivkraft for vekst og verdiskaping. Når en stor andel av den yrkesaktive befolkningen mottar permanente stønader som uføretrygd, vil dette indikere lav ressursutnyttelse. Høy grad av utveksling av arbeidskraft på tvers av kommunegrenser indikerer fleksible arbeidsmarkeder. Tallgrunnlaget er fra 2014.

Best (Green), Nest best (Light Green), Middels (Yellow), Nest Dårligst (Orange), Dårligst (Red), Ingen data (Grey)

RANGERING I FYLKET		RANGERING I LANDET	
1	Spydeberg	125	
2	Råde	140	
3	Rygge	141	
4	Rømskog	172	
5	Hobøl	216	
6	Våler (Østf.)	227	
7	Trøgstad	245	
8	Moss	263	
9	Aremark	271	
10	Eidsberg	276	
11	Skiptvet	277	
12	Hvaler	290	
13	Rakkestad	308	
14	Askim	350	
15	Sarpsborg	363	
16	Marker	369	
17	Halden	374	
18	Fredrikstad	376	

Levekår

Barn og unge skal motiveres til utdanning for å møte framtidens utfordringer.
Sarpsborg skal være en by som fremmer likeverd og inkludering

Slik vil vi ha det!

- Sarpsborg skal ha et helhetlig læringsløp med høy kvalitet fra barnehage til videregående skole
- Helsefremmende og forebyggende tiltak skal ha en sentral plass i arbeidet for å bedre levekår
- Innbyggerne skal ha mulighet til å leve et meningsfylt liv uavhengig av funksjonsevne
- Sarpsborg skal ha et variert kultur- og fritidstilbud for alle
- Levekårene skal bedres og levekårsforskjeller skal utjevnes
- Sarpsborg skal ha trygge, attraktive og levende bo- og nærmiljøer

Utdanning

Forskning viser klare sammenhenger mellom foreldrenes sosioøkonomiske status og elevenes skoleresultater. Familiebakgrunn kan forklare omtrent 30 % av forskjellene i karakterer mellom enkeltelever på grunnskolenivå (Hægeland m.fl. 2004/2010). Foreldrenes utdanningsnivå har betydning for sannsynligheten for å fullføre videregående opplæring og for elevenes skolefaglige prestasjoner. Sarpsborg kommune har en større andel 5. klassinger på laveste mestringsnivå i engelsk, lesing og regning på nasjonale prøver enn i Østfold og landet som helhet.

Utdanning og frafall

Figuren under viser frafall i videregående skole¹

År	2006-2008	2008-2010	2010-2012	2013-2015
Hele landet	25,4	25,8	25	27
Østfold	29,2	30,9	30	30
Sarpsborg	30,5	30,2	31,6	30
Moss	30,8	32,4	35	33
Halden	27,1	27,6	28	30

Sarpsborg ligger ganske likt med Østfold, men har høyere andel som ikke fullfører videregående skole på normert tid. Utviklingen er ganske stabil. Andelen med videregående eller høyere utdanning er lavere enn i landet for øvrig. Resultater viser imidlertid positiv utvikling fra siste år. Elevundersøkelsen viser at den sosiale trivselen blant 10. klassingene er likt med snittet for Østfold, og høyere enn landet for øvrig.

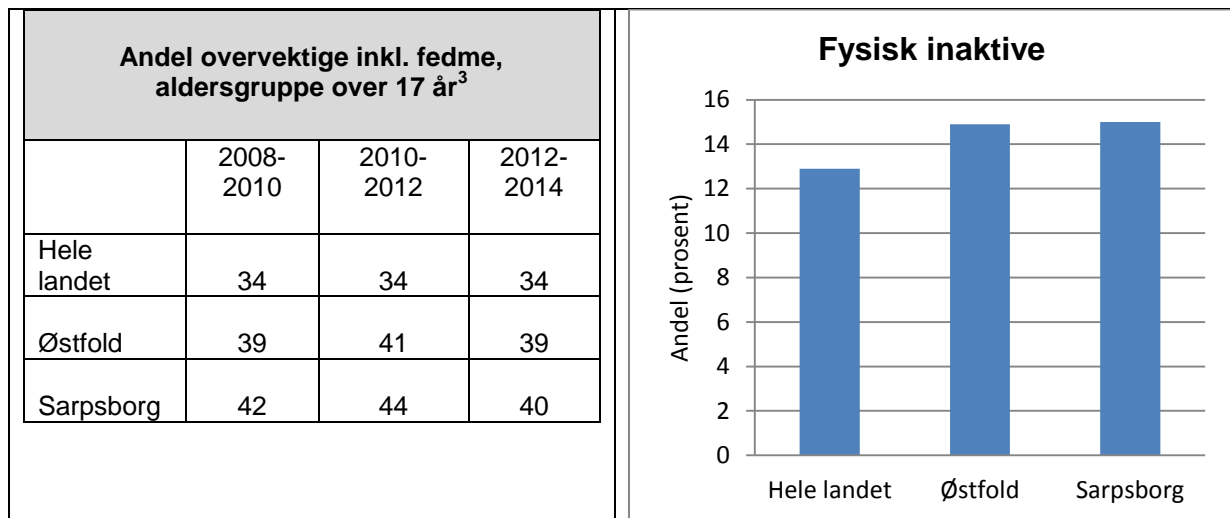
Helse

Folkehelseprofilen 2016 viser følgende:

- Forventet levealder for kvinner er lavere enn i landet for øvrig
- Andelen med psykiske symptomer og lidelser er høyere
- Andelen unge i alderen 15-29 år som har psykiske symptomer/lidelser er høyere enn landet som helhet men lavere enn snittet for fylket.
- Vaksinasjonsdekningen er bedre
- Andelen med type 2 diabetes er høyere
- Andel overvektige er høyere

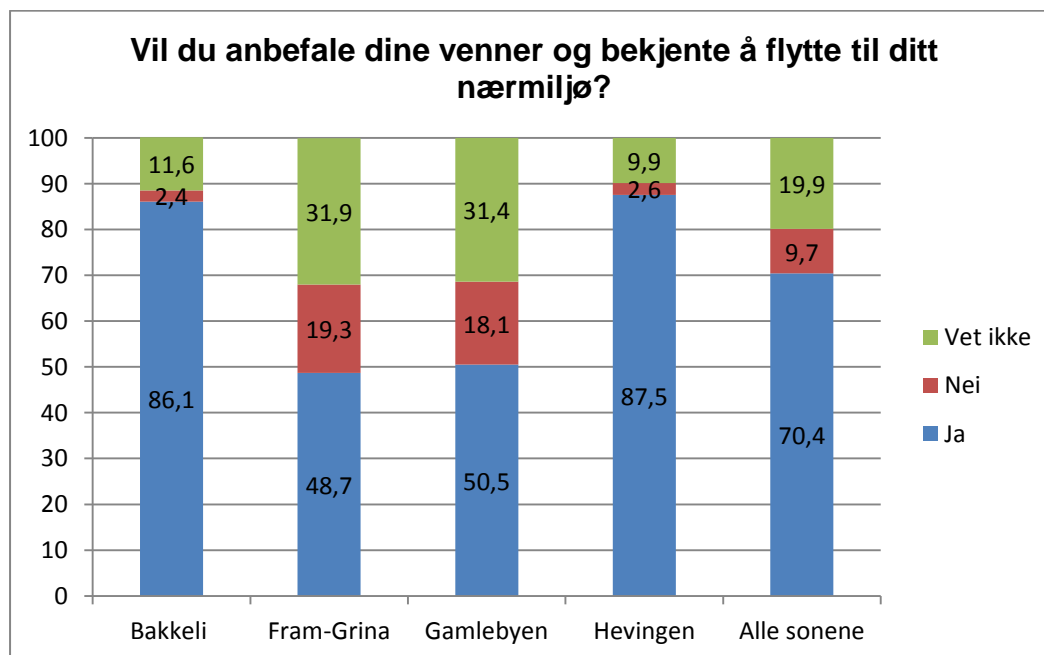
¹ Kilde: Utdanningsdirektoratet

Tabellen under viser at andelen overvektige er høyere i Sarpsborg enn i landet og i Østfold. Veiting av elevene på 3. trinn og 8. trinn viser at 18,5 prosent av elevene på 3. trinn og 20,5 prosent av elevene på 8. trinn er overvektige. Fysisk inaktivitet² er også noe høyere i Sarpsborg enn landet for øvrig.

Nærmiljøet

Sarpsborg har mange gode møteplasser. Andel som er fornøyd med sitt nærmiljø er 66,7 % i Sarpsborg som er noe lavere enn snittet i Østfold. For landet er tallet 70,3 %.⁴ Som del av Levekårsrapport 2014 inngår resultater fra en spørreundersøkelse gjennomført i fire levekårssoner. Innbyggerne ble spurt om hvor lenge de hadde bodd i området, og hvorvidt de ville anbefale venner og bekjente å flytte dit.

Figuren over kan tyde på at innbyggerne i de levekårsutsatte sonene vurderer sitt nærmiljø som mindre attraktivt enn de som bor i soner med få levekårsutfordringer.

² Ungdataundersøkelsen

³ Folkehelseinstituttet 2016

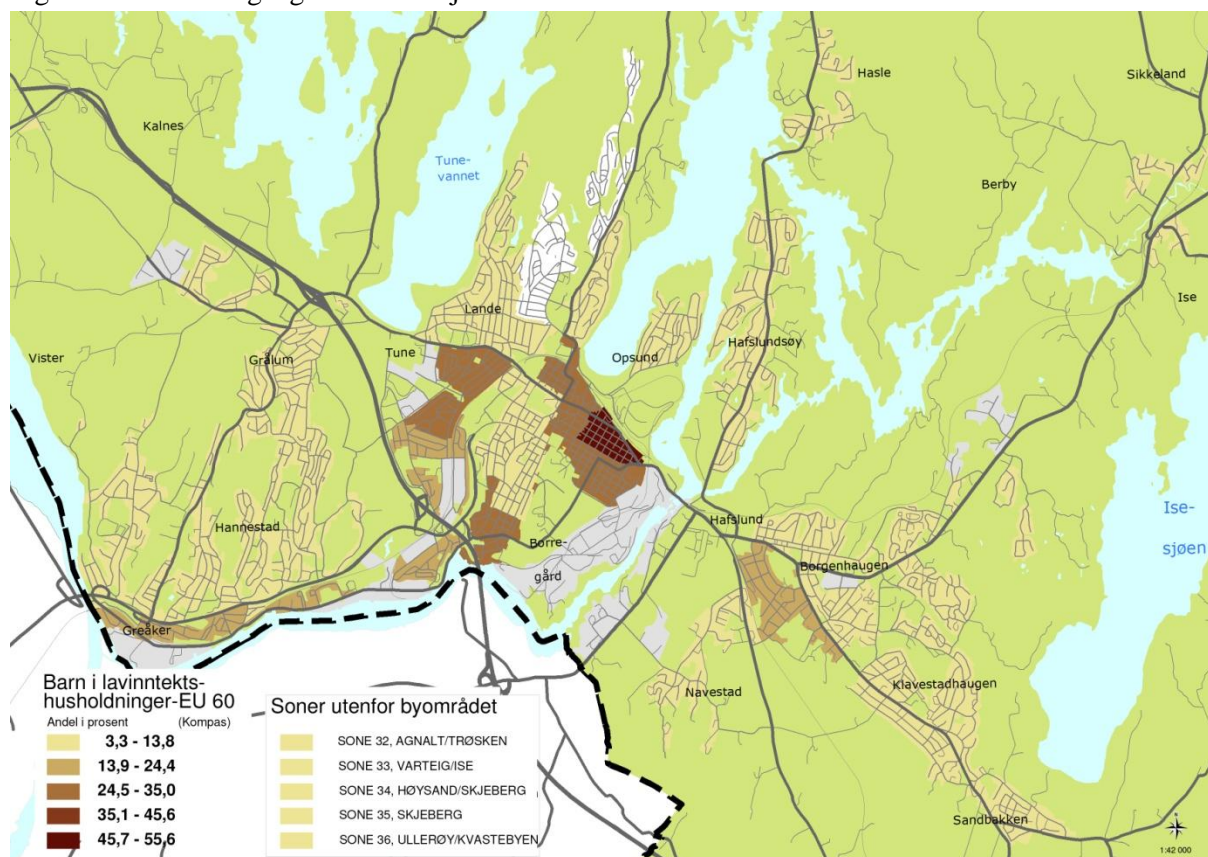
⁴ Folkehelseprofilen 2016 utgitt av folkehelseinstituttet, 09.02.2016

Økonomi

Andelen barn med enslig forsørger er høyere enn i landet som helhet. Andelen barn (0-17 år) som bor i husholdninger med lav inntekt er også høyere enn i landet som helhet. Lav inntekt defineres her som under 60 % av nasjonal medianinntekt. Levekårsrapporten 2014 viser at det er stor variasjon innad i kommunen når det gjelder barn som lever i lavinntektsfamilier. 12 prosent av barn og unge under 18 år lever i husholdninger med en samlet inntekt på mindre enn 60 prosent av medianinntekten.

Medianinntekten for Sarpsborg er på kr 298.800. Fordelt på sonenivå er variasjonen stor. På Hevingen lever 3,3 prosent av barn og unge 0-17 år i lavinntektsfamilier, mens det i Fram-Grina er 55,6 prosent.

Figuren under viser geografiske forskjeller.

Miljø

Alle i Sarpsborg skal være miljøbevisste og delta i en felles miljødugnad for framtida

Slik vil vi ha det!

- Sarpsborg skal ha miljøvennlige bo-, transport- og arbeidsforhold
- Sarpsborgsamfunnet skal ha lavt energiforbruk og bruke fornybar energi
- Sarpsborgsamfunnet skal produsere lite avfall og være gode på gjenvinning
- Sarpsborg skal sikre seg mot skadevirkninger som følge av klimaendringer
- Sarpsborg skal forvalte naturressursen på en miljøvennlig måte.

Klima og energi

Sammen med 16 andre Østfold-kommuner deltar Sarpsborg kommune i Klima Østfold. Et lokalt nettverk hvor kommunene samarbeider om gjennomføring av tiltak som reduserer

klimagassutslipp/energiforbruk. 20 % av vårt totale energibruk er knyttet til boliger. For nye bygg gjøres det gjeldende stadig høyere krav til energieffektivitet. I eksisterende bygningsmasse – som vil utgjøre det største volumet i mange år framover – utføres det også betydelig oppgradering, men omfanget og framdriften ligger etter det som er ønskelig sett i et samfunnsøkonomisk- og klimaperspektiv. I fjor arrangerte Sarpsborg i samarbeid med Rakkestad kommune og Klima Østfold «Grønne uker» hvor innbyggerne fikk tilbud om gratis hjemmebesøk og rådgivning om muligheter til gode energitiltak i egen bolig. Det ble også arrangert et informasjonsmøte på Inspiria, særlig rettet mot innbyggere med oljefyr og med fokus på hvordan erstatte denne.

Energibruk i kommunale bygg

Bygg står for om lag 40 % av energiforbruket i Norge. Sarpsborg kommune har mål om å redusere energiforbruk i kommunale bygg og anlegg med 25 % innen 2020⁵. Tilsvarende har kommunen mål om å redusere bruk av fyringsolje med 25 %.

Fra 2008 til 2015 er energiforbruk pr. m² i kommunale bygg redusert med 24,4 % til 158 kWh/år og det betyr at målet om energiforbruk nesten er nådd. Nye Sandesundsveien skole er et lavenergibygg, og på Tindlund skoler er det montert et bergvarmeanlegg med varmepumpe for å senke forbruket ytterligere. Kommunens forbruk av fyringsolje ble redusert med over 77 % fra 2009 til 2015. Den kraftige nedgangen skyldes bruk av bergvarmepumper og at flere bygg ble tilknyttet fjernvarmenettet. Det siste året gikk forbruket noe opp i forhold til 2014 fordi det var problemer med driften av to varmepumper.

Samferdsel – Bypakke Nedre Glomma

Bypakke Nedre Glomma skal bidra til et framtidsrettet og miljøvennlig transportsystem og bedre bymiljø. Hovedmålet er at trafikkveksten skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange. Trafikkregistreringer viser at veksten i personbiltrafikken i Nedre Glomma fortsatt går ned. I 2015 var veksten på 0,9 % - en nedgang fra de to foregående år.

Trafikkomfang varierer noe fra år til år, avhengig blant annet av befolkningsvekst, samfunnsøkonomiske forhold og værforhold. Trafikkutviklingen bør derfor sees over flere år før det er mulig å si noe sikkert om virkningen av tiltak. Det er likevel rimelig å anta at redusert vekst i personbiltrafikken henger sammen med bedre tilbud for kollektiv, sykkel og gange.

Statlige tilskuddsmidler har blitt brukt til å øke frekvensen på Glommaringen, opprette nye busslinjer til det nye sykehuset Østfold på Kalnes, redusere billettpriser på buss, i tillegg til omfattende holdnings-kampanjer om å reise kollektivt. Glommaringen hadde i 2015 ca. 1 278 500 passasjerer. Antall busspassasjerer på Glommaringen har økt med 8,5 % fra 2014, mens økningen for alle bussruter samlet sett var på 3,3 %.

Sykkeltellingene viser en svak nedgang i de fleste tellepunktene. Tallene er lave og små endringer gir store prosentvise utslag. Det er en utfordring å få registrert alle syklistene som passerer et punkt, og det er mange rutevalg for syklistene som leder utenom tellepunktene. Lette sykler (mye aluminium og karbon) gjør ikke alltid utslag på registreringene og nye sykkelveier kan også påvirke rutevalg. Det er særlig sykling i sommermånedene som er lavere i 2015 enn i 2014, og det skyldes nok en kjølig og nedbørrik sommer i 2015. I Sarpsborg er det to tellesløyper⁶ (Borregaardsbakken og Tune kirke) som foretar kontinuerlig registrering av antall syklende.

Sted	2013	2014	2015
Borregaardsbakken	208	225	208
Tune kirke	173	182	157

Gjennomsnitt antall syklistene per døgn for hele året (registrert med tellesløyper)

⁵ Referanseåret er 2008

⁶ Tellesløyper er skjulte sensorer i bakken som teller syklistene. Disse er koblet rett opp mot nasjonal veidatabank. Tellesøyler er synlige søyler med sensorer hvor alle som passerer kan lese av hvor mange som passerer.

I tillegg er det i Sarpsborg to sykkeltellesøyler som teller kontinuerlig. Tellesøylene er mer et tiltak for å fokusere på at flere bør sykle, enn det er et vitenskapelig grunnlag for transportvaner.

Trygge og sammenhengende sykkelveier har stor betydning for antall syklist. Det er åpnet flere nye sykkelfelt, blant annet i Storgata i Sarpsborg sentrum (fra Bussterminalen til kryss med fylkesvei 109 i Sandesund). Dette er også et bilrestriktivt tiltak da gateparkeringen er fjernet for å få plass til tosidig sykkelfelt. Flere andre store tiltak for sykkel som er påbegynt, og vil fullføres i 2016 og 2017.

Reisevaneundersøkelsene (RVU) viser at ca. fem prosent av reisene i Nedre Glomma i 2013/2014 ble foretatt med sykkel. Dette er samme andel som ved RVU 2009. Reisevaneundersøkelsene viser også at av de som har kortere reisevei enn én kilometer til arbeid, er det 21 prosent som kjører bil til jobb, og at nesten alle har gratis parkeringsplass på jobben. Det viser at det er et stort potensiale for mer miljøvennlige arbeidsreiser.

Luftkvalitet og støy

Luftkvaliteten i Sarpsborg overvåkes ved to målestasjoner. Stasjonen ved Borgarsyssel museum måler svoveldioksid (SO₂), som i hovedsak stammer fra industrien. I 2015 ble det registrert 17 overskridelser av timegrenseverdien for SO₂ og tre overskridelser av døgn grenseverdien. Dette er noen flere enn i 2013 og 2014. Årsmiddel-konsentrasjonen er på samme nivå som i 2014. Overskridelsene skyldes trolig uønskede hendelser/driftsforstyrrelser på Borregaard. På grunn av overskridelser av øvre vurderingssterskel for SO₂ de siste årene har Miljødirektoratet varslet at det vil komme pålegg om tiltaksutredning for SO₂.

I oktober 2015 fikk kommunen en ny målestasjon som er plassert på Alvimhaugen. Målestasjonen skal måle både nitrogendioksid (NO₂) og svevestøv (PM₁₀ og PM_{2,5}). Måleperioden er for kort til å si noe om konsentrasjonene.

Det foretas også målinger av svevestøv og nitrogenoksider andre steder i Nedre Glomma-regionen. Det har tidligere vært målt høye verdier av svevestøv. Resultatene fra 2015 viser en nedgang i antall døgn med overskridelser av grenseverdien. Dette antas i hovedsak å skyldes en vinter med mye nedbør, noe som fører til fuktige veier og lite oppvirvling av svevestøv. Nitrogendioksid nær veier kommer hovedsakelig fra dieselmotorer. Finstøv kommer i hovedsak fra vedfyring, men også noe fra forbrenningsmotorer. Det grove støvet kommer fra veitrafikk og slitasje på asfalt. Sarpsborg og Fredrikstad kommuner har i 2015 i fellesskap laget luftsonekart for nitrogendioksid og svevestøv.

Utendørs støy fra vei, jernbane og havn for byområdet Sarpsborg-Fredrikstad ble kartlagt i 2012. Støykartleggingen ble fulgt opp med utarbeidelse av en handlingsplan mot støy i 2013. Etter krav i forurensningsforskriften skal støykartleggingene oppdateres hvert femte år. Kommunen har i løpet av 2015 startet på dette arbeidet, blant annet ved å gjøre nye trafikktegninger som grunnlag for nye støyberegninger.

Avfall og gjenvinning

Av alt husholdningsavfallet som ble innsamlet i 2015 ble 27 % levert til materialgjenvinning, 72 % til forbrenning og under 1 % til deponering. Fra 2012 har beboere på Opsund hatt mulighet til å være med på kommunens henteordning for hageavfall. I 2014 ble ordningen utvidet til også å gjelde Kurland, Lande, Brevik, Tunejordet og sentrum.

Vann

Sommeren 2015 måtte kommunen igjen fraråde folk mot å bade i Tunevannet pga. oppblomstring av blågrønne alger. I 2015 er det utarbeidet en grunnlagsrapport for Tunevannet som inneholder kunnskap om innsjøen, oversikt over tidligere gjennomførte tiltak, overvåkingsresultater, m.m. Rapporten beskriver også mulige nye tiltak. Dette er ett av flere dokumenter som vil ligge til grunn for vurdering og prioritering av tiltak i ny handlingsplan for Tunevannet som er under utarbeidelse.

Sivklipping er gjennomført både i Tunevannet og Isesjø. Dette for å øke innsjøenes rekreasjonsverdi. Arbeidene med å rense opp utløpsbekken til Tunevannet ble ferdigstilt i 2015. Fosforinnhold i jordsmonnet rundt Tunevannet er undersøkt. Det ble tatt prøver på rekreasjonsområdene, i områder

hvor det drives landbruk og på steder hvor det kan mistenkes kloakkutslipp. Undersøkelser har også påvist svært høye verdier av bly utenfor skytebanen på Bekkhus. Omfanget og mulige tiltak må undersøkes nærmere. Det er gjort en vurdering av å tilsette luft til bunnvannet i sydenden av Tunevannet som et tiltak for å bedre vannkvaliteten. Dette anbefales ikke på nåværende tidspunkt. Andre aktuelle tiltak innenfor landbruks- og VA- sektoren for å bedre vannkvaliteten skal utredes fremover, i tillegg til tiltak for å bedre vanngjennomstrømning i sydenden av Tunevannet.

I 2015 har kommunen også hatt fokus på ulike informasjonstiltak om Tunevannet til innbyggere og utvalgte målgrupper. Blant annet er det laget en bakgrunnsartikkel på kommunens nettside og en informasjonsbrosjyre om algeproblematikken i Tunevannet.

Kommunen overvåker vannkvaliteten i 26 lokale bekker. Resultatene for 2015 viser ingen endring fra 2014. Flere av bekkene er sterkt påvirket av avløp, mens enkelte også i tillegg er påvirket av avrenning fra jorder og beitedyr. De bekkene som er visuelt mest påvirket er Brusemyrbekken, Kalabekken samt bekk mellom E6 og Alvim renseanlegg.

Miljømarkeringer

Kunnskapsbygging og atferdsendringer i befolkningen er viktig for å nå kommunens mål på miljøområdet. I løpet av 2015 har det vært gjennomført flere lokale kampanjer og tiltak som skal bidra til å sette fokus på innbyggernes mulighet til å leve mer miljøvennlig. I tillegg til tidligere omtalte «Grønne uker» er markering av Earth hour, garasjesalgdagen, kampanje for vintersykling, Sykle til jobben-aksjonen og markering av mobilitetsuka eksempler på gjennomførte aktiviteter.

ØKONOMISK RESULTAT

Måltavle økonomi

ØKONOMI	Resultat	Ambisjon
Ø.0 God kommuneøkonomi		
Ø.0.1 Netto driftsresultat ⁷	1,4 %	>3,0 %
Ø.0.2 Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter ⁸	86,3 %	<81,0 %
Ø.0.3 Disposisjonsfond (ikke formålsbestemt) ⁹	2,2 mill. kr	>50 mill. kr
Ø.0.4 Meravkastning kortsiktig likviditet ¹⁰	0,6 %	>0,6 %

⁷ Gjelder kun kommunen. Ambisjonsnivået følger KMD/KS sin anbefaling.

⁸ Gjelder Sarpsborg kommune som kommune konsern, dvs. kommunen inklusiv kommunale foretak og andel av interkommunale selskaper hvor kommunen er medeier. Bystyret har tidligere vedtatt at netto lånegjeld ikke skal overstige gjennomsnittet for landet utenom Oslo.

⁹ Gjelder kun kommunen.

¹⁰ Meravkastning utover referanseindeks ST1X. Gjelder kun kommunen.

Økonomisk oversikt - drift

	Regnskap 2015	Revidert budsjett 2015	Regnskap 2014
Driftsinntekter			
Brukerbetalinger	119 291 447	120 725 616	118 072 230
Andre salgs- og leieinntekter	326 785 326	318 932 343	309 490 848
Overføringer med krav til motytelse	407 283 728	275 001 800	365 565 947
Rammetilskudd	1 505 951 838	1 513 600 000	1 510 020 676
Andre statlige overføringer	73 506 788	71 424 000	70 423 654
Andre overføringer	4 349 448	431 000	4 311 741
Skatt på inntekt og formue	1 101 806 703	1 080 000 000	1 024 044 056
Eiendomsskatt	176 626 658	176 300 000	161 233 984
Andre direkte og indirekte skatter	8 444 785	0	8 324 049
Sum driftsinntekter	3 724 046 721	3 556 414 759	3 571 487 184
Driftsutgifter			
Lønnsutgifter	1 877 164 037	1 834 367 927	1 815 095 623
Sosiale utgifter	511 900 325	527 548 411	501 288 626
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	434 108 534	398 094 621	440 419 727
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	440 882 928	434 793 800	443 860 315
Overføringer	211 884 915	192 122 898	267 521 775
Avskrivninger	177 294 197	175 000 000	164 641 743
Fordelte utgifter	-39 762 928	-43 397 000	-52 807 024
Sum driftsutgifter	3 613 472 008	3 518 530 657	3 580 020 786
Brutto driftsresultat	110 574 713	37 884 102	-8 533 601
Finansinntekter			
Renteinntekter og utbytte	57 219 621	60 500 000	61 035 202
Gevinst på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	4 291 470	0	19 427 471
Mottatte avdrag på utlån	1 340 599	1 000 000	1 005 431
Sum eksterne finansinntekter	62 851 690	61 500 000	81 468 103
Finansutgifter			
Renteutgifter og låneomkostninger	138 531 422	136 000 000	143 476 085
Tap på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	472 779	0	1 499 100
Avdrag på lån	158 114 872	164 300 000	145 695 856
Utlån	693 991	1 200 000	1 161 709
Sum eksterne finansutgifter	297 813 064	301 500 000	291 832 750
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-234 961 374	-240 000 000	-210 364 646
Motpost avskrivninger	177 294 197	175 000 000	164 641 743
Netto driftsresultat	52 907 536	-27 115 898	-54 256 505
Interne finanstransaksjoner			
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	515 876	515 876	55 175 680
Bruk av disposisjonsfond	28 655 715	28 184 898	52 216 189
Bruk av bundne fond	29 018 098	17 436 000	36 366 326
Sum bruk av avsetninger	58 189 689	46 136 774	143 758 194
Overført til investeringsregnskapet	0	0	810 000
Avsatt til disposisjonsfond	1 655 059	775 876	55 175 680
Avsatt til bundne fond	34 121 702	95 000	33 000 134
Sum avsetninger	35 776 761	870 876	88 985 814
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	75 320 464	18 150 000	515 876

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er et mye benyttet overskuddsbegrep innenfor kommunal økonomi og oppgis vanligvis som prosent av brutto driftsinntekter. Netto driftsresultat må minst være tilstrekkelig til å dekke netto avsetninger og tidligere års merforbruk. Et positivt netto driftsresultat utover dette kan avsettes til fond (sparing) og benyttes i senere budsjettår til finansiering av drifts- og investeringstiltak.

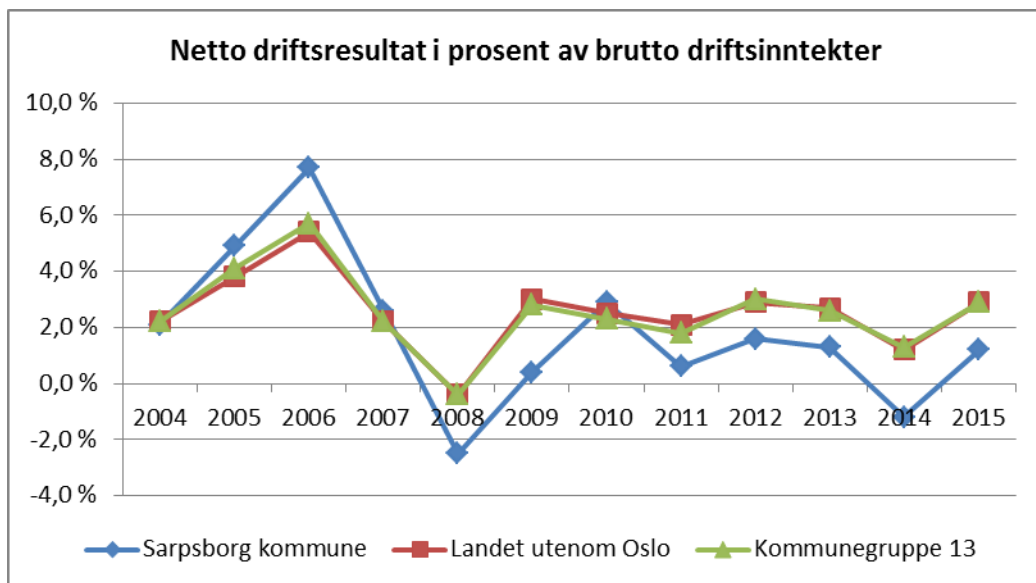
I handlingsplan 2015 - 2018 med årsbudsjett 2015 er det vedtatt en ambisjon om at netto driftsresultat for kommunen skal være på minst 3,0 %. Fra og med 2014 er det foretatt en omlegging i regnskapsreglene for kommunene som innebærer at inntektsføring av merverdiavgiftskompensasjon fra investeringer er flyttet fra driftsregnskapet til investeringsregnskapet. Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) har derfor nedjustert anbefalt gjennomsnittlig nivå for netto driftsresultat for kommunesektoren fra 3,0 % til 1,75 % for å kunne opprettholde en sunn og robust økonomi. Med det menes at kommunen bør ha et overskudd på den løpende drift som bidrar med tilstrekkelig egenkapital i investeringene. Samtidig må netto driftsresultat gi rom for å kunne avsette midler til fond (sparing) som buffer mot fremtidige svingninger i driftsinntektene eller dekke uforutsette utgifter, slik at tjenestene blir minst mulig berørt på kort sikt. Ved et lavere netto driftsresultat må kommunen regne med at den enten ikke vil være i stand til å fornye sine bygg og anlegg i takt med slit og elde eller at gjeldsgraden vil øke. Dessuten vil det være lite rom for å bygge opp tilstrekkelig frie fond for å kunne opprettholde et stabilt tjenestenivå ved uforutsette utgifter eller svingninger i inntektene.

Et netto driftsresultat på 1,75 % tilsvarer 65,2 mill. kr for Sarpsborg kommune i 2015. Til sammenligning ble årets netto driftsresultat 52,7 mill. kr eller 1,4 %, som er 107,2 mill. kr bedre enn i 2014. Med unntak av 2010 har Sarpsborg kommune helt siden 2008 hatt et netto driftsresultat under 3 % av brutto driftsinntekter og svakere enn både gjennomsnittet for landet og kommunegruppe 13¹¹.

Figuren under viser at netto driftsresultat for Sarpsborg kommune svinger i takt med Kommune-Norge for øvrig. Endringer i kommuneøkonomien har i stor grad vært sammenfallende med den økonomiske utviklingen nasjonalt og internasjonalt. Første halvdel av 2000-tallet var preget av god økonomisk vekst og et positivt netto driftsresultat som følge av økte skatteinntekter. Finanskrisen i 2008 rammet de fleste europeiske land hardt med svakere økonomisk vekst og økt arbeidsløshet. Dette medførte en klar forverring av netto driftsresultat for både Sarpsborg og landet for øvrig.

---

¹¹ Mest sammenlignbare kommuner i henhold til SSBs definisjon.

Kilde: SSB, KOSTRA Nøkkeltall

Frie inntekter og finansielle poster

Skatt på inntekt og formue

Skatt på inntekt og formue inklusiv naturressursskatt¹² utgjør 1 110,2 mill. kr, som er 30,2 mill. kr mer enn revidert budsjett, og 13,5 mill. kr mer enn opprinnelig budsjett.

Regjeringen presenterte 12.05.15 sitt forslag til revidert nasjonalbudsjettet for 2015. Budsjettet bekreftet forventningene om en skattesvikt for kommuner i 2015 anslått til 1,3 mrd. kr. Tallene ble ytterligere bekreftet av kommunens egen skatteinngang. På bakgrunn av dette ble budsjetterte skatteinntekter for Sarpsborg kommune nedjustert med 16,7 mill. kr ved behandling av 1. tertialrapport. Fra midten av året bedret skatteveksten seg gradvis, og de endelige tallene viser at veksten i 2015 ble betydelig høyere enn anslått. Ulikheter i skatteinntekter kommunene imellom utlignes delvis gjennom inntektsutjevningen i inntektssystemet for kommuner og fylkeskommuner med utbetaling over rammetilskuddet.

Ordinært rammetilskudd

Gjennom inntektssystemet kompenseres kommunene for ulikheter i utgiftsbehovet etter fastsatte kostnadsnøkler for de viktigste tjenestene, samt inntektsutjevning. Ordinært rammetilskudd i 2015 utgjorde 1 506 mill. kr, noe som er 8 mill. kr lavere enn revidert budsjett.

Skatt på eiendom

Samlet skatt på eiendom utgjør 176,6 mill. kr, som er 3,8 mill. kr mer enn opprinnelig budsjett, og 0,3 mill. kr mer enn revidert budsjett. Eiendomsskatten på næring/verk og bruk utgjorde 70,2 mill. kr, bolig 89,3 mill. kr og fritidseiendom 17,0 mill. kr.

Statlige tilskudd og overføringer

I henhold til gjeldende regler er statlig refusjon knyttet til ressurskrevende tjenester for 2015 inntektsført i årsregnskapet basert på et estimat på 63,0 mill. kr. Innsendt krav for 2015 utgjør 61,7 mill. kr. Mindreinntekten i forhold til estimatet utgiftsføres i 2016. Avviket mellom estimat og faktisk krav for 2014 utgjør +2,7 mill. kr. Beløpet er inntektsført i 2015.

¹² Naturressursskatten for 2015 utgjør 8,4 mill. kr og inngår i posten "andre direkte og indirekte skatter" i tabellen "økonomisk oversikt drift".

Finansinntekter og -utgifter

Kommunens netto finansutgifter er 10,6 mill. kr lavere enn opprinnelig budsjett og skyldes en kombinasjon av høyere finansinntekter og lavere renteutgifter og avdrag enn forutsatt. Det vises for øvrig til egen finansrapport for 2015. Rapporten ble behandlet i bystyret i mars 2016.

Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter

Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter (gjeldsgraden) er et uttrykk for hvor stor gjeldsbelastning kommunen har i forhold til sine inntekter. Diagrammet på neste side viser utviklingen i netto lånegjeld i forhold til kommunens samlede driftsinntekter siden 2004¹³.

Bystyret vedtok for 2015 et mål om at gjeldens andel av brutto driftsinntekter ikke skulle overstige 81,0 %. Måltallet er satt ut fra at bystyret, som ett av sju prinsipper for god økonomistyring i Sarpsborg kommune, tidligere har vedtatt at netto lånegjeld ikke skal overstige gjennomsnittet for landet utenom Oslo.

Et vedvarende høyt investeringsvolum over flere år gjorde at kommunen i 2014, for første gang siden rapporteringen til KOSTRA ble obligatorisk i 2001, hadde en gjeldsgrad som var klart høyere enn gjennomsnittet for landets kommuner utenom Oslo. Netto lånegjeld i forhold til kommunens driftsinntekter utgjorde ved utgangen av 2015 86,3 %, opp fra 82,8 % i 2014.

Et relativt stort etterslep på vedtatte investeringer vil med stor sikkerhet medføre at netto lånegjeld i forhold til inntektene vil øke ytterligere de nærmeste årene.

Det hører med at deler av kommunens finanskostnader dekkes gjennom statlige tilskuddsordninger (rentekompensasjon) og gjennom gebyrfinansierte investeringer innenfor vann, avløp, renovasjon og feiing, men dette gjelder også for andre kommuner.

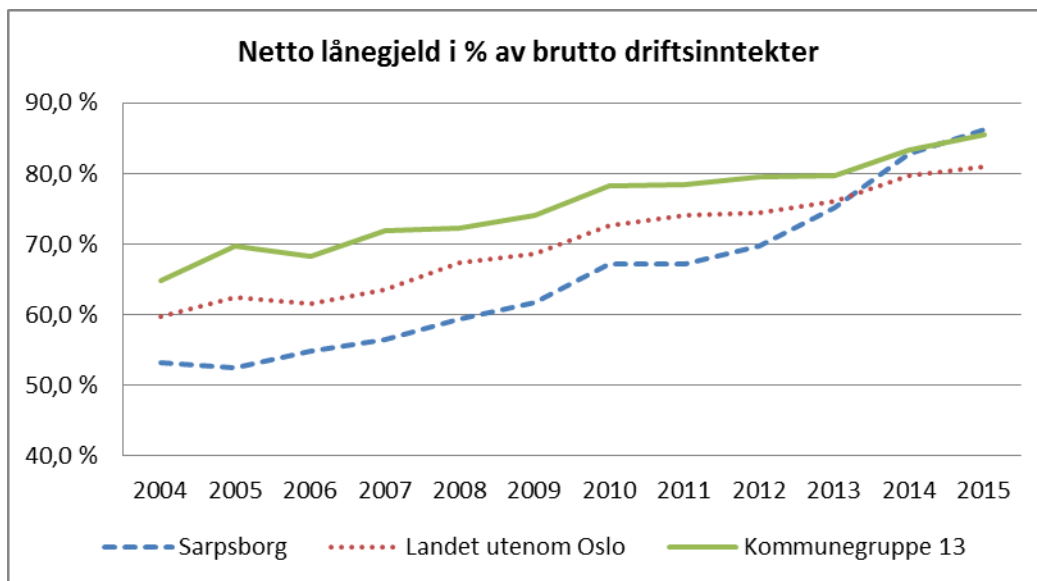
Økt gjeldsbyrde i forhold til inntektene medfører at kommunen må bruke en stadig større andel av sine driftsinntekter til å dekke renter og avdrag på lån med tilsvarende mindre igjen til drift. Økt gjeldsbyrde som følge av høyt investeringsvolum er en utfordring for hele kommunesektoren, og kan ikke vedvare over tid.

Norske kommuner har høy kredittverdighet og har etter staten og statsforetak de beste lånebetingelsene i kredittmarkedet. Kommunen kan derfor normalt plassere midler innenfor rammen av reglene i finansreglementet om plassering av kortsiktig likviditet til en høyere rente enn det kommunen betaler på sine innlån. Ut fra en økonomisk betraktning lønner det seg derfor for en kommune å foreta opplåning så snart som mulig etter at gyldig vedtak foreligger og samtidig betale sine avdrag så sent som mulig. På denne måten kan kommunen utnytte de muligheter som ligger i en positiv rentedifferanse på lånte midler. Dette handler ikke om spekulasjon med kommunens midler, men om god finansiell styring til fordel for kommunen.

---

¹³ Tallene gjelder for kommunen som konsern, dvs. kommunen inklusiv kommunale foretak og andel av interkommunale selskaper.

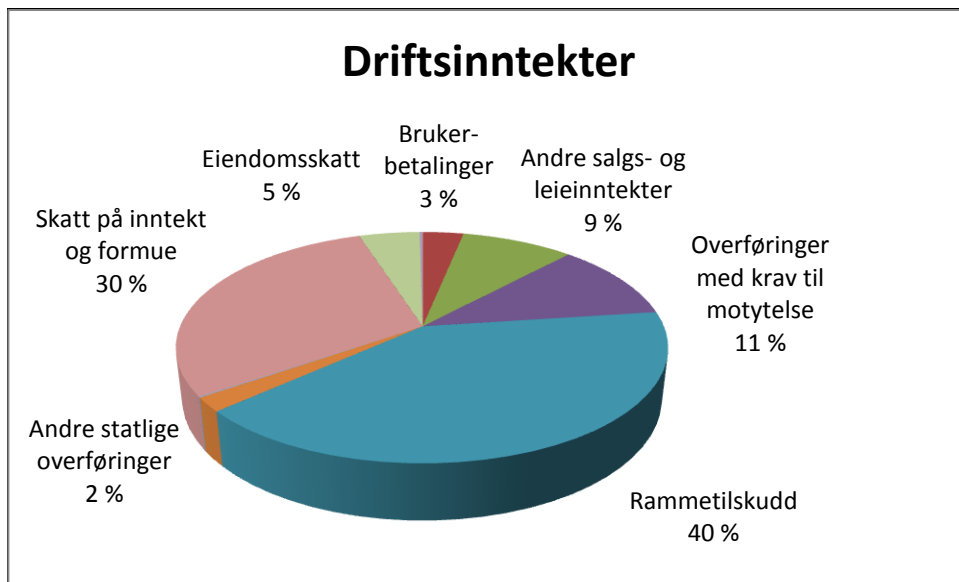

Kilde: SSB, KOSTRA nøkkeltall

Spesifikasjon av driftsinntekter og driftsutgifter

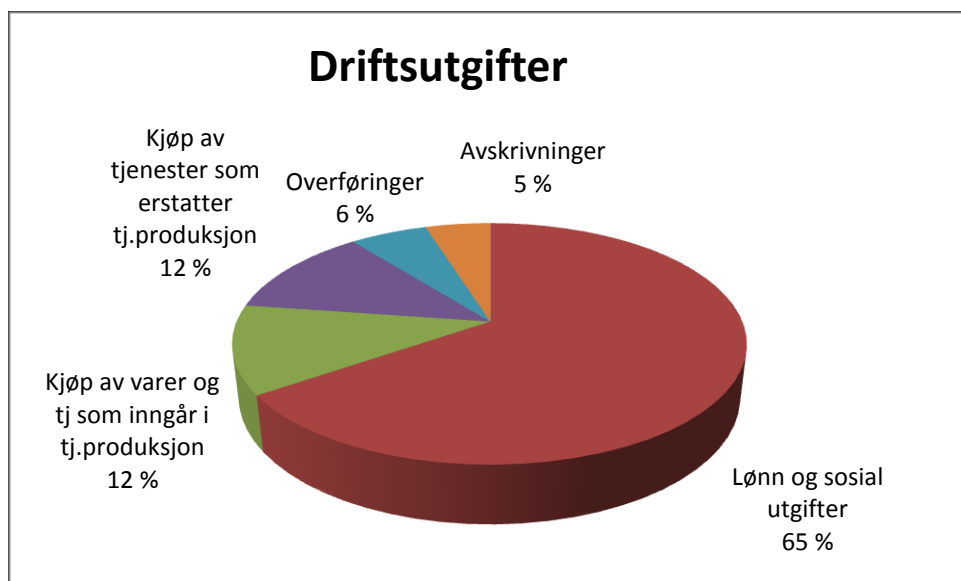
Driftsinntekter

Kommunens driftsinntekter for 2015 fremgår av diagrammet nedenfor. Inntektene økte med 152,6 mill. kr eller 4,3 % fra 2014 til 2015. Skatt og rammetilskudd utgjør til sammen 2 608 mill. kr, som tilsvarer 70,0 % av kommunens samlede driftsinntekter. Nivået på skatt og rammetilskudd bestemmes i stor grad av staten gjennom statsbudsjettet. Dette betyr i realiteten at det er staten som bestemmer kommunens inntektsnivå og dermed langt på vei også hvor mye kommunen kan bruke på drift.

Driftsutgifter

Hvordan kommunens driftsutgifter er sammensatt er vist i diagrammet nedenfor. Driftsutgiftene økte med 33,5 mill. kr, tilsvarende 0,9 % fra 2014 til 2015. Det betyr at inntektene vokste vesentlig mer enn utgiftene. Dette forklarer langt på vei hvorfor netto driftsresultat er forbedret med over 100 mill. kr siden 2014.

Økonomisk resultat per kommuneområde

Kommuneområde	Tall i 1 000 kr			
	Regnskap 31.12.15	Rev. budsjett 2015	Avvik i kr.	Avvik i %
Helse og sosial	1 162 783	1 179 736	16 953	1,4 %
Oppvekst	1 025 526	1 031 763	6 237	0,6 %
Samfunn, økonomi og kultur	117 962	119 156	1 194	1,0 %
HR	111 209	114 876	3 667	3,2 %
Teknisk	204 176	201 743	-2 433	-1,2 %
Rådmann	7 863	8 156	293	3,6 %
Sum	2 629 519	2 655 430	25 911	1,0 %

Samlet sett har kommuneområdene et mindreforbruk på 25,9 mill. kr i 2015 i forhold til reviderte budsjetttrammer. Resultatet er påvirket av at det er brukt 14,2 mill. kr av tidligere fondsavsetninger tilhørende enhetene. Merforbruket på kommuneområde teknisk er i all hovedsak knyttet til selvkostområder. Underskuddet er kalkulert inn i vedtatte gebyrsatser i 2016, og vil dermed bli dekket inn av de kommunale gebyrer i 2016. I henhold til interne regler for behandling av over- og underskudd i Sarpsborg kommune, kan den enkelte enhet opparbeide et akkumulert overskudd på inntil 5 % av brutto driftsutgifter til bruk i senere budsjettår. Dette gir muligheter for å husholdere med tildelte midler på tvers av budsjettår.

At kommuneområdene holder seg innenfor tildelte budsjetttrammer er en forutsetning for god økonomistyring og et stabilt tjenestetilbud. Et overskudd (mindreforbruk) innenfor kommuneområdene er ikke noe mål i seg selv, men kan være hensiktsmessig for å kunne håndtere framtidige svingninger i utgiftsbehovet.

Investeringsregnskapet

Investeringsregnskapet avsluttes separat og viser investeringer, utlån og avsetninger samt hvordan investeringene er finansiert. Inntekter som skal føres i investeringsregnskapet er bl.a. salg av varige driftsmidler, herunder salg av fast eiendom og maskiner og annet utstyr samt tilskudd av investeringsmessig karakter. KRS¹⁴ nr. 4 regulerer hvilke utgifter som kan føres i investeringsregnskapet. Kravene er at den eiendelen som anskaffes skal være av vesentlig verdi og til varig eie eller bruk, i praksis verdi over kr 100 000 og med økonomisk levetid på minst 3 år.

Økonomisk oversikt investeringer	Regnskap 2015	Budsjett 2015	Tall i 1000 kr
			Regnskap 2014
Sum inntekter	-225 054	-155 780	-187 450
Sum utgifter	651 958	865 288	635 865
Sum finanstransaksjoner	667 074	805 318	265 351
Finansieringsbehov	1 093 978	1 514 826	713 766
Sum finansieringer	-1 093 978	-1 514 826	-713 766
Udekket/udisponert	0	0	0

Investeringsregnskapet er avsluttet i balanse. En detaljert oversikt over pågående investeringer er vist i vedlegg til årsrapporten. Bystyret har bestemt at investeringer med samlet bevilgning over 10,0 mill. kr skal avsluttes i egne saker. Øvrige investeringer avsluttes i forbindelse med tertial- eller årsrapporteringen. Prosjekter som avsluttes i egne saker til bystyret er i investeringsoversikten merket med «avsluttes i egen sak». Regnskapsført utgifter til investeringer i anleggsmidler i 2015 er 213,3 mill. kr lavere enn budsjettet. Avviket¹⁵ skyldes i hovedsak mindreforbruk på prosjekter som avsluttes ved årsavslutningen og prosjekter som har forsinket fremdrift/kapitalflyt. Prosjektene med forsinket fremdrift eller kapitalflyt er utvidelse av gravlund Hafslund (10), ny sentrumsskole (20), ny barnehage sentrum (12), pumpestasjon Torsbekkdalen (6). Resten av avviket er fordelt på en rekke ulike prosjekter. Alle avvik fremgår av vedlegg i årsrapporten.

Arbeidet med rehabilitering av Sarpsborg sykehus ble igangsatt i 2014. Ferdigbefaring av rehabiliterte arealer ble utført i desember 2015, noe tidligere enn forutsatt i budsjett. 13 mill. kr av budsjetterte kostnader for 2016 er dermed blitt belastet allerede i 2015. Beløpet er i likhet med enkelte andre mindre prosjekter midlertidig finansiert i 2015 ved ubrukte lånemidler tilhørende andre prosjekter og vil bli finansiert av prosjektets årsbudsjett for 2016. For investeringer med noe merforbruk som Alvim renseanlegg og ny gågate er også merforbruket midlertidig finansiert av ubrukte lånemidler tilhørende andre prosjekter. Dette er i tråd med regnskapsforskriften.

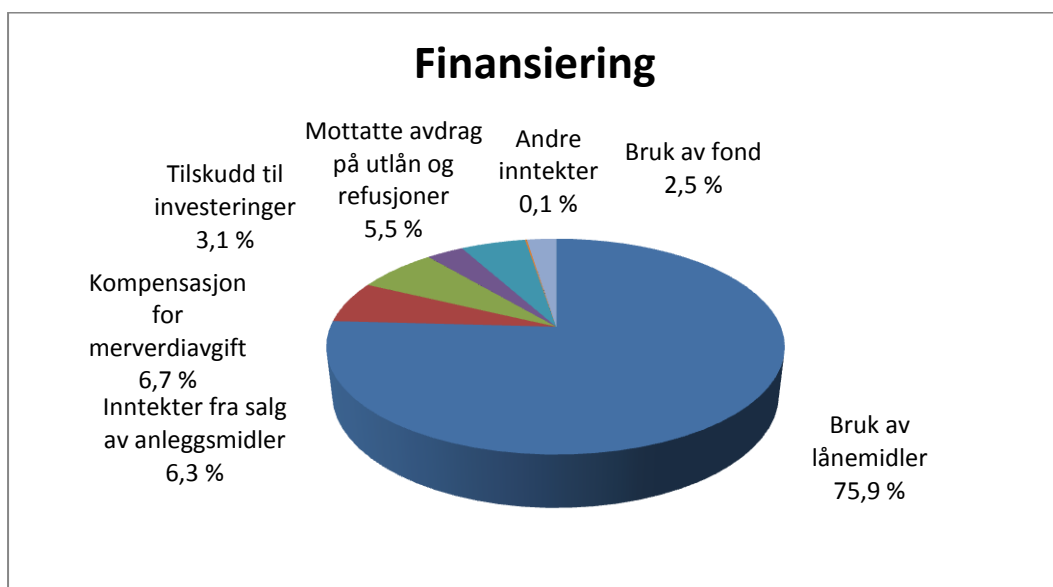
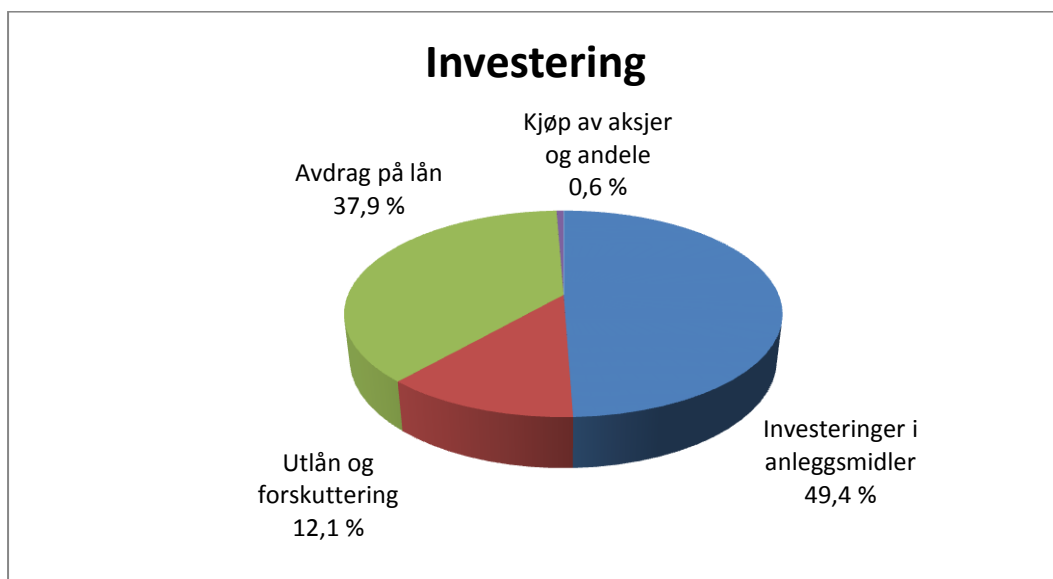
Totalt avsluttes 86 prosjekter ved årsslutt i 2015. Netto resterende finansiering for disse prosjektene er totalt 54,9 mill. kr. Totalt foreslås 175,3 mill. kr rebevilget til bruk i 2016, mens 24,5 mill. kr foreslås ikke rebevilget. Oversikt over prosjekter som avsluttes, samt forslag til rebevilgning fremgår av vedlegg i årsrapporten.

Merverdiavgiftkompensasjon fra investeringer i 2015 ble 88 mill. kr, 19 mill. kr mer enn opprinnelig budsjett. Det er solgt eiendeler for 84 mill. kr i 2015, hvorav salget av Jacob Hilditch gate utgjorde 27 mill. kr, Kirkegaten skole 12 mill. kr og Vartun 10 mill. kr, salg av tomter på Kløvingsten 22 mill. kr. Budsjettert salgsinntekt i 2015 var 41 mill. kr.

¹⁴ Kommunal regnskapsstandard fastsatt av GKRS – Foreningen for god kommunal regnskapskikk

¹⁵ Tall i mill. kr i parentes.

Diagrammene nedenfor viser investeringer gjennom året og hvordan de er finansiert.

75,9 % av årets investeringer er finansiert ved lån. Dette er litt høyere enn i 2014 og forteller om en relativt lav egenfinansiering. At momskompensasjon fra investeringer i sin helhet nå inntektsføres i investeringsregnskapet bidrar til å redusere kommunens lånebehov. Over tid er det allikevel først og fremst økt sparing i form av et styrket netto driftsresultat som kan bidra til å øke egenfinansieringen av investeringene og samtidig stanse økningen i lånegjelden målt som andel av brutto driftsinntekter.

Fondsbeholdninger

Fond er regnskapsmessige avsetninger i tidligere eller innværende regnskapsår til egenfinansiering av investeringer eller dekning av driftsutgifter i kommende budsjettår. Kommunens fondsbeholdning kan deles i fire; bundne og ubundne driftsfond og bundne og ubundne investeringsfond. Ubundne driftsfond (disposisjonsfond) kan brukes til både drifts- og investeringsformål. Bundne fond er midler avsatt til bestemte drifts- eller investeringsformål. Størrelsen på fondsbeholdningen kan si noe om den økonomiske handlefriheten i kommunen.

Deler av kommunens disposisjonsfond er bevilget til investeringsprosjekter som er under realisering eller forventes å bli realisert i løpet av de nærmeste årene. Så fremt ikke overskuddet på den løpende

ÅRSRAPPORT 2015 – SARPSBORG KOMMUNE

drift (netto driftsresultat) økes kan det derfor forventes en reduksjon i fondsmidlene. Reduserte fondsmidler påvirker kommunens beholdning av likvider og gir reduserte finansinntekter.

Fondsbeholdninger	Tall i 1000 kr							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Disposisjonsfond	223 431	163 366	143 215	149 440	189 777	153 180	155 664	128 450
Bundne driftsfond	30 042	26 370	36 384	35 809	41 721	56 110	61 708	66 259
Bundne selvkostfond	55 653	63 089	68 248	47 847	34 714	23 740	14 776	15 329
Ubundne investeringsfond	99 067	66 163	75 037	92 092	97 051	102 874	80 321	51 091
Bundne investeringsfond	2 761	29 476	7 612	3 655	1 534	4 564	11 543	8 590
Sum fond	410 954	348 464	330 496	328 843	364 797	340 468	324 012	269 719

Disposisjonsfondet utgjør per 31.12.15 128,5 mill. kr, som er en reduksjon på 27,2 mill. kr fra 2014. Av dette er 77,3 mill. kr avsatt til fond for enheter med driftsoverskudd i tidligere budsjettår. 49,0 mill. kr er avsatt av bystyret selv til bestemte formål, herav 7 mill. kr til rentebufferfond. De resterende 2,2 mill. kr er fondsmidler som ikke er formålsbestemt.

Av regnskapsmessig mindreforbruk på 75,3 mill. kr i 2015 skal 13,5 mill. kr avsettes til fond for enhetene med bakgrunn i reglementet for over- og underskudd. Enhetenes fond vil etter dette utgjøre 90,7 mill. kr. Beløpet tilsvarer 3,5 % av enhetenes samlede netto driftsrammer i 2015 og representerer en viktig buffer mot uforutsette utgifter eller svikt i inntekter på enhetene.

At det kun er 2,2 mill. kr av disposisjonsfondet som ikke er avsatt til bestemte formål svekker kommunens økonomiske handlingsrom og vil gjøre det utfordrende å dekke opp et eventuelt fremtidig driftsunderskudd som skyldes svikt i kommunens frie disponible inntekter uten å bruke av enhetenes fond.

En robust og sunn kommuneøkonomi er en avgjørende forutsetning for å nå målet om «tjenester av god kvalitet». For å understøtte en slik utvikling har bystyret tidligere vedtatt syv prinsipper for god økonomistyring i Sarpsborg kommune. Et av prinsippene er at kommunen til enhver tid skal ha et disposisjonsfond på minst 50 mill. kr som buffer ved et eventuelt driftsunderskudd. Beløpet skal komme i tillegg til de fondsavsetninger som er knyttet til over-/underskudd på enhetene. Prinsippet tilsier at disposisjonsfondet skal styrkes med minimum 47,8 mill. kr. Årsresultat i 2015 gir muligheter for en slik styrking.

Etter avsetning til fond for enhetene og etter at disposisjonsfondet er fylt opp til 50 mill. kr, ønsker rådmannen å benytte den resterende delen av overskuddet til å styrke rentebufferfondet. Målet med rentebufferfondet er at kommunen skal kunne tåle en markert økning i markedsrenten opp til et fastsatt nivå uten at dette på kort sikt får virkninger for omfang og kvalitet på tjenestene. Det langsiktige målet i rentestrategien som ble vedtatt av bystyret i 2014 er over tid å frigi midler til drifts- og investeringsformål. Jo raskere rentebufferfondet blir tilstrekkelig stort, jo raskere kan dette gjøres.

Rådmannens internkontroll

Rådmannen skal i henhold til kommunelovens § 2, sørge for at kommunen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at denne er gjenstand for betryggende kontroll. Rådmannens internkontroll er et av kontrollsporene for bystyret. Det andre kontrollsporet er til kontrollutvalget.

Avvik

I kommunens kvalitetssystem, skal alle avvik og skader på ansatte i Sarpsborg kommune registreres. Et avvik er definert som brudd på lov, forskrift, rutiner, prosedyrer og andre myndighetskrav. I 2015 ble det registrert totalt 2261 avvik og 364 skader.

Varslingssaker

I 2015 har varslingsutvalget gjennomført 6 møter. Varslingsutvalget har mottatt og behandlet 8 varslinger. Samtlige varslinger er undersøkt og saksbehandlet iht. Reglement for varsling. De 8 varslingene er fordelt som følger:

Interne	Eksterne	Anonyme
4	2	2

Interne og eksterne revisjoner

I Sarpsborg kommune gjennomføres det både intern og eksterne revisjoner. De interne revisjonene besluttes i hovedsak av rådmannen. I 2015 har det blitt gjennomført to interne revisjoner.

Det har vært rapportert på to interne revisjoner til rådmannens ledergruppe. En om variasjoner mellom enheter på innmeldte avvik og en på bruk av mobiltelefoner. Internrevisjonen om variasjoner av innmeldte avvik var en oppfølging av kommunerevisjonens forvaltningsrevisjonsrapport om rådmannens internkontroll. Det ble startet opp en internrevisjon om dokumenthåndtering ved bruk av samspillentreprise, som etter planen skal rapporteres til plan- og økonomiutvalget i 2016.

Østfold kommunerevisjon IKS gjennomfører revisjoner på vegne av kontrollutvalget. Kontrollutvalgets aktivitet er beskrevet i kontrollutvalget årsmelding. I 2015 ble følgende forvaltningsrevisjonsrapporter behandlet i bystyret:

- Oppfølging av bystyresak 87/14 om kommunens håndtering av varslingsaker/personalsaker og oppfølging av bystyresak om ansattes yringsfrihet (bystyret 18. juni 2015).
- IKT (bystyret 24. september 2015).

Annet

Som en del av utviklingen av internkontroll i kommunen ble det i 2015 startet opp et eget prosjekt som tar for seg bruk av risikovurderinger innenfor tjenesteområdene. Prosjektet skal etter planen avsluttes i løpet av 1. halvår 2016.

MEDARBEIDERRESULTATER

Måltavle medarbeider

MEDARBEIDER	Resultat	Ambisjon
M.1. Attraktiv arbeidsgiver		
M.1.1. Søkere på stilling	19,1	>12
M.1.2. Turnover	16 %	<10,0 %
M.1.3. Antall lærlinger	79	70
M.1.4. Andel ansatte innvandrere ¹⁶	10,5 %	11,5 %
M.2. Utviklende arbeidsmiljø		
M.2.1. Medarbeiderundersøkelsen – Samlet resultat	4,4	4,4
M.3. Redusert sykefravær		
M.3.1 Sykefravær totalt	8,9 %	8,7 %
M.4. Mindre uønsket deltid og vikarbruk		
M.4.1. Gjennomsnittlig stillingsstørrelse	79,4 %	81 %
M.4.2. Antall medarbeidere med stilling under 40 %	506	430
M.4.3. Andel midlertidige ansatte	7,1 %	8,5 %

Rekruttering og omstilling.

Tabellen under viser utvikling i årsverk og antall fast ansatte i Sarpsborg kommune.

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Årsverk	2 952	2 991	3 064	3 110	3 232	3 092
Fast ansatte	3 849	3 908	3 906	3 911	4 091	3 895

Antall fast ansatte ble i 2015 redusert med 195 og antall faste årsverk redusert med 140 sett i forhold til 2014. Stillingsstopp i deler av administrasjon og videre gjennomføring av omstillingsprosjekter med mål om å effektivisere driften, er sannsynligvis medvirkende årsak til dette.

Omstillingsprosjekter gjennomført i 2015 førte til at kommunen har ansatte som i en periode vil være overtallige og som for kortere eller lengre perioder har behov for tett oppfølging. Det var i 2015 en økning i utgifter til omstilling.

Kommunen er en attraktiv arbeidsgiver og det er i hovedsak mange søkere til ledige stillinger. På enkelte stillingsområder er det likevel utfordringer, f eks når det gjelder sykepleiere. For å imøtekomme rekrutteringsbehovet har kommunen satset på markedsføring via høyskoler, arbeidslivsmesser og gjennom aktiv bruk av sosiale medier.

Inkluderende arbeidsliv

I august 2015 ble ny IA Handlingsplan for 2014-2018 behandlet i Hovedarbeidsmiljøutvalget. Planen omfatter mål og tiltak for alle tre delmålene i IA avtalen, og har fokus på partsamarbeidet, roller og ansvar. Alle enheter i kommunen skal nå integrere arbeidet om inkluderende arbeidsliv i sine HMS planer.

¹⁶ Siste registrering foretatt i januar 2014

Delmål 1. Redusere sykefraværet

Sykefraværet i Sarpsborg kommune har økt noe siden 2014. Det totale sykefraværet for 2015 ble på 8,9 %. Dette tilsvarer totalt 71 243 tapte dagsverk.

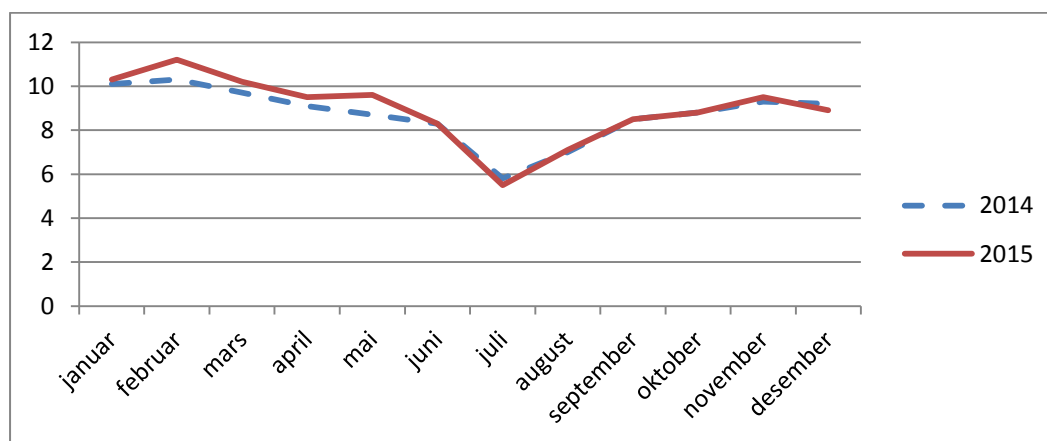
Tabellen under viser sykefraværet i prosent for årene 2001 – 2015

2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
9,5	9,8	10,4	8,6	8,5	8,7	8,6	8,6	8,8	9,2	9,1	8,7	8,9	8,7	8,9

Avtalen om et mer inkluderende arbeidsliv understreker betydningen av å øke jobbnærværet og bedre arbeidsmiljø. Ny handlingsplan skisserer ulike tiltak for å redusere sykefraværet ut fra et forebyggende perspektiv. Målet er å finne virkemidler og tiltak som kan fjerne risikofaktorer som kan påvirke sykefraværet. Det helsefremmende perspektivet retter fokus mot forhold som bidrar til å opprettholde og fremme helse.

For å sikre en god og effektiv sykefraværsoppfølging er det nå innført elektronisk varsling og oppfølgingssystem for oppfølging av sykmeldte gjennom hele sykefraværsløpet.

Tabellen under viser sykefravær mnd. for mnd. 2014 og 2015

Sarpsborg kommune har tradisjonelt ligget over gjennomsnittet for bruk av gradert sykemelding i Østfold og på landsbasis. Interne tall viser at det har vært en nedgang i bruken av gradert sykemelding på 3,4 prosentpoeng for Sarpsborg kommune i 2015. 22,1 % av alle sykemeldingene var i fjor graderte.

Etter at A-ordningen ble innført i januar, har SSB hatt problemer med å hente ut tall for avtalte dagsverk i Norge. Uten disse kan ikke NAV eller SSB beregne sykefraværsprosenten, slik de tidligere har gjort. Det foreligger derfor ikke noen sammenligningstall fra NAV for 2015 på det graderte sykefraværet.

Delmål 2. Inkludere personer med nedsatt funksjonsevne

Det har gjennom mange år vært fokus på å tilrettelegge arbeidet slik at den enkelte medarbeider kan fortsette i egen jobb tross helseutfordringer. Som et ledd i tilretteleggingsplikten vurderes muligheter for omplassering til annet passende arbeid internt i enheten eller andre steder i kommunen.

Et stadig mer definert behov for formell kompetanse og ofte krav til fagutdanning/ høyere utdanning i ledige stillinger gjør at det kan være utfordrende å finne alternative løsninger for enkelte medarbeidere. Kommunens egne utdanningsløp innen ulike fagutdanninger har vært svært nyttig for å kvalifisere disse til annet arbeid. Det samarbeides også med NAV om ulike tiltak og kvalifiseringsløp for den enkelte medarbeider.

Sarpsborg kommune jobber også med å utvikle mål og tiltak også for de som står *utenfor* arbeidslivet gjennom å ta i mot personer som har behov for arbeidspraksis. Dette kan være en ren arbeidstrening, språkpraksis eller arbeidspraksis som et ledd i et kvalifiseringsløp. Registreringer viser at Sarpsborg kommune har hatt 243 personer i ulike arbeidspraksis i 2015. I hovedsak er dette fordelt på arbeidspraksis via NAV og deres tiltaksarrangører samt student- og elevpraksis. Det er forventet en større pågang og etterspørsel etter blant annet språkpraksisplasser. Det jobbes derfor nå med å se på hvordan Sarpsborg kommune bør organisere sitt videre arbeid rundt praksisplasser.

Tabellen viser total fordeling av antall og type praksis i perioden 01.03.15- 31.12.15

Tiltak	Antall
Arbeidspraksis - NAV og tiltaksbedrifter	103
Elev/ studentpraksis	106
Språkpraksis	34
Sum	243

Delmål 3. Øke avgangsalderen

Tabellen under viser antall ansatte som har benyttet seg av muligheten til delvis eller full AFP og antall alderspensjonister.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Full AFP	27	28	23	28	33	46	23	20	28
Delvis AFP	7	4	18	14	4	15	6	17	8
Alderspensjon	8	7	9	35	18	29	33	40	73

Ordinær pensjonsalder er 67 år, men enkelte stillingsgrupper har fastsatt særaldersgrenser som gir mulighet for tidligere uttak av alderspensjon.

Medarbeiderundersøkelsen

Medarbeiderundersøkelsen gjennomføres normalt to ganger per år. Undersøkelsen for første halvår 2015 ble gjennomført i august i forbindelse med rapporten for andre tertial. Undersøkelsen for andre halvår 2015, som normalt gjennomføres i januar, har ikke blitt gjennomført da det er besluttet å ta i bruk en ny medarbeiderundersøkelse fra 2016. Den nye medarbeiderundersøkelsen heter «10-FAKTOR» og er utviklet i regi av KS. Den nye undersøkelsen skal sendes ut til alle medarbeidere en gang i året, første gang høsten 2016. Under følger resultatene fra medarbeiderundersøkelsen som ble gjennomført i august 2015.

Undersøkelse gjennomført		Aug. 2015
Svarprosent		71,2 %
Inviterte		3 422
Besvarte		2 438
Totalsnitt (score)		4,4
Arbeidsmiljø og engasjement		4,3
1	Mine meninger blir lyttet til	4,3
2	Jeg vet hva som forventes av meg på jobben	4,6
3	Jeg får anerkjennelse eller ros for godt utført arbeid	4,2
4	Mine kollegaer bryr seg om meg	4,5
5	Jeg lærer og utvikler meg i jobben	4,4
6	Mine ledere bidrar til utviklende arbeidsmiljø og positivt engasjement	4,2

ÅRSRAPPORT 2015 – SARPSBORG KOMMUNE

Mål og verdier		4,5
7	Jeg kjenner til og forstår våre mål og verdier	4,6
8	Jeg bidrar til å gjennomføre målene og etterlever verdiene	4,5
9	Jeg gjør mine kollegaer gode	4,3
10	Jeg lytter til og forstår brukernes behov	4,6
11	Jeg bidrar til å skape gode opplevelser hos kollegaer og brukere	4,5
Oppfølging		4,0
12	Vi følger opp medarbeiderundersøkelsen mellom hver måling	4,1
13	Vi bruker medarbeiderundersøkelsen som et utviklingsverktøy	3,9

Skala: 1-5 hvor 1 er "helt uenig" og 5 er "helt enig"

Det samlede resultatet (totalsnitt) for hele kommunen er 4,4. Det er benyttet en skala fra 1-5 hvor 1 er dårligst og 5 er best. Resultatet er derfor svært godt selv om det er noe variasjon mellom ulike enheter og team. Resultatene er i seg selv ikke det viktigste, men hvordan enhetene og teamene arbeider med undersøkelsen mellom hver måling.

Skader og HMS avvik

Det ble i 2015 registrert totalt 307 skader og 466 HMS avvik. Hvis vi sammenligner antallet skader og HMS avvik med det som ble meldt inn i 2014, finner vi at skadene er økt med 26 tilfeller, mens de innmeldte HMS avvikene har økt med 240 tilfeller. Det er 3 skader som kommer inn under Arbeidstilsynets definisjon av alvorlige skader. Disse skadene oppsto på grunn av fall, to medførte brudd, mens den tredje førte til en skadet skulder som måtte opereres.

Det har i 2015 vært stort fokus på skadeforebyggende tiltak, og det er brukt ressurser på å gi god støtte og veiledning til enhetsledere og teamledere. Det har vært en liten økning av de registrerte skadetilfellene, men endringen er ikke større enn at resultatet total sett anses som bra.

Antallet innmeldte HMS avvik har mer enn doblet seg i 2015. Dette er en ønsket og positiv utvikling. Kommuneledelsens fokus på viktigheten av å melde avvik, har medvirket til dette. Innrapporterte HMS avvik gir mulighet til å reagere på et tidlig tidspunkt, slik at nødvendige tiltak kan settes inn før alvorligere hendelser inntreffer.

Skader/avvik	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Alvorlige skader	2	3	1	1	0	1	3	3
Skader totalt	1102	969	693	468	558	511	283	307
HMS avvik	145	167	118	69	139	206	226	466

«Sammen om en bedre kommune»

Kommunalministeren, sammen med KS og arbeidstakerorganisasjonene, tok i 2013 initiativ til programmet «Sammen om en bedre kommune». Sarpsborg kommune har deltatt i de to hovedområdene kompetanse/rekruttering og heltid/deltid. Detaljerte beskrivelser finnes i en egen sluttrapport pr. 31.12.15.

Rådmannen la ved oppstarten fram forslag til innhold og organisering av prosjektet, og prosjektgruppa har rapportert til Administrasjonsutvalget. Programmets forutsetning om at arbeidet skulle skje i rammen av såkalt treparts-samarbeid, ble ivaretatt ved sammensetningen av styringsgruppa. Den har bestått av tre politikere, tre ledere og tre tillitsvalgte, med varaordfører Linda Engsmyr som leder.

Styringsgruppa har støttet opp under lokalt utviklingsarbeid og mange forskjellige utprøvinger både innenfor hovedtema kompetanse/rekruttering og innenfor heltid/deltid. Lokale utprøvinger har vært mulig gjennom et godt samarbeid med ledere, medarbeidere og tillitsvalgte på berørte enheter.

Heltid

I mai 2015 la rådmannen fram for bystyret et *Handlingsprogram heltid*, en sluttrapport basert på arbeidet med heltid i programmet «Sammen om en bedre kommune». Bystyret ga sin tilslutning til forslaget om femten tiltak i den videre satsingen på å få flere medarbeidere i 100 % stilling. I prosjektperioden har arbeidet vært konsentrert til pleie- og omsorgssektoren, der problemet er størst. I 2015 ble det kjørt pilotprosjekt på Kløvningsten - i forbindelse med bemanningen av den nye institusjonen. Likeledes ved post 3 på Kurland sykehjem, der leder, tillitsvalgt og medarbeidere jobbet med såkalt *årsplanlegging*, dvs. turnus-planlegging på årsbasis. Begge prosjekter har hatt økt stillingsstørrelse som mål. Tiltak, tenkemåter og holdningsendringer har overføringsverdi til de andre kommuneområdene. Handlingsprogrammet har også blitt presentert på Kommunal- og moderniseringsdepartementets nettsider, og er eksponert i flere andre fagmiljøer.

På individnivå er fortsatt den viktigste metodikken at leder og lokal tillitsvalgt samarbeider om å slå sammen deltidsstillinger - for dermed å kunne tilby større stilling til egne medarbeidere. Dette gjøres med hjemmel i et politisk vedtak fra 2009. Vedtaket aktiviseres hver gang det oppstår ledighet, og er et håndfast bevis på at det nytter å jobbe tålmodig i det jevne. Se tabell under som viser at den positive tendensen gjennom flere år fortsatte også i 2015 - med gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 79,4 %.

De 15 tiltakene i Handlingsprogram heltid er delt inn i tre grupper. Noen av tiltakene kan løses ganske umiddelbart. Men samtidig er det mange faktorer kommunen som arbeidsgiver ikke har styring over: Statlige føringer, forhandlinger mellom partene i arbeidslivet, den enkelte medarbeiders personlige valg, fastlåste holdninger i noen fagmiljøer - og ikke minst økonomiske rammebetingelser i driftsområdene - er eksempler på betydelige «motkrefter». Mange av forslagene må derfor sees i et langt tidsperspektiv, og temaet vil derfor måtte bli fast innslag på årsmeldingene i årene som kommer.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Antall deltids still. under 40 %	546	579	494	552	430	473	522	506
Andel deltidsstill. under 40 %	13,2 %	14,2 %	12,8 %	14,1 %	11,0 %	12,1 %	12,7 %	12,9 %
Gj.sn. stillingsstørrelse i SK	74,1 %	74,1 %	76,6 %	76,5 %	78,4 %	79,5 %	79,0 %	79,4 %

Kompetanseutvikling

Sarpsborg kommunes strategidokument for rekruttering og kompetanse har i 2015 vært under revisjon, og kommer opp til politisk behandling i 2016. Det overordnede målet er medarbeidere med høy faglighet, slik at kommunen kan levere det tjenestetilbudet brukerne har krav på. De største utfordringene beskrives innenfor pleie- og omsorgssektoren, samt for noen spesialiststillinger.

Gjennom «Sammen om en bedre kommune» har det vært fokusert på kompetanse og rekruttering. Hovedbegrunnelsen for å prioritere området rekruttering/kompetanse i pleie- og omsorgssektoren finner man i kommunens egen statistikk og statlige føringer for rekruttering. Utdanningskapasiteten i skoleverket, og den faktiske muligheten for å rekruttere fagarbeidere til tjenesteområder i pleie- og omsorgssektoren, harmonerer ikke med de faglige kravene som gjelder. Dette har resultert i et stort antall ufaglærte medarbeidere.

Bemanningssituasjonen preges av mangel på fagfolk, hyppige interne endringer, utstrakt bruk av midlertidige avtaler, og stort innslag av ufaglærte vikarer. Det er denne store gruppen av ufaglærte som har vært hovedmålgruppa for «Sammen om en bedre kommune». Prosjektgruppa startet derfor med kartlegging og analyse av data, for å finne fram til et bedre beslutningsgrunnlag. Neste skritt var å teste ut skreddersydde bedriftsinterne opplæringspakker, tilpasset den gruppen medarbeidere som hadde fått fast tilsetning med hjemmel i Arbeidsmiljøloven, men som ikke har formell kompetanse for å fylle stillingen. I 2015 ble det gjennomført pilot-opplæring med medarbeidere i denne gruppen, og

obligatorisk innføring av slik undervisning ligger som ett av de 13 konkrete forslagene i sluttrapporten.

Statlig statistikk viser at utdanningsnivå og utdanningshastighet ikke kan tilfredsstillere kommunens behov for kvalifiserte medarbeidere. Det gir seg altså tydelig utslag på fagarbeiderområdet i pleie- og omsorgssektoren, der en betydelig andel fagarbeiderstillinger er erstattet av ufaglærte. Ledige helgevakter, ferieavvikling, sykemeldinger og permisjoner gjør at situasjonen er mest alvorlig på kveld og helger. Mens pasientenes behov er temmelig stabilt gjennom døgnet, er kompetansenivået i de teamene som er på jobb en tilfeldig valgt fredagskveld - betydelig lavere. Det må understrekes at medarbeiderne gjør en god jobb etter sine forutsetninger. Sarpsborg kommune har for lengst gjort noe med utdanningskapasiteten, og etablert et bedrifts-internt opplæringsprogram innenfor helsefag for voksne, fast ansatte medarbeidere, med finansiering fra Fylkesmannen i Østfold og med faglig hjelp fra den videregående skolen. Fylkesmannens årlige tilskudd har på få år økt fra ca. 400.000 kroner til ca. 1.5 millioner kroner. Mange av dem som skal sette seg på skolebenken i voksen alder vil oppleve dette som en stor og skremmende utfordring. Etter dialog med det statlige ressurscenteret VOX og lokale tillitsvalgte, har det i 2015 blitt tatt i bruk nye pedagogiske løsninger.

Lederutvikling

Det ble i 2015 gjennomført en runde med lederutviklingsprogram for enhetsledere og teamledere i kommunen. Totalt 21 ledere/lederelementer/instruktørrekrutter startet opp med dette programmet høsten 2015 og hadde sin siste avsluttende samling i januar 2016. Programmet får svært gode tilbakemeldinger og evalueringer fra deltagerne, og det er et kostnadseffektivt program som samler nye ledere om kommunens verdier og ledelsesfilosofi.

Begeistringseminar

Begeistringseminarene 2015 ble for første gang arrangert på den nyoppussede Sarpsborg Scene, med tre forestillinger for kommunens medarbeidere - morgen, middag og kveld. Rammen rundt årets arrangementer var inspirasjon og forpliktelse til byens tusenårsjubileum. Årets arbeidsmiljøpris ble delt ut på Begeistringseminarene. Vinner av arbeidsmiljøpris for 2015 ble Hannestad barneskole.

Lærlinger og kvalifisering til fagarbeider

Pr. 31.12.15. hadde Sarpsborg kommune 79 lærlinger. Lærlingene er fordelt på følgende fag: helsefagarbeider, barne- og ungdomsarbeider, aktivitør, institusjonskøkk, IKT servicefag, feier, bilmekaniker og maler. Av helsefaglærlingene (53) er 18 yrkes og studiekompetanse (YSK) lærlinger. Dette er deltidslærlinger over fire år med fagbrev og studiekompetanse som mål. 10 av de 79 lærlingene er helt eller delvis finansiert av NAV. Samarbeidet mellom NAV og kommunen har som mål å kvalifisere voksne fagarbeidere og gjøre det lettere å komme inn på arbeidsmarkedet.

Ved hovedinntaket prioriteres kvalifiserte unge søkere bosatt i kommunen. De aller fleste av disse kvalifiserer til lærekontrakt og har fagbrev som mål. Det tas også inn elever som lærekandidater. Disse kan mangle fag eller ha fritak fra fag. Målet for disse lærekandidatene er økt kompetanse og mulighet til å fullføre utdannelsen på videregående skole.

Kurset "Lykkes med lærlinger", er internopplæring for ledere og veiledere i Sarpsborg kommune med ansvar for lærlinger og arrangeres ca. 2 ganger per halvår. Fremmøte har vært godt og evalueringene er gode.

Utdanning av helsefagarbeidere internt i Sarpsborg er gjennomført med tilskudd fra fylkesmannen som en del av prosjektet "kompetanseløftet 2015". I 2015 har 35 medarbeidere startet opplæringen, 15 medarbeidere med lite praksis og erfaring (under 3 år) og 20 medarbeidere med lang praksis. De med liten erfaring skal delta på et kurs over to år hvor de deretter kan gå opp til fagprøven uavhengig av tidligere opparbeidet praksis. Den andre gruppen går over et år, og vil kunne ta fagprøve i desember 2016, de har da min 5 år praksis. På bakgrunn av føringer i handlingsplan for SFO, og finansiering via KS midler er det også satt i gang en klasse for 17 medarbeidere fra SFO til fagbrev som barn og ungdomsarbeidere. Disse vil gå opp til teoretisk eksamen våren 2016.

Ved introduksjon av nye digitale verktøyer og økte krav til dokumentasjon vil en del medarbeidere se på dette som utfordrende da de ikke har grunnleggende kunnskaper i bruk av data. 40 medarbeidere har i skoleåret 2014-2015 fått tilbud om et 80 timers kurs i data og dokumentasjon. Kursene finansieres av VOX, norsk fagorgan for kompetansepolitikk. Det er også med VOX-midler igangsatt egne kurs for flerkulturelle medarbeidere med behov for både grunnleggende og noe viderekommende lese- og skriveopplæring. Her deltar 20 medarbeidere på opplæring over 50 timer.

Likestilling og mangfold

Dokumentet “Vi i Sarpsborg” er kommunens plattform for ledelse og medarbeiderskap. Plattformens tre satsingsområder er ledelse, medarbeiderskap og kompetanse, og innebærer bl.a. at Sarpsborg kommune skal rekruttere og utvikle medarbeidere i inkluderende felleskap, der man samtidig legger vekt på forebygging av frafall fra arbeidslivet. Medarbeiderne skal på ulike måter stimuleres til å yte sitt beste i arbeidet for innbyggere og brukere. Det ligger en forpliktelse til å bygge opp kunnskap og bevisstgjøring hos medarbeidere og ledere på hvilke forventninger og muligheter som ligger i lov og avtaleverk om mangfold og inkludering. Sarpsborg kommune skal:

- bestå av arbeidsmiljø der alle opplever likeverd
- ha en rekrutteringspraksis som sikrer mangfold – alle søkere skal behandles likeverdig
- ha en sammensetning av arbeidsstyrken som speiler mangfoldet i befolkningen
- gi personer med nedsatt funksjonsevne og/eller arbeidsevne likeverdige muligheter for rekruttering og kompetansebygging

Kjønnsbalansen

Norge har et av Europas mest kjønnsdelte arbeidsmarked. Dette preger også søkergrunnet og rekrutteringen til stillinger i Sarpsborg kommune. Selv om man er bevisst på dette i forbindelse med rekruttering, er det bare mulig å få til små endringer. I hovedtrekk viser sammensetningen kvinner/menn et typisk bilde for kommunal sektor, med en fordeling på 80/20. Ved å gå inn på de ulike fagområdene, ser man at fordelingen følger tradisjonelle mønstre: Menn er sterkt underrepresentert innenfor barnehage, pleie og omsorg, og overrepresentert på ledernivå i forhold til arbeidsstokken.

Ansatte	2013			2014			2015		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
Antall ans	3 162	749	3 911	3 284	807	4 091	3 150	745	3 895
Andel K/M	80,8 %	19,2 %		80,3 %	19,7 %		80,8 %	19,2 %	
Årsverk	2 448	662	3 110	2 526	706	3 232	2 424	668	3 092
Andel K/M	78,7 %	23,3 %		78,1 %	21,9 %		78,4 %	21,6 %	

ÅRSRAPPORT 2015 – SARPSBORG KOMMUNE

Ledere etter Kjønn	Ledere	Menn	Kvinner	Kvinneandel
2013	Kommuneledelsen	4	2	33,33
	Enhetsledere	24	31	56,36
	Teamledere	47	139	74,73
2014	Kommuneledelsen	4	2	33,33
	Enhetsledere	23	31	57,40
	Teamledere	42	121	74,23
2015	Kommuneledelsen	3	3	50,00
	Enhetsledere	22	30	57,70
	Teamledere	45	130	74,28

Arbeidstid/stillingsstørrelse

Deltid har også et klart likestillingsaspekt, og det arbeides aktivt i kommunen for å redusere andelen uønsket deltid. Bystyret har i 2015 vedtatt en ny handlingsplan for heltid. Dette illustreres ytterligere i avsnittet om heltid – se dette.

Medarbeidere fordelt på stillingsstørrelse og kjønn i kommunen			
	Stillingsstørrelse i %	Kvinner	Menn
2013	0-39,99	401	72
	40-79,99	965	68
	80-100	1 801	605
2014	0-39,99	439	83
	40-79,99	996	83
	80-100	1 813	677
2015	0-39,99	437	69
	40-79,99	835	50
	80-100	1873	630

Likelønn

Gjennomsnitt lønn etter utdanning per årsverk og kjønn i 2015

Stillingsbetegnelse	Menn	Kvinner	Diff. i menns favør	Diff. i menns favør i %
Assistent	342	347	-5 000	-1,5
Fagarbeider	387	385	2 000	0,5
Hjelpepleier	366	378	-12 000	-3,2
Sykepleier	423	429	-6 000	-1,4
Ingeniør	520	507	-13 000	2,6
Adjunkt	472	476	-4 000	-0,9
Rådgiver	530	494	36 000	7,3
Teamleder kap. 5	620	587	33 000	5,6
Teamleder skole	610	600	10 000	1,6
Teamleder kap. 4	529	538	-9 000	-1,7
Enhetsleder	712	698	14 000	2,0

Tabellen viser fastlønn for ulike yrkesgrupper. (Innbefatter ikke overtid eller tillegg for ubekvem arbeidstid.) Lønnsutviklingen for de store arbeidstakergruppene (kapittel 4 i tariffavtalen), er i hovedsak et resultat av sentralt fastsatt lønnsregulering per 01.05.15, med identiske lønnsstiger for kvinner og menn. Dette utgjør ca. 90 % av arbeidsstokken. Lønnsforskjeller som oppstår i disse store gruppene skyldes i hovedsak alderssammensetning/ansiennitet og videreutdanning, og dermed bare i liten grad individuell lokal lønnsdannelse. I arbeidstakergruppene innenfor kapittel 3 og 5 i tariffavtalen, med full lokal lønnsdannelse, finner man fortsatt noen forskjeller i menns og kvinners lønn. Dette omhandler om lag 420 arbeidstakere i til dels konkurranseutsatte fagområder, inkl. lederstillinger.

Mangfold og inkludering

Sarpsborg kommune har en egen kommunedelplan for mangfold og inkludering. Mangfold og inkludering har vært et satsingsområde også i 2015, blant annet gjennom revideringsjobben av kommunedelplanen. Arbeidsgiverdelen av kommunedelplanen omfatter områder som har særlig aktualitet i forbindelse med arbeidslivet: etnisitet, kjønn, funksjonsevne og alder. I planens handlingsplan legges det blant annet vekt på at kommunen som en stor samfunnsinstitusjon og arbeidsgiver må gå foran som et godt eksempel i lokalsamfunnet.

Kommunen har gjennom året arbeidet målbevisst med forpliktelsene innenfor inkluderende arbeidsliv og HMS, der forebyggende arbeid og tilrettelegging er meget sentrale elementer, inklusive tilrettelegging for medarbeidere med nedsatt funksjonsevne.

Gjennomgående måltavle for enhetene – resultat 2015 fordelt per kommuneområde:

Kommuneområder	SØK	Helse og sosial	HR	Oppvekst	Teknisk	Hele kommunen
Medarbeiderundersøkelsen						
Total score	4,2	4,4	4,4	4,4	4,2	4,4
Medarbeiderundersøkelsen						
Svarprosent	76 %	67 %	97 %	74 %	69 %	71 %
Sykefravær	6,2 %	9,9 %	5,4 %	8,3 %	8,0 %	8,9 %
Gjennomsnittlig stillingsstørrelse	81,2 %	69,1 %	97,6 %	90,4 %	92,8 %	79,4 %
Antall medarbeidere med stilling under 40 %	24	460	0	21	1	506
Antall midlertidig ansatte	5	160	0	131	2	298
Andel midlertidig ansatte Av totalt ansatte	3,6 %	7,2 %	0	9,8 %	0,5 %	7,1 %
<i>Andre sentrale nøkkeltall</i>						
Antall årsverk	108	1 415	91	1 089	387	3 092
Antall ansatte	133	2 046	93	1 204	416	3 895
Andel kvinner	66,1 %	90,7 %	64,5 %	80,6 %	41,3 %	80,8 %

KOMMUNEOMRÅDE HELSE OG SOSIAL

Strategiske prosesser

Strategisk prosess	De viktigste resultatene i 2015	Status per 31.12.2015
Vedtatte planer		
Kommunedelplan for pleie- og omsorgstjenester (2007-2016)	Nytt helsehus tas i bruk. Investeringsmidler til nye omsorgsboliger (Bodalsjordet) og sykehjemsplasser (Haugvoll er tidligere omdisponert til dette.)	Arbeidet med å rehabilitere Sarpsborg sykehus til nytt helsehus pågår. Legevakten flyttet inn i helsehuset i august 2015 og nye lokaler ble tatt i bruk tirsdag 18. august. Overføring av 31 plasser fra nåværende helsehus og 40 plasser fra Kruseløkka sykehjem finner sted i februar 2016.
Behovsanalyse av bo- og aktivitetstiltak til personer med psykisk utviklingshemning og autisme ved utflytting til egen bolig (2010-2016)	Kløvningsten bofellesskap er tatt i bruk med 12 boliger.	Boligene ble tatt i bruk i januar.
	Nye lokaler for aktivitetssenter er utredet.	Arbeidet er foreløpig stilt i bero. Behov for dagaktiviteter i 2015 og 2016 må løses innenfor eksisterende aktivitetssentre og ASVO.
	Utarbeidelse av plattform for tjenestene er igangsatt.	Arbeidet er igangsatt.
Kommunedelplan for mangfold og inkludering (handlingsdel 2012-2015)	Rullering av planen er gjennomført.	Planforslaget har vært på høring og er under sluttbehandling. Bystyret behandler planen i møte den 11. februar 2016.
Planer som skal utarbeides		
Kommunedelplan helse og omsorg	Planarbeidet er igangsatt.	Arbeidet er igangsatt. Planprogrammet ble vedtatt av Plan- og økonomiutvalget den 23. april 2015.
Prosjekter/enkelt saker		
Husleie i boliger med inntektsregulert husleie	Gjengs leie iverksettes fra 1.1.2015 med redusert betaling i en overgangsperiode.	Gjengs leie er iverksatt i tråd med bystyrets vedtak av 25. september 2014.
Utleieboliger på Bodalsjordet	Utbygging er igangsatt.	Detaljreguleringsplan for Bodalsjordet ble vedtatt av bystyret den 19. mars 2015. Vedtaket ble påklaget, men Fylkesmannen opprettholdt kommunens vedtak i brev datert 26. november 2015. Det arbeides med detaljprosjektering og konkurransegrunnlaget. Forventet byggestart er vår/sommer 2016.

ÅRSRAPPORT 2015 – SARPSBORG KOMMUNE

Strategisk prosess	De viktigste resultatene i 2015	Status per 31.12.2015
Boliger til bostedsløse	Regulerings- og utredningsarbeid er gjennomført.	Arbeidet er igangsatt. Reguleringsplanene for de 4 aktuelle tomtene vil bli behandlet av bystyret i løpet av 2016.
Krisesenteret	Samarbeid med andre kommuner er avklart.	Arbeidet er igangsatt. Det er dialog med kommunene Fredrikstad og Hvaler om et eventuelt samarbeid. Det arbeides med en sak til Plan- og økonomiutvalget våren 2016.
Hverdagsrehabilitering	Prosjektet videreføres.	Prosjektet er videreført og vil gå fram til 31. desember 2016. Arbeidsmetodikken skal implementeres i alle sonene i hjemmetjenesten.
Velferdsteknologi	Prosjekt E-senior er gjennomført og evaluert.	Pilotprosjektet er gjennomført og sluttrapport foreligger.
Nytt helsehus	Prosjektet videreføres. Sak om innholdet i helsehuset er behandlet. Innflytting av legevakt og korttidsplasser.	Prosjektarbeidet pågår. Sak om innholdet i helsehuset ble behandlet av bystyret den 7. mai 2015. Legevakten flyttet inn i helsehuset i august 2015 og nye lokaler ble tatt i bruk tirsdag 18. august. Overføring av 31 plasser fra nåværende helsehus og 40 plasser fra Kruseløkka sykehjem finner sted i februar 2016.
Familiesentre	Nye familiesentre er etablert i tilknytning til helsestasjonene.	Rehabilitering og oppussing av lokalene er gjennomført. Alle familiesentrene er etablert og er i full drift.
Helhetlig forebygging	Hovedprosjektet igangsatt.	Prosjektet følger framdriftsplan med avslutning og rapportering i 2016.
Verbalvedtak i bystyret	Sarpsborg kommune skal se på muligheten for at frivillige, ideelle og selveiende organisasjoner kan påta seg oppgaver innen omsorgssektoren, rus og biveiledning.	Arbeidet er igangsatt. Inngår som en del av kommunedelplan helse og omsorg.
Verbalvedtak i bystyret	Rådmannen fremmer en sak om bruk av overskuddet fra skjenkeavgiftene med tanke på stimulering av ideelle/frivillige innen rusfeltet.	Arbeidet er gjennomført. Saken ble behandlet av bystyret i møte den 12. november 2015. Bystyret vedtok at midlene inngår som en del av tilskuddspotten til kulturarbeid, men øremerket rusforebyggende tiltak.

Økonomi

Tall i 1 000 kr				
Kommuneområde helse og sosial	Regnskap 31.12.15	Rev. budsjett 2015	Avvik i kr.	Avvik i %
Enhet bolig og omsorg	4 167	4 167	0	0,0 %
Enhet helse	70 850	70 850	0	0,0 %
Enhet forebyggende tjenester	52 252	52 252	0	0,0 %
Enhet kompetansesenter rus og psykisk helse	48 029	49 233	1 204	2,4 %
Enhet kjøkken og kantine	10 164	10 912	748	6,9 %
NAV	160 309	163 207	2 898	1,8 %
Omsorgstjenester	572 624	576 142	3 428	0,6 %
Boveiledning	242 720	251 283	8 563	3,4 %
Kommunesjef helse og sosial	1 668	1 690	22	1,3 %
Sum kommuneområde helse og sosial	1 162 783	1 179 736	16 953	1,4 %

Drift

Kommuneområdet helse og sosial har et netto årsbudsjett på 1 200 mill. kr. Mindreforbruket for 2015 er på 16,9 mill. kr etter bruk av enhetenes fond med 9,2 mill. kr og utgjør 1,4 % av budsjettet. Det var i vedtatt budsjett varslet bruk av fond for i størst mulig grad å opprettholde tjenester til brukerne.

Alle enheter har gjennom 2015 hatt et stort fokus på økonomistyring og forsiktig bruk av midler. Enhetene har søkt å finne kostnadseffektive løsninger og posisjonert seg for kommende økonomiske utfordringer i 4-årsperioden. Det er arbeidet systematisk med opplæring og kompetanseutvikling av ansatte. Dette har ført til redusert behov for kostnadskreivende løsninger. Resultatet må anses som positivt da helse og sosial er et komplisert og omfattende tjenesteområde, med raske endringer i utfordringer og behov.

Enhet bolig og omsorg er i balanse etter bruk av fond på 4,1 mill. kr. Enhetens merforbruk er i hovedsak knyttet til tre forhold: Økte kostnader til omsorgslønn, kjøp av eksterne avlastnings- og omsorgsplasser og merkostnader knyttet til vedlikehold av boliger.

Enhet helse er i balanse etter bruk av fond med 2,1 mill. kr. Merkostnadene er knyttet til kommunal medfinansiering, som opphørte fra 1.1.2015. Tilskuddet til medfinansieringen ble tatt ut av rammetilskuddet fra samme tidspunkt. Merforbruket skyldes at reduksjonen fra den statlige overføringen ble større enn forventet og et betydelig økt antall overliggerdøgn for utskrivningsklare pasienter fra sykehuset.

Enhet forebyggende tjenester er i balanse etter bruk av fond med 0,8 mill. kr. Merforbruket skyldes merkostnader ved etablering av familiesentrene.

Enhet kompetansesenter rus og psykisk helse har et mindreforbruk på 1,2 mill. kr. Årsaken til dette er langtidssykefravær, hvor det har vært vanskelig å rekruttere inn rett kompetanse i vikariatene. Dette har medført noe lengre saksbehandlingstid og økt ventetid på tjenesten.

Enhet kjøkken og kantine har et mindreforbruk på 0,7 mill. kr. Dette skyldes økt salg, gode priser på standard varer og større sykepengerefusjon enn forventet.

Enhet NAV har et mindreforbruk på ca. 2,9 mill. kr. Dette må anses som et godt resultat, da enheten i 2014 hadde et merforbruk på vel 9 mill. kr. Mindreforbruket skyldes i hovedsak reduserte utgifter til økonomisk sosialhjelp og færre brukere med behov for økonomisk sosialhjelp. Kostnadene til

boutgifter og midlertidig innkvartering er redusert. Enheten har iverksatt en rekke tiltak, og resultatet viser at målrettet innsats har hatt en effekt.

Omsorgstjenestene har samlet sett et mindreforbruk på 3,4 mill. kr etter bruk av fond med 2,2 mill. kr. Det er store utfordringer innenfor tjenesteområdet og 3 av enhetene har hatt et merforbruk på i alt 2,7 mill. kr. Innenfor omsorgstjenestene har det gjennom året vært stram økonomistyring og vært gjennomført organisatoriske justeringer.

Boveiledningstjenesten hadde et samlet mindreforbruk på 8,6 mill. kr. Dette er et godt resultat da kostnadene innenfor denne tjenesten kan variere mye avhengig av enkeltbrukeres behov. Det har vært jobbet systematisk med døgnyrtimeplaner og turnuser for å oppnå en mer kostnadseffektiv drift.

Investering

Boligsosial handlingsplan

Det er kjøpt og istandsatt 9 boenheter i 2015. I tillegg ble 13 boenheter som ble innkjøpt høsten 2014 istandsatt i 2015. Det er ulike typer boliger som er kjøpt inn. Dette har variert fra hus med flere boenheter til leiligheter i borettslag. Til sammen er vel 13 mill. kr brukt til boligsosiale formål.

12 boliger på Kløvningsten

Det er bevilget 40 mill. kr til etablering av 12 omsorgsboliger på Kløvningsten med tilhørende personalbase. Prosjektet er ferdigstilt med et mindreforbruk på ca. 1,3 mill. kr. Bofellesskapet ble tatt i bruk årsskiftet 2014/2015. Prosjektet avsluttes i egen sak.

Nødstrømsaggregat

Det er innenfor budsjett på 5,7 mill. kr montert og tatt i bruk nødstrømsaggregat på Tingvoll, Kruseløkka og Kurland sykehjem. Gammelt aggregat på Tingvoll sykehjem ble fjernet juni 2015. Det vurderes om det skal monteres nødstrømsaggregat ved bofellesskapene.

Sarpsborg sykehus

Sarpsborg sykehus er overtatt av Sarpsborg kommune til nytt helsehus. Det er foretatt oppussing og rehabiliteringsarbeid innenfor en revidert ramme på 202 mill. kr etter bystyrets vedtak av 24. september 2015. Ferdigbefaring av rehabiliterte arealer ble utført i desember 2015, noe tidligere enn forutsatt i budsjett. En stor andel av budsjetterte kostnader for 2016 er dermed blitt belastet allerede i 2015. Innflytning av korttidsplassene planlegges fra februar 2016. Det forventes tilskudd fra Husbanken på ca. 89 mill. kr og tilskudd fra Enova på ca. 2 mill. kr. Prosjektet forventes levert innenfor revidert budsjett.

Modulbaserte boliger

Det er fattet vedtak om å benytte fire tomter; Opsund, Bjørnstad, Mobakken og Haftor Jonsonsgate. Regulering pågår. Reguleringsplanene vil bli forelagt bystyret til behandling i 2016. Det er bevilget 12 mill. kr til etablering av boligene.

12 leiligheter Bodalsjordet

Det ble i bystyret 12. juni 2014 bevilget 38 mill. kr til bygging av 12 kommunale utleieboliger og infrastruktur på Bodalsjordet. Reguleringsplanen ble vedtatt av bystyret den 19. mars 2015. Vedtaket ble påklaget, men Fylkesmannen opprettholdt kommunens vedtak i november 2015. Det arbeides med detaljprosjektering og konkurransegrunnlaget. Forventet byggstart er vår/sommer 2016. Infrastruktur må opparbeides før boligene tas i bruk. Forventet ferdigstilt i 2017.

12 boliger i bofellesskap på Værn

Bystyret bevilget 12. november 2015 55 mill. kr til prosjektet. Det forventes tilskudd fra Husbanken på 16,5 mill. kr. Prosjektet utlyses på DOFFIN mars 2016. Oppstart byggeplass forventes i august 2016 og bruksklart bygg i januar 2018.

Gamle Haugvoll sykehjem – rivning/rehabilitering

Prosjektering startet sommeren 2015. Utførelse/gjennomføring vil skje i 2016. Det er i budsjett 2015 bevilget 1 mill. kr. I tillegg er det bevilget ytterligere 5 mill. kr i 2016. Det er planlagt å beholde deler av bygget, som hovedinngangen til nye Haugvoll sykehjem går gjennom, og foreta en lett rehabilitering. Resterende deler av gamle Haugvoll sykehjem rives.

Valaskjold omsorgssenter

Valaskjold omsorgssenter med 32 sykehjemsplasser og 48 omsorgsboliger ble ferdigstilt og tatt i bruk februar 2014. Det var opprinnelig bevilget 225 mill. kr. Bevilgningen ble ved årsskiftet 2014/2015 nedjustert til 217 mill. kr. Prosjektet avsluttes med en sluttkostnad på 215 mill. kr.

Måltavle

Måltavle kommuneområde helse og sosial		
MEDARBEIDER	Resultat	Ambisjon 2015
M.2. Utviklende arbeidsmiljø		
M.2.1. Medarbeiderundersøkelsen - samlet resultat	4,4	4,4
M.3. Redusert sykefravær		
M.3.1 Sykefravær totalt	9,9 %	9,8 %
M.4. Mindre uønsket deltid og vikarbruk		
M.4.1. Gjennomsnittlig stillingsstørrelse	69,1 %	70 %
M.4.2. Antall medarbeidere med stilling under 40 %	460	< 360
M.4.3. Andel midlertidige ansatte	7,2 %	9,7 %
ØKONOMI		
Ø.2. God økonomistyring og effektiv ressursutnyttelse		
Ø.2.1 - Avvik regnskap - budsjett	1,4 %	0 %
BRUKER		
Enhet bolig og omsorg		
B.1 Gode tjenester		
B.1.1. Antall individuelle planer, fellesregistrering hele kommunen	269	370
B.2 Gode levekår		
B.2.1 Antall bostedsløse (husstander) ¹⁷	20	< 50
B.2.2. Antall bostedsløse (husstander) som er bosatt med bistand fra boligkontaktene	88	> 90
B.2.3 Antall innvilgede startlån	180	180
B.2.4 Antall innvilgede boligtilskudd	48	50
B.2.5 Andel som får "fritid med bistand" og gruppetiltak som alternativ til individuell støttekontakt	32 %	35 %
B.2.6 Gjennomsnittlig botid på kritesenteret (døgn) (Gjennomsnitt 3 siste tertial)	35	< 20

¹⁷ Bostedsløse husstander i følge Husbankens definisjon (ikke registrert med varig bopel).

ÅRSRAPPORT 2015 – SARPSBORG KOMMUNE

Enhet helse		
B.1 Gode tjenester		
B.1.1 Antall klager legevakt	7	< 10
B.1.2 Antall ledige listeplasser hos fastleger	706	> 1 000
B.1.3 Antall overliggerdøgn for utskrivningsklare pasienter fra sykehuset	196	< 20
B.1.4 Antall innleggelser i kommunale "øyeblikkelig hjelp senger"	294	200
Enhet forebyggende tjenester		
B.1 Gode tjenester		
B.1.1 Opplevd kvalitet helsestasjon (skala 1-6) (neste i 2016)	-	5,1
B.2 Godt oppvekstmiljø for barn og unge		
B.2.1 Øke foreldrekompetanse, antall deltakere på kurs	202	200
Enhet kompetansesenter rus og psykisk helse		
B.1 Gode tjenester		
B.1.1 Opplevd kvalitet (skala 1-4) (neste i 2016)	-	3,3
B.2 Helhetlig og samordnede tjenester		
B.2.1 Antall brukere med individuelle planer	126	120
B.2.2 Antall søknader	1 274	< 700
Enhet kjøkken og kantine		
B.1 Gode tjenester		
B.1.1 Opplevd kvalitet - hjemmeboende, bofellesskap og sykehjem (skala 1-4) (neste 2015)	3,4	3,5
B.1.2 Antall porsjoner varmmat levert til hjemmeboende pr. måned	7 270	7 800
Enhet NAV sosial		
B.1 Gode tjenester		
B.1.1 Opplevd kvalitet (skala 1 – 6) (årlig)	4,5	4,5
B.1.2 Gjennomsnittlig saksbehandlingstid på økonomisk sosialhjelp (uker) (siste 3 mnd)	4,3	< 2,0
B.2 Gode levekår		
B.2.1 Andel av alle mottakere av økonomisk sosialhjelp som er under 25 år	16 %	< 20 %
B.2.2 Andel mottakere med økonomisk sosialhjelp som hovedinntektskilde	47 %	< 60 %
B.2.3 Gjennomsnittlig stønadslengde mottakere 18-24 år (måneder)	5,2	< 4,5
B.2.4 Andel flyktninger i arbeid eller aktivitet etter endt introduksjonsprogram (siste 12 mnd.)	49 %	65 %

Omsorgstjenester		
B.1 Gode tjenester		
B.1.1 Opplevd kvalitet sykehjem/bofellesskap brukere (skala 1-4) (neste i 2015)	3,3	3,3
B.1.2 Opplevd kvalitet sykehjem/bofellesskap pårørende (skala 1-4) (neste i 2015)	3,0	3,3
B.1.3 Opplevd kvalitet hjemmetjeneste (skala 1-6) (neste i 2015)	5,1	5,3
B.1.4 Dagsenter for demente (skala 1-6)	-	5,0
Boveiledningstjenester		
B.1 Gode tjenester		
B.1.1 Opplevd kvalitet (skala 1-6) (neste 2016)	-	5,0

Resultatene fra medarbeiderundersøkelsen viser en høy score og er på samme nivå som året før. Det tyder på et høyt engasjement for jobben og et godt arbeidsmiljø blant ansatte i kommuneområdet.

Sykefraværet på 9,9 % ligger nær ambisjonen for 2015. Sykefraværet i 2014 var på 9,6 %. Det er stort fokus på dette i enhetene, og det jobbes kontinuerlig med ulike tiltak for å forebygge og redusere sykefraværet. Ulike prosjekter har vært satt i gang for å stimulere til økt trivsel, godt arbeidsmiljø, målrettet innsats mot risikogrupper og oppfølging av sykemeldte.

Gjennomsnittlig stillingsstørrelse i kommuneområdet er identisk med foregående år, men det er en marginal økning av antall medarbeidere med stillinger under 40 %. Andelen midlertidige ansatte er uendret fra 2014 til 2015. Denne andelen ble i midlertid redusert med 30 % fra 2013 til 2014.

Bruk av individuell plan er et viktig virkemiddel for å sikre koordinerte tjenester til brukere med sammensatte tjenestebehov. Resultatet viser en nedgang i antall fra 326 planer i 2014 til 269 i 2015. Årsaken til dette er at det har vært en totalgjennomgang av registreringen og at man har tatt bort saker der den individuelle planen ikke lenger er aktiv. Alle som har rett til individuell plan og som ønsker det, får tilbud om dette.

Antallet bostedsløse har gått ned med 33 husstander fra 2014 og er nå betydelig lavere enn på mange år. En viktig grunn til det gode resultatet er at mange bostedsløse får bistand av boligkontaktene til å etablere seg i egen bolig. I 2015 ble 88 husstander bosatt med slik bistand.

Gjennomsnittlig botid på krisesenteret ligger høyere enn målsettingen om 20 døgn og har økt med 6 døgn fra 2014. Kvinner og barn som kommer til krisesenteret er ofte i en svært vanskelig situasjon. Det tar tid å finne trygge og gode løsninger, spesielt med tanke på bolig. Det er individuelle forhold som er årsaken til den økte oppholdstiden i 2015. 59 kvinner og 39 barn har hatt opphold ved senteret. 63 % av kvinnene hadde minoritetsbakgrunn.

Antall ledige listeplasser er lavere enn ambisjonen. Det er opprettet en ny fastlegehjemmel slik at ledige listeplasser øker betydelig og vil være i tråd med målsettingen. Det er til sammen 47 fastlegehjemmel i kommunen.

Antall overliggertid for utskrivningsklare pasienter ligger vesentlig høyere enn ambisjonen. Dette er en bekymringsfull utvikling og skyldes hovedsakelig raskere utskrivninger fra sykehuset og periodevis manglende kapasitet til å møte behovet for korttidsplasser til dette formål. I 2014 var det 45 overliggertid mot 196 pr. 1. november i 2015. Endelige tall forventes ikke å være klare før etter 1. tertial 2016.

Antall innleggelses i øyeblikkelig hjelp senger ble mer enn fordoblet fra 2013 til 2014, og har økt med ytterligere 50 % i 2015. Årsaken er først og fremst at tiltaket er blitt mere kjent og innarbeidet blant fastlegene og legevaksleger.

Det er et stort press på tjenester fra kompetansesenter rus og psykisk helse. Antall søknader fortsetter å stige. Hele 1 274 søknader ble behandlet i løpet av året mot 1 134 året før. Økningen gjelder psykisk helsehjelp. Utviklingen er bekymringsfull. Det er vanskelig å vite årsaken til økningen. Utviklingen antas å ha sammenheng med en økende forekomst av psykiske helseproblemer. Gode tjenester kan også bidra til at tjenesten etterspørres i større grad.

Brukerne er gjennomgående fornøyd med kvaliteten på maten som er levert fra kommunens kjøkken. De er også fornøyd med rammene rundt matserveringen. Antallet porsjoner som leveres til hjemmeboende ligger ved utgangen av 2015 noe under ambisjonen. Det arbeides kontinuerlig med å informere om tjenesten blant mottakere av helse- og omsorgstjenester.

Brukerundersøkelse ved NAV viser gode resultater med hensyn til service og samhandling med brukerne. Resultatene er uendret fra 2014. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden var 4,3 uker og ligger over ambisjonen. Dette skyldes først og fremst endrede arbeidsrutiner ved søknadsbehandlingen. Det er fortsatt et prioritert mål å redusere saksbehandlingstiden.

Andelen ungdom under 25 år som mottar økonomisk sosialhjelp viser en positiv utvikling og har gått ned fra 26 % i 2014 til 16 % i 2015. Dette er vesentlig bedre enn ambisjonen. En rekke konkrete tiltak overfor ungdom har bidratt til dette resultatet og viser at målrettet innsats har hatt effekt. Det er også positivt at antall sosialhjelpsmottakere har gått ned fra 1693 i 2014 til 1520 i 2015.

Den gjennomsnittlige stønadslengden for mottakere i alder 18-24 år viser en liten nedgang fra 5,3 måneder i 2014 til 5,2 måneder i 2015. Samtidig med at færre unge mottar økonomisk sosialhjelp, er dette et positivt utviklingstrekk.

Andelen flyktninger som har kommet i arbeid eller aktivitet etter endt introduksjonsprogram er gått ned fra 60 % i 2014 til 49 % i 2015. Dette anses likevel å være et bra resultat. Ikke alle som deltar i introduksjonsprogrammet har forutsetninger for å gå over i utdanning eller arbeid, blant annet pga. helsemessige årsaker. Andre kan få et opphold mellom avslutning av introduksjonsprogrammet og oppstart i utdanning eller arbeid. Dette forklarer at måloppnåelsen vil kunne variere over tid.

Opplevd kvalitet ved sykehjem/bofellesskap (brukere) er i tråd med ambisjonen og er 0,2 prosentpoeng høyere enn 2013. Det som brukerne er mest fornøyd med er opplevelse av trygghet og respektfull og verdig behandling fra ansatte. Forbedringspunkter vurderes å være aktivitetstilbudet, kultur/underholdning, brukermedvirkning og mulighet for personlige samtaler.

Opplevd kvalitet ved sykehjem sett fra pårørendes perspektiv, gis en noe lavere score enn ambisjonen. Resultatet i 2013 var 3,1. Det som scorer høyest er opplevelse av trygghet, respektfull og verdig behandling fra ansatte og at beboeren fikk tilbud om plass da vedkommende trengte det. Forbedringspunkter er bruker-/pårørendemedvirkning, aktiviteter og tilgang til fysioterapi.

Opplevd kvalitet i hjemmetjenesten har en noe lavere score enn ambisjonen. Resultatet i 2013 var 5,2. Brukerne er mest fornøyd med at de ansatte er omsorgsfulle og behandler dem med respekt, at de føler trygghet, at tjenesten er lett tilgjengelig og at de ansatte gir god hjelp. Forbedringspunkter er brukermedvirkning i planlegging av egne tjenester, at nyansatte følger prosedyre om fremvisning av legitimasjon og at det gis melding til brukeren om forsinkelser.

Neste brukerundersøkelse av dagsenter for demente gjennomføres i 2016.

KOMMUNEOMRÅDE OPPVEKST

Strategiske prosesser

Strategisk prosess	De viktigste resultatene i 2015	Status per 31.12.2015
Vedtatte planer		
Oppvekst- og utdanningspolitisk plattform	<p>Resultater på nasjonale prøver og eksamensresultater er forbedret.</p> <p>Frafall i videregående skole er redusert og flere elever fullfører og består videregående opplæring.</p> <p>Kommunen har etablert et godt fungerende samarbeid med Østfold fylkeskommune om forbedring av grunnleggende ferdigheter.</p> <p>«Gjenbrukssentral» etter Reggio Emilia-tenkning videreføres ved pedagogisk fagsenter.</p>	<p>Konkrete tall og resultater synliggjøres i Kvalitetsmelding om grunnskolen 2015.</p> <p>Det må fortsatt arbeides systematisk i grunnskolen for å forbedre elevenes grunnleggende ferdigheter, faglige kompetanse og læringsresultater og sikre god overgang fra grunnskole for at flere elever skal fullføre og bestå videregående opplæring.</p> <p>Samarbeid med Østfold fylkeskommune er etablert.</p> <p>Avviklet ved utgangen 2015 grunnet omorganisering i pedagogisk fagsenter og flytting av læremiddelbase.</p>
Kommunedelplan for barnehageområdet 2011- 2023	<p>Ny barnehage Hafslundsøy ferdigstilles og tas i bruk.</p> <p>Bygging av ytterligere 2 barnehager har startet etter vedtatte føringer i «Nye fleksible kommunale barnehager i Sarpsborg – Prinsipper for utforming av bygg og uteområde, funksjons og arealplan.</p> <p>Videreføring og evaluering av språkgruppe for minoritetsspråklige førskolebarn uten plass i barnehage.</p>	<p>Ny barnehage Hafslundsøy er ferdigstilt og tatt i bruk.</p> <p>Arbeid med prosjektering av ny barnehage sentrum pågår.</p> <p>Prosjektering av ny barnehage søndre Skjeberg er forskjøvet til 2016.</p> <p>I drift.</p>
Kommunedelplan for skolefritidsordningen 2013 – 2025	SFO-ledere har gjennomført kompetanseheving ved Høgskolen i Oslo og Akershus	Gjennomført juni 2015
Handlingsprogram for IKT i skoler og barnehager	IKT har en naturlig plass som grunnleggende ferdighet innenfor alle fag/fagområder.	<p>Implementering og evaluering av tiltak pågår. Det rapporteres årlig på status i kvalitetsmeldinger om barnehage og grunnskole.</p> <p>Som eksempel på tiltak nevnes satsing på bruk av ipad i læringsarbeidet for alle elevene ved nye Sandesundsveien barneskole.</p>

ÅRSRAPPORT 2015 – SARPSBORG KOMMUNE

Strategisk prosess	De viktigste resultatene i 2015	Status per 31.12.2015
Planer som skal utarbeides		
Kommunedelplan for skolekapasitet og skolestruktur	Kommunedelplan for skolekapasitet og skolestruktur er vedtatt. Det skisseres en samlet skolestruktur og identifiseres investeringsbehov for fremtidig skoleutbygging.	Vedtatt av Bystyret juni 2015.
Prosjekter/enkelt saker		
Familiesenter	Arena for tiltaksutvikling med fokus på foreldrefunksjoner og forebyggende hjelpetiltak i hjemmet er videreført i egnede lokaler.	Arbeid pågår.
Ekstern bistand-barnevern	Analysere ressursbruken i barnevernet.	Inngår i pågående prosjekt «Samordning av tjenestetilbud til utsatte og sårbare barn og unge, og deres familier»
Ny sentrumsskole	Ny sentrumsskole er ferdigstilt og tatt i bruk.	Tatt i bruk august 2015.
REELL Regionalt Entreprenöriellt Livslångt Lärande.	Igangsette hovedprosjekt i samarbeid med Kungsbacka og Struer kommune - Forutsatt finansiering EU-midler.	Samarbeid med Kungsbacka og Struer avsluttet etter avslag på finansiering med EU-midler. Samarbeid med norske partnere videreføres gjennom nettverk med fokus på skole-næringsliv i lokalmiljøet.
Sjumilssteget	Initiere tiltak med grunnlag i kommuneanalysen 2014/Sjumilssteget	Avsluttet som eget prosjekt. Forslåtte tiltak inngår i pågående prosjekt «Samordning av tjenestetilbud til utsatte og sårbare barn og unge, og deres familier»
Ullerøy leirskole	Driftsmuligheter og kostnadsoverslag for utvidet bruk av Ullerøy leirskole under forutsetning av salg av arealer på Bukkenes er utredet	Utredning påbegynt november 2015.

Økonomi

Tall i 1 000 kr				
Kommuneområde oppvekst	Regnskap 31.12.15	Rev. budsjett 2015	Avvik i kr.	Avvik i %
Enhet utvikling oppvekst	301 160	309 400	8 240	2,7 %
Enhet PPT	12 325	13 388	1 063	7,9 %
Enhet barnevern	97 406	97 248	-158	-0,2 %
Barnehager	75 203	76 201	998	1,3 %
Skoler (inkl. enhet norsksenteret og enhet spes.ped. tiltak)	537 871	533 733	-4 138	-0,8 %
Kommunesjef oppvekst	1 562	1 793	231	12,9 %
Sum kommuneområde oppvekst	1 025 526	1 031 763	6 237	0,6 %

Drift

Kommuneområde oppvekst har et netto årsbudsjett i 2015 på 1 032 mill. kr. Årsregnskapet for 2015 viser et samlet mindreforbruk på 6,2 mill. kr. Dette utgjør 0,6 % av budsjett.

Årsregnskapet viser at 18 av 27 enheter i kommuneområde oppvekst går i balanse eller har mindreforbruk. 9 enheter har merforbruk. Enhetenes egne fondsmidler dekker 4 mill. kr av merforbruket.

Enhet utvikling oppvekst har et mindreforbruk på 8,2 mill. kr. Mindreforbruket er knyttet til refusjon etter inngått skyssavtale for elever som ikke går på nærskolen. Avtalen er med Østfold Fylkeskommune og har virkning fra 2013. Videre er det noe merinntekt fra statlige midler til voksenopplæring og mindreforbruk ordinær skoleskyss.

Enhet PPT har et mindreforbruk på 1,0 mill. kr. Mindreforbruket skyldes ubesatte vikariater ved sykefravær. Systemrettet arbeid med kompetanse- og organisasjonsutvikling i skole og barnehage er nedprioritert som følge av dette.

Enhet barnevern har et lite merforbruk etter bruk av 1,5 mill. kr fra egne fondsmidler. Merforbruk skyldes blant annet økning i behov for hjelpetiltak i hjemmet, økning i fosterhjems plassering og at flere ungdommer fortsetter å bo i sine fosterhjem etter fylte 18 år. Det har vært økning i behov for forsterkningstiltak i fosterhjem og økt egenandel for institusjons plassering.

Barnehagene i Sarpsborg har et samlet mindreforbruk på 1,0 mill. kr.

Grunnskole, SFO og voksenopplæring har et samlet merforbruk på 4,1 mill. kr.

Av dette har Enhet spesialpedagogiske tiltak et merforbruk på 5,8 mill. kr etter bruk av 1,5 mill. kr av egne fondsmidler. Merforbruket skyldes i hovedsak økning i antall vedtak og omfang som omhandler spesialpedagogisk hjelp til førskolebarn. Det er også kostnadsøkning for tilflyttede elever med store tilretteleggingsbehov.

De øvrige enhetene har et samlet mindreforbruk på 1,4 mill. kr etter bruk av 1 mill. kr fra egne fondsmidler.

Investering

Ny sentrumsskole

Nye Sandesundsveien barneskole ble ferdigstilt og tatt i bruk til skolestart 2015. Skolen har et bruttoareal på ca. 7500 m² og er dimensjonert for 500 elever. Det er bevilget 293,7 mill. kr inklusiv infrastruktur. Forventes ferdigstilt med et merforbruk på ca. 1 % (3 mill.kr).

Ny Hafslundsøy barnehage

Barnehagen er ferdigstilt og tatt i bruk. Det er bevilget 52 mill. kr inklusiv infrastruktur. Forventes ferdigstilt med mindreforbruk på ca. 9 mill. kr. Forventet mindreforbruk foreslås ikke re-bevilget til 2016.

Ny Sentrum barnehage

Bystyret har vedtatt bygging av ny barnehage med 126 plasser i sentrum som pilotprosjekt i passivhusstandard. Det er bevilget 58 mill. kr. Anbudsprosessen høsten 2015 viste behov for 7 mill. kr i tilleggsbevilgning. I desember 2015 varslet rådmannen om mulig avlysning av anbudskonkurransen med passivhusstandard på bakgrunn av kostnader ut over budsjett. Konkurransen ble vedtatt avlyst i Bystyret 11. februar. Ny konkurranse for ny sentrumsbarnehage uten passivhusstandard er under utarbeidelse februar 2016. Forventet ferdigstillelse er august 2017.

Ny barnehage søndre Skjeberg

Det er avsatt 22 mill. kr til barnehage i Søndre Skjeberg ekskl. tomt. Det vil bli vurdert om moduler som i dag utgjør midlertidig barnehagebygg på Sandbakken skal flyttes og benyttes som permanent barnehage i Søndre Skjeberg. Det fremmes egen sak om dette når forprosjekt foreligger. Tvisten vedrørende kjøp av tomten er nå avsluttet. Det er inngått en minnelig løsning der kommunen har mottatt 500.000 kr i kompensasjon fra selger.

Etablering av Familiesenter-Barnevernet

Familiesenter barnevern etableres i Sandesundveien 45. Bygget er vernet og bevilgning for rehabilitering av fasader ligger som en del av prosjektet ny sentrumsskole Sandesundveien. Det er bevilget 5,5 mill. kr til innvendige oppussingsarbeider. Bygget forventes ferdigstilt for bruk i mars 2016.

Rehabilitering av toaletter Kruseløkka ungdomsskole

Toalettene er rehabilitert som planlagt. Det er i budsjett 2015 bevilget 3,0 mill. kr til tiltaket. Prosjektet ble ferdigstilt oktober 2015 med et merforbruk på ca. 0,2 mill. kr. Investeringen er foreslått avsluttet.

Ventilasjon Kruseløkka ungdomsskole

Det er installert ventilasjonsanlegg på formingsbygg Kruseløkka ungdomsskole for 8,3 mill. kr. Prosjektet avsluttes med et mindreforbruk på 0,2 mill. kr.

Måltavle

Måltavle kommuneområde oppvekst		
MEDARBEIDER	Resultat	Ambisjon 2015
M.2. Utviklende arbeidsmiljø		
M.2.1. Medarbeiderundersøkelsen - samlet resultat	4,4	4,5
M.3. Redusert sykefravær		
M.3.1 Sykefravær totalt	8,3 %	8,1 %
M.4. Mindre uønsket deltid og vikarbruk		
M.4.1. Gjennomsnittlig stillingsstørrelse	90,4 %	90,0 %
M.4.2. Antall medarbeidere med stilling under 40 %	21	25
M.4.3. Andel midlertidige ansatte	9,8 %	10,3 %
ØKONOMI		
Ø.2. God økonomistyring og effektiv ressursutnyttelse		
Ø.2.1 - Avvik regnskap - budsjett	0,6 %	0 %
BRUKER		
Enhet PPT		
B.2 Barn og unge mestrer - PPT		
B.2.1 PPT antall nye henvisninger	327	-
B.2.2 PPT fristoversittelse behandlingstid	4 %	0 %
Enhet barnevern		
B.1 Gode tjenester		
B.1.1 Opplevd kvalitet - Barnevern	4,7	4,7
B.2 Tidlig innsats		
B.2.1 Fristoversittelse undersøkelse	13 %	0 %
Barnehagene i Sarpsborg		
B.1 Gode tjenester		
B.1.1 Opplevd kvalitet – Barnehage (skala 1-6)	5,0	5,2
Grunnskole, SFO og voksenopplæring		
B.1 Gode tjenester		
B.1.1.2 Opplevd kvalitet - Skole ¹⁸ (skala 1-5)	4,5	4,5
B.1.1.2 Opplevd kvalitet - SFO (skala 1-5)	4,1	Ny undersøkelse
B.2 Barn og unge mestrer - Barneskole		
B.2.1 Leseferdighet 5. trinn	47	Ny skala
B.2.2 Regneferdighet 5. trinn	47	Ny skala
B.2.3 Motivasjon for læring (7.trinn) (skala 1-5)	4,1	4,6

¹⁸ Foreldreundersøkelsen, området "Dialog og medvirkning" – Utdanningsdirektoratet.

B.2 Barn og unge mestrer - Ungdomsskole		
B.2.4 Grunnskolepoeng	38,6	39,1
B.2.5 Eksamensresultat, skriftlig (karakter 1-6)	3,2	3,5
B.2.6.1 Leseferdighet 8. trinn	47	Ny skala
B.2.6.2 Leseferdighet 9. trinn	51	Ny skala
B.2.7.1 Regneferdighet 8. trinn	48	Ny skala
B.2.7.2 Regneferdighet 9. trinn	52	Ny skala
B.2.8 Motivasjon for læring (10.trinn)	3,6	4,3
B.2.9 Overgang til VG opplæring	97 %	98 %
B.3 Et utviklende læringsmiljø (7 og 10 trinn)		
B.3.1 Trivsel 7. trinn (skala 1-5)	4,4	4,5
B.3.2 Mobbing 7 trinn - (1=Bra - 5=Dårlig)	1,3	1,0
B.3.3 Veiledning i fagene 7. trinn	Indikator utgått	4,0
B.3.4 Trivsel 10. trinn	4,2	4,4
B.3.5 Mobbing 10 trinn - (1=Bra - 5=Dårlig)	1,3	1,0
B.3.6 Veiledning i fagene 10. trinn	Indikator utgått	3,8

Medarbeiderundersøkelsen viser stabilt gode resultater på kommuneområdet med små variasjoner mellom de ulike gjennomføringer. Det er stort fokus på å videreføre og videreutvikle ulike positive faktorer i arbeidsmiljøet.

Sykefravær samlet for kommuneområde oppvekst i 2015 var på 8,3 %. Dette er 0,2 % lavere enn i 2014. Sykefravær i enhetene varierer fra 2,9 % til 16 %. Det jobbes kontinuerlig i enhetene med tiltak for å forebygge og redusere sykefraværet og det søkes å tilpasse arbeidssituasjonen til den enkelte.

Gjennomsnittlig stillingsstørrelse har økt med 1 % fra foregående år og i er samsvar med måltavlens ambisjon. Antall medarbeidere med stillinger under 40 % er redusert fra 34 til 21.

Antall nye henvisninger til pedagogisk psykologisk tjeneste har økt fra 220 i 2014 til 327 i 2015. Økningen omfatter blant annet behov for logopedi og alternativ opplæringsarena samt skolevegring og spesialpedagogisk hjelp i barnehage. Til tross for økning i antall henvisninger er fristoversittelse på behandlingstid redusert fra 7 % i 2014 til 4 % i 2015.

Barnevernet har økt fristoversittelse på undersøkelser fra 2014 til 2015. Økningen skyldes i hovedsak endret praksis for rapportering av fristbrudd. Der man tidligere fant grunnlag for å utvide undersøkelsesfristen fra 3 til 6 måneder er dette nå innskjerpet og det rapporteres hyppigere på fristbrudd etter 3 måneder.

Samlet resultat for opplevd kvalitet i barnehager, grunnskole og skolefritidsordningen 2015 viser at de foresatte er gjennomgående godt fornøyd med tilbudet. Det er en utfordring at svarprosenten fra foreldre på ulike brukerundersøkelser er lav og dermed gir lite valid resultat. Direkte kommunikasjon mellom enhetene og foreldre oppleves som god.

Læringsresultater for grunnskole er fortsatt noe under de ambisjoner som er satt.

På spørsmål om mobbing på skolen viser svar for både 7. trinn og 10. trinn samme resultat som for elevene i Østfold samlet. Både på 7. trinn og 10. trinn er det noe færre elever som svarer at de har opplevd mobbing 2-3 ganger i måneden eller oftere skoleåret 2014 - 2015 enn året før.

Elevene i Sarpsborgskolen svarer likt med, eller bedre enn landet for øvrig på spørsmål om trivsel på skolen og motivasjon for skolearbeid.

ÅRSRAPPORT 2015 – SARPSBORG KOMMUNE

Det arbeides systematisk og kontinuerlig med å vedlikeholde elevenes læringsmiljø og forbedre elevenes læringsresultater i Sarpsborg.

Alle enheter arbeider målrettet med lesing og regning som grunnleggende ferdighet. Alle skoler deltar i felles kommunal satsing på Vurdering for læring. Fra 2015 er Sarpsborg kommune med i regjeringens realfagssatsing.

For utdypende beskrivelse og resultater vises det til Kvalitetsmeldinger om barnehage og grunnskole for 2015. Disse forelegges Bystyret for behandling i juni 2016.

KOMMUNEOMRÅDE SAMFUNN, ØKONOMI OG KULTUR

Strategiske prosesser

Strategisk prosess	De viktigste resultatene i 2015	Status per 31.12.2015
Vedtatte planer		
Kommunedelplan for kultur, mål og strategier 2013-2023.	<ul style="list-style-type: none"> - Utvikling av Sarpsborg Scene - Satsning på den kulturelle grunnmur, Bibliotek, kulturskole og fritidsklubber. - Samarbeid med frivillighet. - Utvikling av Olavs dager, litteraturuka, senioruka og UKM. - Fortsatt utvikling av friområder, parker og plasser. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nytt sitteamfi mm åpnet i september 2015. Helhetlig plan for Sarpsborg scene er vedtatt av bystyret og arbeidet med gjennomføring er igangsatt. - Den kulturelle skolesekken er overført til kulturskolen. - Ressursgruppe arbeider for rekruttering av frivillige i 2016 og videre framover. - Egne arrangement planlegges for gjennomføring i jubileumsåret. - Opprustingen av Kulås er i hovedsak gjennomført. Oppgradering av St. Marie plass med ny skulptur ble igangsatt høsten 2015. Begge prosjektene blir ferdigstilt våren 2016.
Kommunedelplan for kulturminner	Det samarbeides med Østfold fylkeskommune for å utløse statlige og fylkeskommunale midler til tilrettelegging og informasjonstiltak ved kulturminner i kommunen.	Fylkeskommunen har startet arbeidet med nye informasjonsskilt i Kulås og ved Trompeten. Fylkeskommunen og kommunen samarbeider om opparbeidelse, merking og skilting av pilgrimsleden. Arbeidet med Tusenårsstien skal være ferdig mai 2016. Alle disse tiltakene skal ferdigstilles i løpet av 2016.
Kommunedelplan for fysisk aktivitet 2014-2025	Det 4-årige handlingsprogrammet rulleres.	Gjennomført, jfr. sak 116/15 i bystyrets møte 15.12.2015.
Planstrategi 2013-2016	Planstrategien legges til grunn i alle kommunale planer og i 4-årig handlingsplan/budsjett.	Planstrategien er fulgt opp gjennom prioritering av planoppgaver.
Kommuneplanens samfunnsdel 2011-2023	Mer levende sentrum, økt boligbygging og næringsetablering og en mer miljøvennlig byutvikling oppnås ved gjennomføring av sentrumsplanen, byjubileet, boligpolitisk plattform, Bypakke Nedre Glomma, belønningsavtale, arealplan og handlingsprogram for næringsutvikling.	Flere boligprosjekter er utført i sentrum. Arbeidet med Bypakke har vært prioritert, herunder fv. 109 og ny Sarpsbru. Arealplan er vedtatt. Tiltak i Handlingsplan for næringsutvikling er under gjennomføring.

ÅRSRAPPORT 2015 – SARPSBORG KOMMUNE

Strategisk prosess	De viktigste resultatene i 2015	Status per 31.12.2015
Kommuneplanens arealdel 2011-2020	God bolig- og næringsutvikling som bidrar til konsentrert byutvikling.	Erstattet av ny arealplan, vedtatt av bystyret 18.6.2015. Ny planperiode 2015-2026.
Framtidsbyen Sarpsborg og kommunedelplan for klima og energi 2011-2020	Miljø- og klimaregnskap inkludert indikatorer er oppdatert. Miljøarrangementer som bl.a. Forbausende byfest og mobilitetsuka er gjennomført. Rullering av klima- og energiplanens handlingsdel er igangsatt	Samarbeidsprosjektet Framtidens byer ble avsluttet 31.12.14. Sluttrapportering til plan- og økonomi-utvalget/bystyret i september 2015. Miljø og klimagassregnskap er utarbeidet for 2013 og 2014. Forbausende byfest/mobilitetsuka gjennomført. Rullering av Klima og energi-planen utsettes – vurderes i forbindelse med ny planstrategi 2017-2020.
Kommunedelplan sentrum 2013-2023	<p>Tiltak som skal bidra til at sentrum blir et enda mer attraktivt sted å bo, arbeide og besøke er igangsatt.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Områdeutvikling østre deler av sentrum igangsatt, herunder igangsetting av aktiviteter for bedre bo- og bymiljø og samarbeid med grunneiere. - Utvikling av Pellygata som miljøgate igangsatt. - Tiltak som bygger opp under byjubileet er påbegynt, herunder opprusting av gågata og gjennomføring av Forbausende byfest og tiltak under delprosjekt Kreativ byutvikling. - Boligsoneparkering er vedtatt og innført. <p>Regulering av Torsbekkdalen og langtidsparkering er sendt på høring</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Områdeutviklingstiltak er igangsatt. Medvirkningsprosesser er gjennomført. Arbeidet kobles tettere opp mot sentrumsplanrevideringen. - Forprosjekt for Pellygata er vedtatt og iverksatt. Permanent løsning gjennomføres sammen med VA-prosjekt fra 2017. - Boligsoneparkering er innført i Kulås øst. <p>Regulering av Torsbekkdalen, inkludert langtidsparkering og forlengelse av Vingulmorkveien, er igangsatt.</p>
Kommunedelplan for fv. 118 ny bru over Glomma i Sarpsborg / Rv 111 øst for Hafslund	Kommunedelplanen vedtas. Denne vil være grunnlag for regulering og bygging av ny veiforbindelse over Glomma som er høyt prioritert i Bypakke Nedre Glomma	Kommunedelplanarbeidet er avsluttet, nytt planarbeid er startet opp Det er besluttet å gjennomføre felles planlegging av vei og bane over Glomma. Arbeidet ledes av Jernbaneverket.
Plattform for frivillighet	Samarbeidsavtaler mellom kommunen og frivillig sektor er inngått og samhandlingen oppleves som god. Handlingsdel 2015-2018 er vedtatt.	Rullering av Plattform for frivillighet er ikke iverksatt fordi kun halvparten av tiltakene er gjennomført. Fire tiltak gjenstår. Frivillighetsarbeidet er viktig i forbindelse med byjubileet og ble prioritert i 2015.

Strategisk prosess	De viktigste resultatene i 2015	Status per 31.12.2015
Boligpolitisk plattform	Plattformen er fulgt opp i kommuneplanens arealdel 2015-2026, boligbyggeprogrammet, reguleringsplaner og i områdeutvikling i østre bydel med formål å øke omfanget av boligbyggingen og få mer variert boligbygging.	Flere boligprosjekter er under planlegging eller oppføring. Mange reguleringsplaner er igangsatt i 2015 og syv reguleringsplaner med boligformål er vedtatt. Rutiner for oppfølging av boligpolitiske strategier og tiltak er igangsatt.
Handlingsprogram for næringsutvikling	Handlingsprogram er gjort kjent blant aktørene som er involvert, og tiltak er startet.	Tiltak iverksettes fortløpende. Utvidet avtale med NCE Smart Energy danner grunnlaget for Smart City Sarpsborg.
Eierskapsmelding	Eiermelding for kommunens eierskap i eksterne selskaper er rullert og gjennomført overfor hvert enkelt selskap.	Eiermeldingen for kommunens eierskap i eksterne selskaper er rullert og drøftes med hvert enkelt selskap i forbindelse med generalforsamlinger.
Planer som skal utarbeides		
Kommuneplanens arealdel 2015-2026	Planen vedtas og viser langsiktige utbyggingsretninger mot 2050.	Ny arealplan 2015 – 2026 er vedtatt inkludert skisser for utvikling mot 2050. Økt fokus på fortetting og miljøtiltak. Flere nye utbyggingsområder er allerede under regulering.
Kommunedelplan for kystsonen 2015-2026	Planen vedtas. Den gir rammer for utvikling av småbåthavner, verner sårbare områder og ivaretar bedre allmenn tilgjengelighet. Utvikling av Høysandområdet er avklart.	Ny kystsonenplan 2015 – 2026 er vedtatt. Planen åpner for videreutvikling av noen eksisterende småbåthavner. Den sikrer vern av sårbare områder og tilrettelegger for allmenn tilgjengelighet. Planen åpner for fortetting i eksisterende hytteområder, samt ett større nytt hyttefelt på Gressdal. Regulering av Gressdal er igangsatt,
Kommunedelplan Sandesund-Greåker	Grunnlagsutredninger er gjennomført, herunder samferdselsutredning og verneverdivurdering. Medvirkningsmøter avholdt.	Grønnstrukturanalyse, lokalklimaanalyse, mobilitetsstrategi og verneverdivurdering er utarbeidet. Arbeidet er stilt i bero inntil videre på grunn av prioritering av sentrumsplanarbeidet.
Kommunedelplan for sentrum 2017-2026	Planprogram vedtas. Arbeid med verneverdivurdering og estetiske retningslinjer igangsatt.	Planprogram er fastsatt. Tilbudsgrunnlag for kulturhistorisk steds- og mulighetsanalyse, samt sosiokulturell stedsanalyse, er under utarbeidelse. Medvirkning er gjennomført i henhold til fastsatt planprogram. Byutviklingskonferanse er under planlegging.
Kommunedelplan for folkehelse	Kommunedelplan er vedtatt. Tiltak igangsatt	Arbeidet med kommunedelplan for folkehelse er forsinket. Det tas sikte på høring våren 2016.

ÅRSRAPPORT 2015 – SARPSBORG KOMMUNE

Strategisk prosess	De viktigste resultatene i 2015	Status per 31.12.2015
Handlingsprogram for trafikksikkerhet 2014-2017	Handlingsprogram er vedtatt. Fokus på sammenhengende og trygge skoleveier sees i sammenheng med hovedveinett for sykkel.	Handlingsprogram er vedtatt 12.11.2015.
Tiltaksprogram for vannmiljø, inkludert detaljert tiltaksplan for Tunevannet og Isesjø	Utarbeiding av helhetlig tiltaksprogram pågår. Detaljert tiltaksplan for Tunevannet er vedtatt og tiltak igangsatt. Utarbeidelse av detaljert tiltaksplan for Isesjø igangsatt.	Rapport som sammenstiller fagkunnskap om Tunevannet, gjennomførte tiltak og overvåkingsdata er utarbeidet. Feltarbeid og undersøkelser rundt Tunevannet er gjennomført høsten 2015. Flere undersøkelser er under planlegging og iverksetting. Informasjonsbrosjyre som skal sendes til husstander er utarbeidet. Tiltak knyttet til Isesjø avventes.
Planstrategi 2017-2020	Arbeid igangsatt	Prosessen er igangsatt.
Hovedveinett for sykkel	Rullering av sykkelplanen er igangsatt. Arbeidet koordineres gjennom sykkelbyen Nedre Glomma.	Arbeidet er igangsatt.
Prosjekter/enkelt saker		
Hovedsatsingene i enhet kultur skal inngå som en del av Sarpsborgs tusenårs-jubileum for så etter 2016 å framstå som solide enkeltarrangement	De tiltak og arrangement som skal være en del av jubileet blir pekt ut og planlegges. Sentralt står Olavs dager og byvandring, sammen med litteraturuka, UKM, senioruka	Arrangementene utvikles i henhold til vedtatte planer. Framdrift, struktur, ansvar og oppgaver er fordelt.
Nytt bibliotek og lokaler for kulturskole og aktivitetshus	Føringer for videre utredning avklares i egen sak våren 2015.	Underveismelding ble behandlet i bystyret 12.11.15, sak 94/15. Arbeidet med utredning av bibliotek i sentrum skal intensiveres. Det samarbeides med fylkeskommunen om mulige kulturskolelokaler i nye St. Olav videregående skole.
Registrering av kulturarener	En kartlegging av arenaer i kommunen som kan benyttes til forestillinger innen kulturområdet er gjennomført (konserter, teater mv.)	Kartleggingsarbeidet er ferdigstilt. Rådmannen vil komme tilbake til hvordan tema skal følges opp i videre.

Strategisk prosess	De viktigste resultatene i 2015	Status per 31.12.2015
Bypakke Nedre Glomma	<p>Planlegging av de høyest prioriterte prosjektene er i gang:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiltak for gående og syklende gjennomføres - Kommunedelplan for ny bru over Glomma og Rv 11 er vedtatt. - Høringsforslag for reguleringsplaner for fv. 109 mellom Torsbekkdalen og Fredheimveien (Tindlund) foreligger. - Høringsforslag for reguleringsplan for forbindelse mellom Vingulmorkveien og fv. 109 i Torsbekkdalen foreligger. <p>Høringsforslag for reguleringsplan for forbindelse mellom fv. 09 ved Alvim renseanlegg og Alvimveien foreligger.</p>	<p>Planprogram for regulering av fv. 109 er fastsatt av bystyret. Geotekniske undersøkelser har avdekket ustabile grunnforhold.</p> <p>Planprogram for reguleringsplan Vingulmorkveien er sendt på høring. Planens omfang er utvidet med næringsutvikling og langtidsparkering i Torsbekkdalen.</p> <p>Grunnundersøkelser i forkant av regulering av forbindelse fv. 109 – fv. 557 er igangsatt.</p>
5-årig samarbeidsavtale for areal- og transportutviklingen i Nedre Glomma	<p>Samarbeidsavtalen er fulgt opp:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Belønningsavtale med staten er fulgt opp. - Utredning om felles regional parkeringspolitikk, inkludert parkeringsnormer er igangsatt. <p>Boligsoneparkering er vedtatt.</p>	<p>Tiltak i belønningsavtalen er gjennomført.</p> <p>Tilbudsgrunnlag for felles regional parkeringspolitikk er under utarbeidelse.</p> <p>Boligsoneparkering er innført.</p>
Boligsosialt utviklingsprogram (3-årig utviklingsprogram i samarbeid med Husbanken)	<p>Tiltak gjennomføres i samsvar med handlingsplanen, herunder igangsetting av tiltak for å styrke sentrum øst, boligjenester og virkemiddelbruk. Forlengelse av avtalen med Husbanken til 2016 blir avklart.</p>	<p>Programmet avsluttes i løpet av 2016. Sluttrapport som beskriver aktiviteter og tiltak som er gjennomført i perioden vil foreligge første halvår 2016. Evaluering av resultater og effekter av programmet («sluttanalyse») skal utføres av ekstern konsulent. Denne vil foreligge samtidig.</p>
Attraksjonskraft gjennom stedsinnovasjon (3-årig prosjekt i regi av Telemarksforskning. Deltar sammen med Fredrikstad kommune)	<p>Tiltak som øker kommunens/regionens attraktivitet som et sted å bo, jobbe og besøke er identifisert, prioritert og under iverksetting. Arbeidet sees i sammenheng med Regionrådets anbefaling om at det skal utarbeides en regional plan for økt attraksjonskraft, verdiskaping og næringsutvikling.</p>	<p>Prosjektet er i sluttfasen. Analysene som er utarbeidet vil være grunnlag for kommunens planstrategi 2017-2020 og regional planstrategi.</p>

Strategisk prosess	De viktigste resultatene i 2015	Status per 31.12.2015
Vannforvaltning; oppfølging av EUs vannrammedirektiv	Regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma sør er vedtatt og vil være gjeldende fra 2016.	Forslag til forvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram for vannregion Glomma er utarbeidet og skal vedtas i 2016. Samarbeidet i vannområde Glomma sør videreføres med fokus på tiltak.
Strategisk støykartlegging i samarbeid med Fredrikstad	Tiltak i handlingsprogrammet er under gjennomføring. Oppfølging av handlingsdelen sees i sammenheng med Bypakka. Resultater fra kartleggingen er implementert i kommuneplanens arealdel.	Det er utarbeidet støyvarselkart i forbindelse med utarbeidelse av kommuneplanens arealdel 2015-2026.
Levekårskartlegging på sonenivå	Bystyrets vedtak av kartleggingen er fulgt opp gjennom satsing på områdeløft i østre deler av sentrum og ny innbyggerundersøkelse. Levekårsrapport 2014 er vedtatt og følges opp i planarbeid og med gjennomføring av tiltak.	Innbyggerundersøkelse er gjennomført. Resultater inngår i Levekårsrapport 2014, vedtatt 19.03.2015. Prosjekt Rapporten brukes som grunnlag i planer og ved prioritering av tiltak. Områdeutvikling sentrum øst koordineres med revideringen av sentrumsplanen. Arbeidet med å bedre levekårene på Alvim pågår.

Økonomi

Tall i 1 000 kr				
Kommuneområde samfunn, økonomi og kultur	Regnskap 31.12.15	Rev. budsjett 2015	Avvik i kr.	Avvik i %
Enhet økonomi	17 352	17 745	393	2,2 %
Enhet kemner	10 671	11 164	493	4,4 %
Enhet plan og samfunnsutvikling	14 736	14 736	0	0,0 %
Enhet kultur	71 932	71 932	0	0,0 %
Kommunesjef samfunn, økonomi og kultur	3 272	3 579	307	8,6 %
Sum kommuneområde SØK	117 962	119 156	1 194	1,0 %

Drift

Kommuneområde hadde ett årsbudsjett i 2015 på 119,2 mill. kr. Etter bruk av fond viser årsregnskapet et samlet mindreforbruk på om lag 1,2 mill. kr. Dette utgjør 1 % av totalrammen til kommuneområdet. Mindreforbruket skyldes i all hovedsak sykepengerefusjoner på enhet kemner og enhet økonomi.

Investering

Diverse utbedringer Sarpsborg Scene

Det har blitt gjennomført omfattende arbeider ved Sarpsborg Scene. Rullestolheis fra 1. etasje og opp til galleriet er installert. Teleskopamfi og fast amfi ble montert og ferdigstilt til åpningen 4. september. Alle arbeider forventes ferdigstilt medio 2016. Det er bevilget til sammen 22 mill. kr. Prosjektet ferdigstilles med et samlet merforbruk på om lag 1 mill. kr.

Tilrettelegging av deler av udisponerte lokaler i underetasjen til ungdomstilbud, forventes ferdigstilt medio 2016. Det er bevilget 3 mill. kr til dette.

Kunstisbanen, oppgradering av baneanlegg

Det utføres ny baneoppbygging med betong. Dette er den beste tekniske løsningen og vil i tillegg gi mulighet for å benytte banen til andre formål i sommersesongen. Utførelse startet vår/sommer 2015 og ble ferdigstilt før bandysesongen. Det er bevilget 15 mill. kr til prosjektet. SK har fått forhåndsgodkjenning på spillemiddelsøknad på 5,75 mill. kr. Prosjektet leveres innenfor budsjett.

Ny idrettshall Sandbakken

Sarpsborg kommune er i gang med ide- og programfasen. Det er etablert en tverrfaglig arbeidsgruppe hvor idrettsrådet deltar. Oppstartsnotatet ble behandlet i samfunnskomiteens møte 27.10.2015. Forprosjekt legges fram til politisk behandling i løpet av 1. halvår 2016. Det er bevilget 2 mill. kr til formålet. Det er i tillegg avsatt ytterligere 65 mill. kr i perioden 2016 – 2018.

Skateanlegg

Oppstart på byggeplass var juni 2015. Skateparken ble overtatt september 2015. Noe arbeid gjenstår. Det er bevilget 6 mill. kr til prosjektet. Prosjektet leveres innenfor budsjett.

Ny trase lysløype

Det er bevilget 0,2 mill. kr til mulighetsstudie. Det er tegnet ut alternativ trase på lysløypa. Prosjektet er på vent, da det er dialog mellom grunneiere og kommunen for å beholde dagens trase.

Olavssøylen

Arbeidet med Olavssøylen har fått noen forsinkelser grunnet sen levering av sten til Norge. Nå er stenen på plass og arbeidet med å utforme søylen kan starte. Deretter gjenstår gjenskapelsen av maleriet, før montering til slutt. Det er forventet å jobbe inn forsinkelsen. Det er bevilget 1,1 mill. kr til Olavssøylen.

Måltavle

Måltavle kommuneområde samfunn, økonomi og kultur		
MEDARBEIDER	Resultat	Ambisjon 2015
M.2. Utviklende arbeidsmiljø		
M.2.1. Medarbeiderundersøkelsen - samlet resultat	4,2	4,2
M.3. Redusert sykefravær		
M.3.1 Sykefravær totalt	6,2 %	5,7 %
M.4. Mindre uønsket deltid og vikarbruk		
M.4.1. Gjennomsnittlig stillingsstørrelse	81,2 %	80 %
M.4.2. Antall medarbeidere med stilling under 40 %	24	
M.4.3. Andel midlertidige ansatte	3,6 %	6,1 %
ØKONOMI		
Ø.2. God økonomistyring og effektiv ressursutnyttelse		
Ø.2.1 - Avvik regnskap - budsjett	1,0 %	0 %
BRUKER		
Enhet plan og samfunnsutvikling		
B.1 Gode tjenester		
B.1.1 Reguleringsplaner	66	<40
B.2 Godt miljø		
B.2.1 Antall interne miljøfyrtårn	3	5
Enhet kultur		
B.1 Gode tjenester		
B.1.1 Andel skoleelever i grunnskolen som benytter kulturskolens tilbud	11 %	13 %
B.1.2 Andel skoleelever i grunnskolen som benytter fritidsklubbenes tilbud	12 %	20 %
B.1.4 Antall besøkende på aktivitetshuset EPA	102 857	70 000
B.1.5 Antall besøkende på biblioteket	145 724	180 000
B.1.6 Økning i antall bibliotekbrukere på internett	10,4 %	10 %
B.1.7 Antall brukere med lånekort	24 119	20 000
B.1.8 Enhet kultur sine tjenester oppleves som gode, aktuelle og attraktive	Ikke gjennomført	

Kommuneområdet har samlet sett et sykefravær på 6,2 % i 2015. Dette tilsvarer 0,5 % over ambisjonsnivå. Ved å ta hensyn til blant annet snittalder og enkelte langtidssykemeldinger, er dette likevel vurdert til et akseptabelt nivå for året som har gått. Det er ikke avdekket fravær som kan relateres til arbeidsmiljømessige forhold.

Medarbeiderundersøkelsen viser et resultat i samsvar med ambisjonsnivå for året. Den viser generelt at ansatte trives og er motiverte for arbeidsoppgavene. Utfordringen er å følge opp undersøkelsen på en tilfredsstillende måte. Til tross for at det er jevnlig fokus på tema, er det her resultatet er svakest samlet sett. Nye innfallsvinkler til denne drøftingen vurderes fortløpende.

Det er vedtatt 14 reguleringsplaner i 2015. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er 66 uker, noe som er langt dårligere enn målet som er under 40 uker. Det skyldes ekstremt lang saksbehandlingstid for to planer (142 uker og 348 uker). Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for de 12 øvrige planene er 36 uker.

Antall interne miljøfyrtårnsertifiseringer er tre (Team verksted og transport, Hannestadjellet 4 bofellesskap og Tindlund barnehage), mens ambisjonsnivået var fem. Enheten har ikke kapasitet til å være pådriver for å øke antallet. Totalt er 8 kommunale virksomheter sertifisert. Fire eksterne ble miljøfyrtårnsertifisert i 2015.

Biblioteket har fortsatt ikke klart målet om 180.000 besøkende, men trenden er klart stigende. 145.724 besøk i 2015 er en økning på 12,1 % fra året før.

Antall skoleelever i grunnskolen som benyttet kulturskolens tilbud er på samme nivå som i 2014, på tross av at kulturskoletimen ble avviklet etter vårsemester 2014. Dette viser en positiv elevtallsutvikling selv om ikke ambisjon på 13 % er oppfylt.

Det er en tydelig nedgang i besøket på noen fritidsklubber. Dette har flere årsaker:

- Tilbudet er for ungdommer helt opp til 21 år, men måles kun for skoleelever i grunnskolen.
- Lave besøkstall på Varteig fritidsklubb (Rufus).
- Opplever generasjonsskifte ved flere av klubbene. Det er viktig å bruke tid på markedsføring til unge brukere.
- Hannestad fritidsklubb og sentrumstilbudet har helt og delvis vært stengt i 2015.
- Nytt sentrumstilbud er forventet å åpne i løpet av 2016.

KOMMUNEOMRÅDE HR

Strategiske prosesser

Strategisk prosess	De viktigste resultatene i 2015	Status per 31.12.2015
Vedtatte planer		
Kommunedelplan kommunikasjon	Kommunedelplan for årene 2015-2026 med handlingsdel er vedtatt i bystyret	Gjennomført. Vedtaket fattet. Enkelte vedtatte tiltak igangsatt, enkelte utsatt på grunn av reduserte bevilgninger av investeringsmidler
Vi i Sarpsborg	Prosesser er gjennomført i enhetene med fokus på verdiledelse og medarbeiderskap	Pågående. Instruktørgruppa har bistått i mange prosesser og får stadig henvendelser om bistand.
Planer som skal utarbeides		
Kompetansestrategi	Kompetansestrategien er revidert og vedtatt. Handlingsdel er utarbeidet	Strategien er ikke vedtatt, men revideringen av dokumentet er i sluttfasen.
Prosjekter/Enkelt saker		
Forbedret servicegrad i Sarpsborg kommune	Internt serviceprosjekt videreført	Gjennomført innenfor kommuneområde teknisk
Forbedret intranett med fokus på dokumenthåndtering og gjenfinning	Videreutvikling av Sarpedia	Gjennomført. Ny funksjonalitet er implementert
Forbedret brukerservice for kommunens IKT-brukere	Opplevd bedre kvalitet for brukerne Etablert og forankret SLA -avtaler for alle IKT-tjenester	Under arbeid Ny elektronisk løsning og nye arbeidsrutiner innføres i løpet av 2016
Redusere fraværet, jf. IA-arbeidet	Implementering av elektronisk sykefraværsoppfølgingssystem	Pågående. Modulene er på plass. Opplæring igangsatt, og enhetene tar i bruk systemet etter fullført opplæring. Slutføres våren 2016.
Utprøving av alternative arbeidstidsordninger (Sammen om en bedre kommune)	Alternative turnusordninger for redusert deltid er prøvd ut og evaluert	Pågående. Alternative turnusordninger og større stillingsstørrelser har fokus ved både nyetableringer av tjenester og ved omorganiseringer. Erfaringspunkter tas med i kommende prosesser.
Kompetanseheving (Sammen om en bedre kommune)	Kompetansetiltak og behovet for utdanning er kartlagt og vurdert på de ulike fagområdene	Gjennomført kompetansetiltak både for økt andel fagarbeidere og økt basiskompetanse i tråd med kartlagt behov i enhetene.
Økt fokus på etikk, varsling og ytringsfrihet	Etikk, varsling og ytringsfrihet er satt på agendaen i alle enhetene i kommunen.	Tema for alle lederne i felles ledersamling. Drøftet med alle hovedtillitsvalgte høsten 2015.

Økonomi

Tall i 1 000 kr				
Kommuneområde HR	Regnskap 31.12.15	Rev. budsjett 2015	Avvik i kr.	Avvik i %
Enhet arbeidsgiver	51 123	49 931	-1 192	-2,4 %
Enhet kommunikasjon og service	58 692	63 437	4 744	7,5 %
Kommunesjef HR	1 394	1 509	115	7,6 %
Sum kommuneområde HR	111 209	114 876	3 667	3,2 %

Drift

Kommuneområde HR har et samlet mindreforbruk på 3,6 mill. kr. Enhet kommunikasjon og service har et mindreforbruk på 4,7 mill. kr. En betydelig del av dette skyldes vakante stillinger på grunn av sykdomsfravær og ansettelsesstopp. Enhet arbeidsgiver har et merforbruk i forhold til budsjettet på om lag 1,2 mill. kr. Dette skyldes blant annet økte utgifter til omstilling og forsikring av ansatte.

Investering

Innenfor bevilgede rammer er det foretatt store investeringer for å forbedre tjenestene til innbyggerne i Sarpsborg kommune og for at de ansatte kan jobbe mer effektivt. Dette gjelder blant annet:

- Videre utbygging av fiber og trådløst nettverk
- Videreutvikling av Sarpedia
- Ny og mer moderne versjon av internettportalen
- Arbeid med sikring av fjernarkiv

Måltavle

Måltavle kommuneområde HR		
MEDARBEIDER	Resultat	Ambisjon 2015
M.2. Utviklende arbeidsmiljø		
M.2.1. Medarbeiderundersøkelsen - samlet resultat	4,4	4,6
M.3. Redusert sykefravær		
M.3.1 Sykefravær totalt	5,4 %	6,9 %
M.4. Mindre uønsket deltid og vikarbruk		
M.4.1. Gjennomsnittlig stillingsstørrelse	97,6 %	98 %
M.4.2. Antall medarbeidere med stilling under 40 %	0	0
M.4.3. Andel midlertidige ansatte	0 %	2,7 %
ØKONOMI		
Ø.2. God økonomistyring og effektiv ressursutnyttelse		
Ø.2.1 - Avvik regnskap - budsjett	3,2 %	0 %

Sykefraværet i kommuneområde HR ble totalt 5,4 % for 2015. Det er en nedgang fra 2014 og lavere enn for kommunen totalt. Det er enkelte variasjoner mellom enheter og team, dvs. noen steder økning og noen steder reduksjon sammenlignet med året før.

Medarbeiderundersøkelsen for 2. halvår 2015 viser for kommuneområde HR en total score på 4,4.

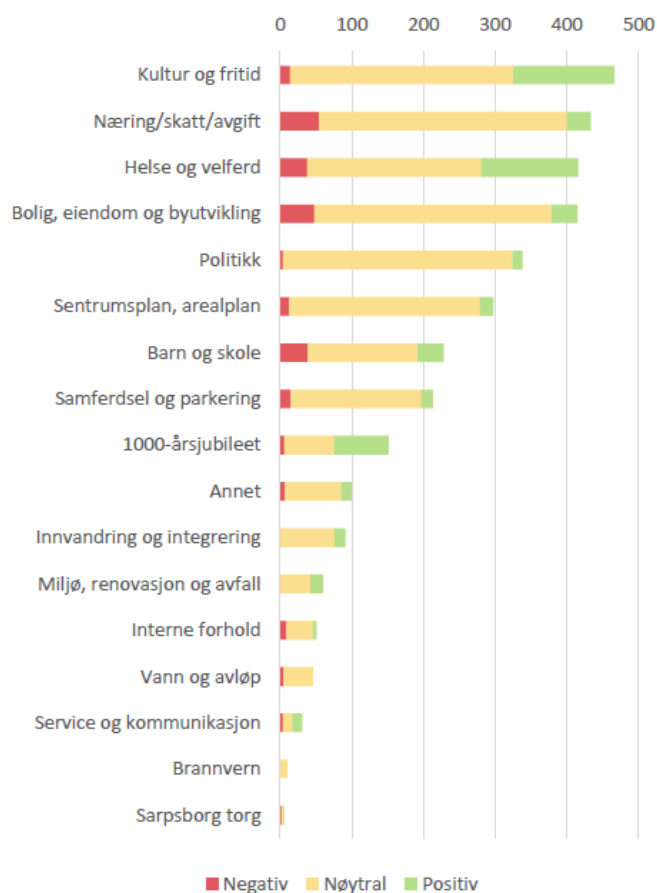
Brukerresultater

Enhet kommunikasjon og service

Område informasjon jobber aktivt med innholdsproduksjon, oppfølging av sosiale medier, medieovervåking, rådgivning og strategisk utvikling. Her er noen nøkkeltall for 2015:

- På Facebook er Sarpsborg kommune ikke lenger den kommunen i Norge med flest likere. Den førsteplassen hadde vi i over fire år. Ved utgangen av 2015 hadde vi 13 621 følgere. Det ble postet 440 meldinger i 2015, det ble besvart 1 121 spørsmål og mottatt 773 meldinger og 5 994 kommentarer fra innbyggerne. Facebook er dermed er svært viktig kanal for dialog med innbyggerne
- Sarpsborg kommune har over 1 140 følgere på Twitter og snaut 2 000 følgere på Instagram
- På YouTube er det publisert 104 filmer som er vist 115 301 ganger
- På kommunens internettside (sarpsborg.com) var det over 2,9 millioner sidevisninger. Nettsidene ble oppgradert i november, med fokus på universell utforming og bedre tilgang fra mobiltelefoner. Dette førte til at antallet besøk fra mobiltelefoner mer enn doblet seg fra november til desember.

Sarpsborg kommune ble omtalt i 3 356 artikler i norske medier i 2015. Kultur og fritid, helse og velferd, samt næring, skatt og avgift var de mest omtalte temaene i 2015. Svært mange av de omtalene som medieforskerne mener var med på å bygge et positivt omdømme for kommunen var innenfor kultur og helse.

Tabellen over viser hvilke hovedtemaer som medieomtalene om Sarpsborg kommune har hatt i 2015 og i hvilken grad de var positive, nøytrale eller negative for kommunens omdømme.

Personvernombudet har i 2015 gjennomført flere aktiviteter for å ivareta god informasjonssikkerhet og godt personvern. Alle ansatte fikk gjennom oktober måned tilsendt ni minileksjoner om sikkerhet. I tillegg er det innført rapportering og egenkontroll for alle kommunens enheter om temaet. Det har også vært 15 innlegg på personvernbloggen i løpet av året.

Servicetorget har i 2015 økt svarprosenten på innkommende telefoner fra 97 % til 98 %. Det er installert Callback i telefonisystemet, som innebærer at innringer kan velge om de ønsker å bli ringt tilbake i stedet for å vente i telefonen. Prosjektet for bedre service i forvaltningen har pågått i hele 2015 og fortsetter i 2016.

Servicetorget behandlet i 2015 blant annet:

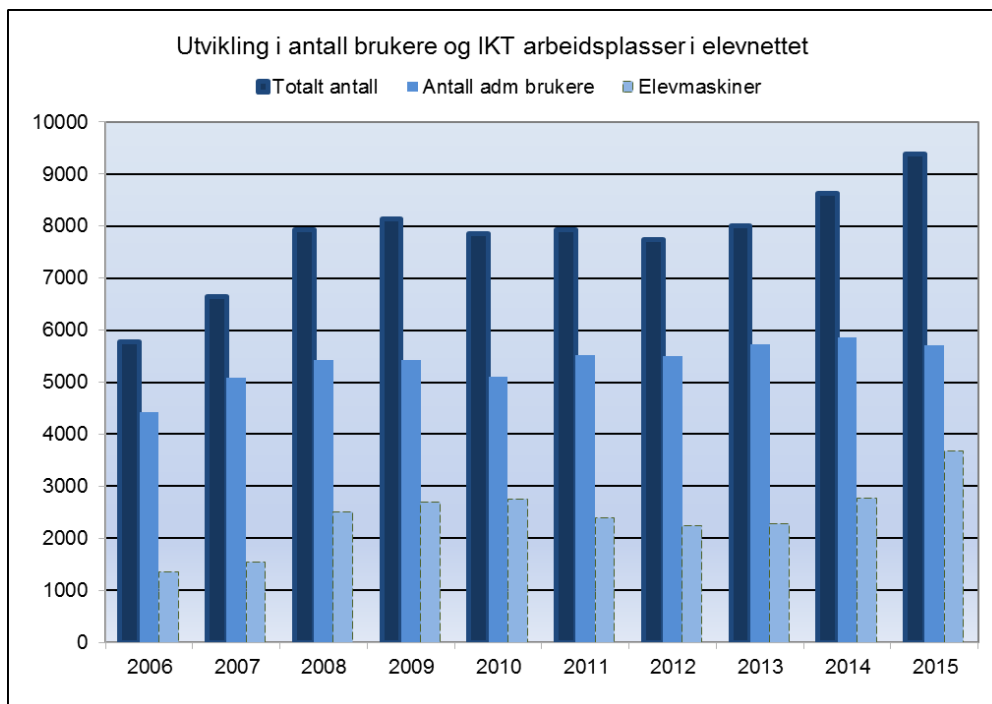
- 16 993 besøkende
- 74 379 innkommende telefoner
- 1 171 e-dialoger
- 5 487 e-poster fra innbyggere
- 3 371 søknader om tjenester innen helse- og omsorg
- 3 812 e-posthenvendelser og søknader om leie av idrettsanlegg

Ved utgangen av 2015 har Sarpsborg kommune 48 godkjente skjenkesteder og 27 godkjente utsalgssteder for alkoholholdige drikker. To virksomheter fikk midlertidig inndratt bevillingene i løpet av 2015. Det er behandlet 48 søknader om salgs- og skjenkebevilling og 13 søknader om serveringsbevilling. Det er holdt 84 kunnskapsprøver i alkoholloven.

I 2015 ble det journalført 19 514 inngående henvendelser. Det er vel 1 400 flere enn i 2014, 4 500 flere enn 2013 og ca. 9 500 flere enn 2012.

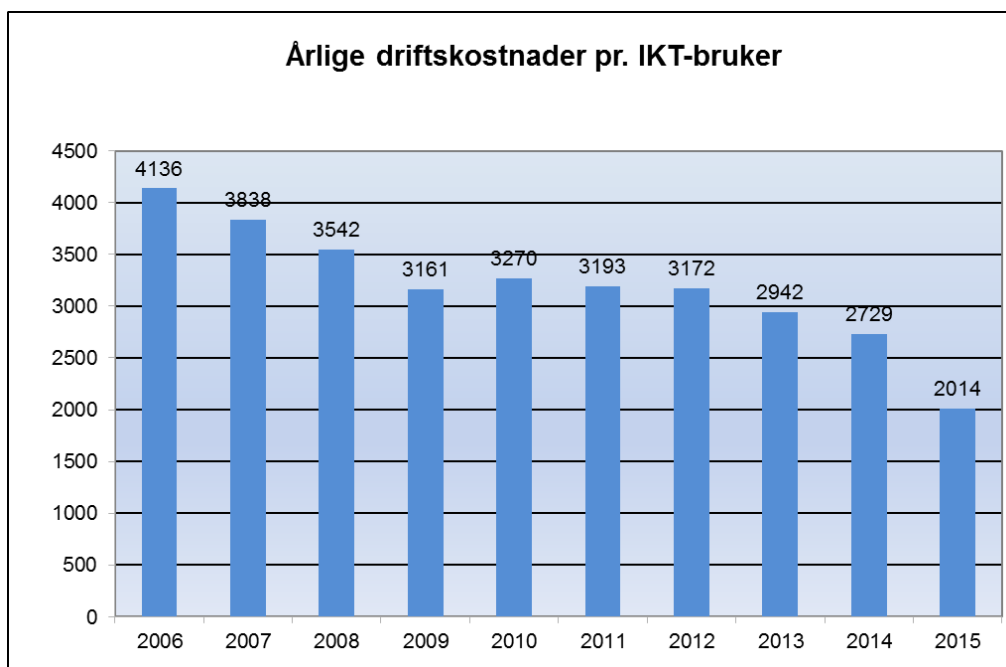
Ved siden av drift og support av kommunens IKT-tjenester, er det gjennomført betydelige utviklingsoppgaver i 2015 - deriblant:

- Arbeidet med å forbedre kvaliteten på brukerstøttefunksjonen med fokus på bemanning, kompetanseheving og tilrettelegging av systemverktøy og rutiner
- Innføring av ITIL rammeverk for enhetlig, effektiv og prosessorientert arbeidsmetodikk
- Fortsatt fokus på dokumentasjon i brukerstøttefunksjon. Antall saker registrert i 2015 var 5 342 mot 4 283 i 2014. IKT brukerservice ble kontaktet 9 919 ganger på telefon i 2015, mot 11 060 i 2014.
- Det er også i 2015 gjennomført en rekke tiltak i sentral infrastruktur og i den sentrale driftsplattformen for å gjøre våre sentrale IKT-løsninger mindre sårbare for driftsforstyrrelser.

Grafene indikerer utviklingen i antall IKT-brukere i Sarpsborg kommunes administrative nett (ansatte i kommunen) summert med antall IKT-arbeidsplasser (PC-er) i kommunens elevnett. Antall brukere er det totalt registrerte antallet og sier intet om brukerne har vært aktive brukere inneværende år. Antallet PC-er i elevnettet er kun operative PC-er og nettbrett som er registrert i katalogtjenesten.

Det er i 2015 en liten nedgang i antallet registrerte brukere (ansatte), men en betydelig økning av IKT-arbeidsplasser i elevnettet grunnet mange nye nettbrett/iPader.

Grafen indikerer utviklingen i årlige sentrale driftskostnader pr IKT-bruker og IKT-arbeidsplasser i elevnettet relatert til produksjon av IKT-tjenester i Sarpsborg kommune. Desentrale kostnader og avskrivningskostnader ved utstyrskjøp (PCer, terminaler, skjermer etc.) og kostnader ved kjøp/leie av enkelte fagsystem er ikke med i disse tallene. Den store nedgangen for 2015 skyldes både et betydelig mindreforbruk ved IKT-drift/brukerservice og en betydelig økning av antallet IKT-arbeidsplasser.

Brukerresultater

Enhet arbeidsgiver

Aktuell statistikk og produksjonsdata	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lønns- og trekkoppgaver, antall	7 146	7 329	7 343	7 297	7 422	7 628
Utbetalinger til ansatte fra team lønn og personal i gj.snitt. pr. måned, antall	5 250	5 458	5 557	5 562	5 665	5 674
Samlede kostnadsførte lønn og sosiale utg. Millioner/kr	1 821	1 931	2 042	2 163	2 156	2 367
Tilsettingssaker (inkl. justering av deltidsstillinger) ¹⁹ antall	602	484	1 725	1 570	1 980	1 300
Ansiennitetsberegninger, antall	683	726	728	795	934	757
Totale antall overtidstimer i Sarpsborg kommune, antall	50 684	52 598	44 541	42 385	38 279	39 866

¹⁹ Inneholder nå tilsettinger på både vikar- og faste stillinger. 2010 og 2011 bare faste stillinger.

KOMMUNEOMRÅDE TEKNISK

Strategiske prosesser

Strategisk prosess	De viktigste resultatene i 2015	Status per 31.12.2015
Vedtatte planer		
Avløpssaneringsplan med tiltaksliste i vedtatt hovedplan	Saneringsprosjektene som er fremmet for Fylkesmannen, gjennomføres etter planen.	Under oppstart/arbeid: <ul style="list-style-type: none"> • Separering Klavestadhaugen • Tunejordet vest – Mdm. Arnesens vei. • «Nipa- tiltakene». • Bystyrets vedtak om utbygging av trykkavløp i områder med spredt bebyggelse følger framdriftsplanen. <p>Tiltaket Hannestad-Brevikbekken, må avvente avklaringer av trasé Fv. 109.</p>
Tiltaksplan luftforurensning	Utarbeidelse av feieplan. (del av tiltaksplan)	Under arbeid, ferdigstilles ikke før i 2016.
Planer som skal utarbeides		
Strategi for eiendomsutvikling	En strategi for kommunens eiendomsutvikling vedtas.	Strategi for kommunens eiendomsutvikling og – forvaltning er igangsatt som saksordførersak i plan- og økonomiutvalget, med utvalg for eiendom og næring som arbeidsgruppe.
VVA-plan	Ny kommunedelplan fremmes til politisk behandling. Tiltak i handlingsprogram for 2015 gjennomføres.	Fremmet til sluttbehandling i bystyret april 2016. VA tiltak på Ryesvei, vannledning Jelsnes – Furuholmen og avløpsledning Sørbybakken er ferdigstilt og foreslås avsluttet 3. tertial.
Prosjekter/enkelt saker		
Prosjekt rekruttere og beholde medarbeidere med kompetanse som er påkrevd	Gjennomføre kompetansekartlegging med vurdering av fremtidige kompetansebehov.	Er vurdert som en del av prosjekt «Teknisk organisasjonsutvikling». Innarbeides videre i ny organisasjon.
3D-bymodell	Implementering av 3D- bymodellen i Kommunen.	3D- bymodell er ferdigstilt og tatt i bruk
Brannsamarbeid	Vurdere muligheten for samarbeid med andre brannvesen	Det samarbeides med Fredrikstad og Hvaler gjennom arbeidet med ny brannordning.
Ny beredskapsplan brann	Ferdig høsten 2015	Etter anbefaling fra DSB, arbeides det med en helhetlig plan for hele Nedre Glomma-regionen. Ferdigstilles vår 2016.

Strategisk prosess	De viktigste resultatene i 2015	Status per 31.12.2015
Oppfølging og gjennomføring av tiltak fra internkontroll-rapport Sarpsborg torg 2014	Styrke kommuneområdets internkontroll.	Gjennomført.
Implementere ny prosedyre for investeringsprosjekter	Prosjektstyringen er forbedret.	Prosedyren er ferdig utarbeidet og implementert i 3.tertial 2015.
Verbalvedtak bystyret	Rådmannen fremmer i 2015 politisk sak om en ordning i Gatedalen for mottak av avfall som er egnet til gjenbruk. Dette gjøres i samarbeid med ASVO.	Samarbeidet er i gang i Gatedalen og ordningen fungerer godt. Evaluering gjennomføres høsten 2016.
Verbalvedtak bystyret	Rådmannen fremmer i løpet av 1. tertial 2015 sak om brygge i Sannesund ved Greåkerveien/ Alvimveien og forskjønnelse av området. Muligheter for ekstern finansiering vurderes i saken.	Borg Havn vil stå for utforming og bygging av brygge. Eiendom er ervervet. Forskjønning av området pågår, servicestasjon for biler er under opparbeiding.

Økonomi

Tall i 1 000 kr				
Kommuneområde teknisk	Regnskap 31.12.15	Rev. budsjett 2015	Avvik i kr.	Avvik i %
Enhet eiendom	177 172	177 429	257	0,1 %
Enhet kommunalteknikk (ekskl. selvkost)	65 060	71 183	6 123	8,6 %
Enhet kommunalteknikk (selvkost)	-53 536	-62 969	-9 433	-14,9 %
Enhet byggesak, landbruk og kart	12 960	12 960	0	0,0 %
Kommunesjef teknisk	2 519	3 140	621	19,8 %
Sum kommuneområde teknisk	204 175	201 743	-2 433	-1,2 %

Drift

Kommuneområde teknisk hadde i 2015 et samlet merforbruk på 2,4 mill. kr i forhold til budsjett, hvorav selvkostområde utgjør ca. 9 mill. kr i merforbruk. Dette er 2 mill. kr mindre enn varslet ved 2. tertialrapport. Merforbruk utgjør 1,2 % av kommuneområdets nettoramme på 201,7 mill. kr. Kommuneområdets utgifter i 2015 var 534 mill. kr.

Enhet eiendom hadde i 2015 et samlet mindreforbruk på 0,3 mill. kr i forhold til budsjett. Enheten hadde i 2015 hovedsakelig grunnet lavere strøm priser lavere utgifter på 4 mill. kr til energi. Det ble derfor i løpet av året igangsatt ekstra vedlikehold med bakgrunn i nevnte besparelse.

Enhet byggesak, landbruk og kart hadde i 2015 et resultat i tilnærmet balanse i forhold til budsjett. Det ble ved årets slutt inntektsført 0,3 mill. kr fra enhetens overskuddsfond.

Enhet kommunalteknikk hadde i 2015 et samlet merforbruk på 3,3 mill. kr. For enhetens arbeidsområde som ikke er relatert til selvkostområder er det imidlertid et mindreforbruk på 6 mill. kr, hovedsakelig relatert til vakanser. Avvik innenfor selvkostområdene er hovedsakelig relatert til et større forbruk innen avløp. Kommunens fondsbeholdning innen selvkosttjenestene avløp er brukt opp.

Dette resulterer i et fremførbart underskudd 31.12 på om lag 6 mill. kr. Underskuddet er kalkulert inn i vedtatte gebyrsatser i 2016, og vil dermed bli dekket inn av de kommunale gebyrer i 2016.

Investering

Kulås amfi

Utformingen av anlegget ble vedtatt i bystyret 12.06.14. Anleggsarbeidet startet i januar 2015. Selve amfiet ble overtatt august 2015. Hele anlegget med garderobebygget ble overtatt desember 2015. Det er bevilget 20 mill. kr til prosjektet. Leveres innenfor budsjett.

Kulås vannskulptur

Det er bevilget 3,8 mill. kr til etablering av vannskulptur og boccia-bane i Kulås. Arbeidene startet september 2015 og ferdigstilles våren 2016. Fylkeskonservatoren og Borregaard er positiv til planene.

Brygge og turvei Glengshølen

Det var opprinnelig bevilget 2,5 mill. kr til prosjektet. I bystyret 12.11.2015 ble investeringsrammen oppjustert til 4,0 mill. kr da innkommende tilbud ga kortere gangsti en forventet. Det er bedt om reviderte tilbud i prosjektet. Disse ble mottatt i desember. Forhandlinger utføres januar 2016. Forventet ferdigstillelse september 2016. Prosjektet forventes levert innenfor budsjett. Det er innvilget spillemidler på 1,2 mill. kr til prosjektet.

Kunstprosjekt St. Maries plass

Skulptur og park skal være ferdigstilt til 17. juli 2016. Avduking skal foretas på Olsok. Det er mottatt 5 mill. kr i gave fra Sparebankstiftelsen til prosjektet.

Gang og sykkelbru over Glomma.

Innkommende tilbud på brukonstruksjonen «Stram Line» oversteg kommunens budsjett på 28,5 mill. kr med ca. 36,5 mill. kr. Plan og økonomiutvalget vedtok den 28.8.2014 at konkurransen avlyses og at en alternativ bruløsning utredes. Rådmannen la frem et alternativ med buebru til en kostnad på 38 mill. kr som bystyret 07.05.15 vedtok å gjennomføre. Ny konkurranse gjennomføres vår 2016. Forventet oppstart høst 2016. Forventet ferdigstillelse i løpet av vår 2017. Belønningsmidler vil stå for hoveddelen av finansieringen

Sindingsvei vann/avløp- separering

Prosjektet ble ferdigstilt desember 2015. Det gjenstår å utføre det siste asfaltlaget våren 2016. Det er bevilget 9,5 mill. kroner til prosjektet. Leveres innenfor budsjett.

Vannledning Jelsnes – Furuholmen

Det er bevilget 4,5 mill. kr til vannledning Jelsnes – Furuholmen. Prosjektet er ferdigstilt, og foreslås avsluttet. Store mengder synketømmer fra fløtetiden bidro til at prosjektet ble noe mere omfattende en først antatt. Det er påløpt et merforbruk på 1,6 mill. kr. Påfølgende etappe vann og trykkavløp Furuholmen- Varteigveien er under projektering og blir gjennomført i løpet av høst 2016.

Klavestadhaugen/Sandbakken vann/avløp – separering.

Prosjektering igangsatt. Klavestadhaugen/Sandbakken er delt opp i 3 etapper mens Sandbakken består av 1 etappe. Det er avsatt 71 mill. kr i HP 2016-2019. Oppstart etappe 1 er beregnet april 2016. Prosjektering etappe 2 påbegynnes mars 2016.

Vann og avløpsledning Bryggeriet – Elvestad/Isefoss/Brusemyr (Nipa)

Det er det avsatt 117,4 mill. kr i HP 2016-2019. Prosjektet består av flere underetapper. Forprosjekt for hele prosjektet er gjennomført. Detaljprosjektering er igangsatt. Forventet anleggsarbeid høst 2016.

Nedgravde løsninger for avfall og innsamling av hageavfall

Påmeldingen til ordningen for innsamling av hageavfall ble lavere enn forventet, slik at beholderlageret fra foregående år var tilstrekkelig for å dekke tilgangen ved utvidelse av området for innsamling av hageavfall. Bevilgning i 2015 på 0,5 mill. kr til formålet er derfor ubenyttet.

Det har vært svært uoversiktlige grunnforhold i forbindelse med etablering av nedgravde containere i gatene som krysser gågata, disse prosjektene har vært krevende å følge opp. Det er derfor valgt ikke å sette i gang flere prosjekter parallelt. Bevilgning i 2015 på 1 mill. kr til formålet er derfor ubenyttet.

Avløpsledning Grålum - Brevikbekken

Det er bevilget 12 mill. kr. til prosjektet. Prosjektet er ferdigstilt, noen kostnader gjenstår. Det forventes et mindreforbruk på 2 mill. kr.

Avløpsledning Hannestad- Brevikbekken

Det er avsatt totalt 7 mill. kr til prosjektet. Pga. usikkerhet angående trasevalg Rv. 109 er prosjektet foreløpig utsatt. Ubenyttet bevilgning på 6,2 mill. kr foreslås ikke rebevilget til 2016, men innarbeides på nytt i HP 2017-2020.

Heiser

Det er installert og ferdigstilt nye heiser i Sarpsborg rådhus og Tune adm. bygg.

Styrings og varslingsanlegg

Det er bevilget 8 mill. kr til tiltaket. Det er i 2015 installert anlegg på Nygårdshaugen og Tindlund skole. Prosjektet avsluttes innenfor budsjett.

Oppgradering av administrasjonsbygg

Arbeidene er i slutfasen. Ferdigstilles i løpet av 2016 innenfor budsjett på 46 mill. kr.

Salg av kommunal eiendom

I 2015 er det regnskapsført salgssinntekter for salg av kommunal eiendom på ca. 53 mill. kr. De største eiendommene som er solgt er tomt Jacob Hilditchgate, Kirkegata skole og Vartun.

Strategisk oppkjøp og utvikling av eiendom

Det er i budsjett 2015 budsjettert med 10 mill. kr til kjøp og utvikling av eiendom. Det er benyttet om lag 8,5 mill. kr til formålet i 2015. Det er ervervet blant annet ny bolig i Ringgata 19 til prosten, samt grunneiendommen i Strandgata 4-6.

Rehabilitering av Alvim renseanlegg og nytt slambygg

Prosjektet er forsinket da utstyr i det nye slambygget havarerte under testing med vann i anlegget. Forventet sluttkostnad for prosjektet er 121 mill. kr, noe som er 8 % mer enn opprinnelig budsjett. Arbeidene forventes ferdigstilt i løpet av 2016.

Gågata

Arbeidet i det alt vesentligste avsluttet ultimo november iht. planlagt framdrift, kunstnerisk utsmykning gjennomføres vår 2016. Forventet sluttkostnad er 27 mill. kr. Merforbruket skyldes i hovedsak betydelig økt omfang av elektroarbeider som er generert gjennom avdekking av en rekke uregistrerte kabler i grunn.

Måltavle

Måltavle kommuneområde teknisk		
MEDARBEIDER	Resultat	Ambisjon 2015
M.2. Utviklende arbeidsmiljø		
M.2.1. Medarbeiderundersøkelsen – samlet resultat	4,2	>4,2
M.3. Redusert sykefravær		
M.3.1 Sykefravær totalt	8,0 %	<7,3 %
M.4. Mindre uønsket deltid og vikarbruk		
M.4.1. Gjennomsnittlig stillingsstørrelse	92,8 %	>90 %
M.4.2. Antall medarbeidere med stilling under 40 %	1	<6
M.4.3. Andel midlertidige ansatte	0,5 %	1,2 %
ØKONOMI		
Ø.2. God økonomistyring og effektiv ressursutnyttelse		
Ø.2.1 – Avvik regnskap – budsjett	-1,2 %	0 %
BRUKER		
Enhet kommunalteknikk		
B.1 Gode tjenester		
B.2 Hygienisk trygt, godt og nok vann		
B.2.1 Antall alvorlige avvik fra drikkevannsforskriften	0 stk.	0 stk.
B.2.2 Antall timer avbrudd per innbyggere	0,13	<1
B.3 Gode avløpssystemer		
B.3.1 Antall tilbakeslag (kloakk i kjeller)	4 stk.	<10 stk.
B.4 Fungerende innsamlingsordning for husholdningsavfall		
B.4.1 Antall klager / antall tømminger	0,094 %	<0,1 %
B.5 Godt brann- og ulykkesforebyggende arbeid		
B.5.1 Andel feiing og tilsyn i bolig	92 %	100 %
B.5.2 Målrettet informasjonsarbeid til barn og unge (antall personer)	7 086	2 800
B.5.3 Andel tilsyn med særskilte brannobjekter (§ 13 bygg)	90 %	100 %
Enhet byggesak, landbruk og kart		
B.1 Gode tjenester Byggesak, landbruk og kart		
B.1.1 Opplevd kvalitet – Byggesaksbehandlingen		
B.1.2 Opplevd kvalitet – Skogforvaltningen		

B.2 God forvaltningspraksis – Byggesak, landbruk og kart		
B.2.1 Byggesøknader, 3 ukers frist	3,9 uker	<3 uker
B.2.2 Byggesøknader, 12 ukers frist	11 uker	<12 uker
B.2.3 Klager som omgjøres av høyere instans i byggesaker, antall	1 klage	<3 klager
B.2.4 Tilsyn med foretak	1 tilsyn	>15 tilsyn
B.2.5 Ulovlighetsoppfølging - kystsonen - antall saker som ikke er avsluttet	150 saker	<120 saker
B.2.6 Ulovlighetsoppfølging - unntatt kystsonen - antall ubehandlede saker	630 saker	<550 saker
B.2.7 Delingssaker, 12 ukers frist	5 uker	<8 uker
B.2.8 Målebrev/midl. forretning	14 uker	<16 uker
B.2.9 Klager som omgjøres av høyere instans i delingssaker, antall	0 klager	0 klager

Sykefraværet i 2015 er på 8,0 %, dette er en økning fra 2014 på 0,8 % -poeng.

Antall timer per innbygger uten vannforsyning ble i 2015 målt til å utgjøre om lag 8 min per innbygger, mot 4,2 min. i 2014. Det er i år ikke registrert avvik fra drikkevannsforskriften.

Det er utført informasjonsarbeid om brann- og ulykkesforebyggende forebyggende for 7 086 personer (4 123 personer i 2014) gjennom prosjektet «Rød tråd» som begynner med barnehagebarna og følges opp helt til videregående skole. Prosjektet er utvidet i 2015 med flere klassetrinn.

Det er registrert noe mindre klager på innsamlingsordning for husholdningsavfall i 2015, dette kan henge sammen med godt samarbeid med renovasjonsselskapet.

Frister for saksbehandling av delingssaker og byggesaker er i hovedsak overholdt.

For byggesøknader med 12 uker frist er 8 saker oversteget. For saker med 3 uker frist er 22 saker av totalt 320 oversteget. Dette er i hovedsak saker vedrørende ettergodkjenning av boareal, det vil si tiltak som allerede er utført. Disse har blitt mindre prioritert da konsekvensene av utsettelse er minimale.

Av totalt 780 tilsyn/mulige ulovlighetsaker, ble 93 saker avsluttet. Dette er noe færre avsluttede saker enn i 2014. Tilsyn og ulovlighetsoppfølging er tidkrevende saker som har vært et satsningsområde i 2015.

Saksbehandlingstid for saker som er avhengig av dispensasjon er i gjennomsnitt på 12 uker i henhold til lovendringen som trådte i kraft juni 2015.

VEDLEGG: INVESTERINGSOVERSIKT

Vedlegget viser Sarpsborg kommunes investeringsprosjekter per 01.01.16. Totalt er 86 prosjekter/delprosjekter foreslått avsluttet, sammendrag er gjengitt i tabellen under. Prosjektene er i vedlagt investeringsliste merket «avsluttes...» i kolonnen forventet økonomisk sluttdato.

Avslutnings gruppe:	Økonomisk avvik i kr	Antall delprosjekter
Avsluttes	265 913	29
Avsluttes gjennom egen sak	-1 599 001	6
Avsluttes årlig	56 201 341	51
Sum	54 868 253	86

Prosjektene ubenyttede finansiering i 2015 skal iht. gjeldene regelverk rebevilges til bruk i 2016. Dette kommer frem av de tre siste kolonnene. Totalt foreslås 175,3 mill. kr videreført til bruk i 2016. 24,5 mill. kr foreslås ikke videreført, hvorav 6,2 mill. kr vurderes innarbeidet i budsjett og HP 2017-2020.

Kolonne forklaring:

- Pågående investeringsprosjekter per 01.01.16:** *Prosjektet/delprosjekt navn, sortert etter tjenestegruppe.*
- Regnskap 31.12.15:** *Akkumulert utgiftsregnskap, uavhengig av år.*
- Bevilget per 31.12.15:** *Akkumulert utgiftsbevilgning, uavhengig av år.*
- Budsjett og HP-> 2019:** *Akkumulert utgiftsbevilgning og avsetning gjort i vedtatt HP frem til 2019.*
- Forventet sluttkostnad:** *Forventet sluttkostnad for prosjektet.*
- Forventet økonomisk avvik:** *«Budsjett og HP -> 2019» minus «Forventet sluttkostnad». For prosjekter som avsluttes er dette konstatert mer(-) eller mindre(+) forbruk*
- Inndekning:** *Merknad for hvordan evt. merforbruk for prosjektet er foreslått finansiert.*
- Forventet økonomisk sluttdato:** *Dato for når prosjektet kan forventes avsluttes.*
- Ubenyttet bevilgning per 31.12.15:** *«Bevilget per 31.12.15» minus «Regnskap per 31.12.15». Positive verdier blir foreslått rebevilget i 2015, vurderes innarbeidet i HP eller ikke rebevilget i de neste tre kolonner. Negative verdier er foreslått mellomfinansiert av ubrukte lånemidler, inntil bevilgning foreligger i 2016.*

Budsjett og HP 2016-2019										Disponering av ikke benyttet investeringsramme per 31.12.15:	
Pågående investeringsprosjekter per 01.01 2016	Regnskap totalt per 31.12.2015	Bevilget per 31.12.2015	Budsjett og HP -> 2019	Forventet sluttkostnad	Forventet økonomisk avvik	Inndekning	Forventet økonomisk slutt dato	Ubenyttet bevilgning per 31.12.2015	Rebevilges til bruk i 2016	Vurderes innarbeidet i HP 2017-2020	Rebevilges ikke
Kommuneområde SØK											
Kultur											
Sarpsborg scene, utbedringer	12 331 563	12 000 000	12 000 000	12 331 563	-331 563		Avsluttes egen sak				
Nytt kunstgress Sarpsborg stadion	3 647 295	4 000 000	4 000 000	4 000 000	352 705		Avsluttes				
Sarpsborg bibliotek - ventilasjon	3 162 780	3 300 000	3 300 000	3 162 780	137 220		Avsluttes				
Verdensteateret	3 469 138	3 500 000	3 500 000	3 469 138	30 862		Avsluttes				
Nytt fridreitsanlegg Kalnes	32 189 158	36 400 000	36 400 000	36 400 000			30.06.2016	4 210 842	4 210 842		
Skateanlegg	5 541 684	6 000 000	6 000 000	6 000 000			31.12.2016	458 316	458 316		
Sarpsborg stadion - diverse utbedringer	146 221	300 000	300 000	300 000			31.12.2016	153 779	153 779		
Skulptur "Olavsøylen"	484 276	1 100 000	1 100 000	1 100 000			31.12.2016	615 724	615 724		
Sarpsborg scene hovedetasje - utbedringer	7 652 015	7 000 000	7 000 000	7 652 015	-652 015		Avsluttes egen sak				
Sarpsborg scene underetasje	431 332	3 000 000	3 000 000	3 000 000			31.12.2016	2 568 668	2 568 668		
Diverse investeringer kultur - opprustning bygg og anlegg	3 112 228	3 100 000	3 100 000	3 112 228	-12 228		Avsluttes				
Kunstsibanen, oppgradering av baneanlegg	12 011 825	15 000 000	15 000 000	15 000 000			31.12.2016	2 988 175	2 988 175		
Sandbakken idrettsarena	57 014	2 000 000	67 000 000	67 000 000			31.12.2019	1 942 986	1 942 986		
Tilpasninger idrettsbygg	883 962	1 000 000	5 000 000	883 962	116 038		Avsluttes årlig				
Kulturskole/bibliotek	1 731 985	2 300 000	2 300 000			Under utredning		568 015	568 015		
Sarpsborg sentrum - Orienteringskart		177 000	177 000	177 000			31.12.2016	177 000	177 000		
Kirken											
Kirkegårdskapasitet, utredning	244 871	500 000	500 000	500 000			31.12.2016	255 129	255 129		
Brannsikring ei-anlegg	17 000	700 000	700 000	700 000			31.12.2016	683 000	683 000		
Opparbeidelse av gravlund Hafslund	4 938 755	15 000 000	35 000 000	35 000 000			31.12.2016	10 061 245	10 061 245		
Utbedring av kirketak	0	0	5 000 000	5 000 000			31.12.2017				
Rehabilitering av orgel Sarpsborg kirke	34 873	4 000 000	4 000 000	4 000 000			31.12.2016	3 965 127	3 965 127		
Uthvidelse av Tune kirkegård	0	0	4 000 000	4 000 000			31.12.2017				
Restaurering av grønntarealer og kulturminner	0	150 000	750 000	0	150 000		Avsluttes årlig				
Masjiner og utstyr	400 000	500 000	2 500 000	400 000	100 000		Avsluttes årlig				
Kartlegging av utbedringsbehov kirkebygg	0	0	500 000				31.12.2016				
Plan og samfunnsutvikling											
Kommunedelplan ny bru over Sarpsfossen	6 803 999	8 000 000	8 000 000	8 000 000			31.12.2016	1 196 001	1 196 001		
Vannmiljø	0	500 000	500 000	500 000			31.12.2016	500 000	500 000		
Hovedveinett for sykkel	248 910	1 000 000	1 000 000	1 000 000			31.12.2016	751 090	751 090		
Planmidler tverrforbundelse fv.109 og Alvim	230 242	3 000 000	3 400 000	3 400 000			31.12.2017	2 769 758	2 769 758		
Planmidler Vingulmorkveien- Torbekk	124 480	3 000 000	5 200 000	5 200 000			31.12.2017	2 875 520	2 875 520		
Felles regional parkeringspolitikk	62 227	800 000	1 400 000	1 400 000			31.12.2016	737 773	737 773		
Tilaksplan Tunevannet og Isestjø	350 634	1 500 000	3 500 000	3 500 000			31.12.2016	1 149 366	1 149 366		
Reguleringsplan veløsning Gråtum	0	0	1 000 000	1 000 000			31.12.2019				
Kommunedelplan Sannesund - Greaker	0	0	300 000	300 000			31.12.2016				
Tilaksplan Isestjø og andre vannforekomster	0	0	1 500 000	1 500 000			31.12.2020				

Budsjett og HP 2016-2019		Disponering av ikke benyttet investeringsramme per 31.12.15:										
		Regnskap totalt per 31.12.2015	Bevilget per 31.12.2015	Budsjett og HP -> 2019	Forventet sluttkostnad	Forventet økonomisk avvik	Inndekning	Forventet økonomisk sluttdato	Ubenyttet bevilgning per 31.12.2015	Rebevilges til bruk i 2016	Vurderes innarbeidet i HP 2017-2020	Rebevilges ikke
Pågående investeringsprosjekter per 01.01 2016												
Kommuneområde SØK												
Økonomi												
Salg av akster i Rekom AS	0	-400 000	-400 000	-400 000					-400 000			
Egenkapitalinnskudd KLP	8 146 349	8 600 000	49 400 000	8 146 349	453 651							
Nye felles fagsystemer	0	0	2 000 000	0								
Kommuneområde helse og sosial												
Kompetansesenter rus og psykisk helse												
Bofellesskap med bemanning - psykiatriboliger		0	5 000 000			Under utredning						
Omsorgstjenester												
Korttidshjelpemidler	281 948	800 000	800 000	281 948	518 052							
Nye moduler Gerica	1 979 552	2 200 000	2 200 000	1 979 552	220 448							
Korttidshjelpemidler, samhandlingsreform	268 110	300 000	300 000	300 000	31 890							
Velferdsteknologi	2 403 255	2 000 000	7 000 000	2 403 255	-403 255							
Valaskjold sykehjem og omsorgsboliger	214 939 757	217 000 000	217 000 000	214 939 757	2 060 243							
Nødstrøm sykehjem	4 869 077	5 700 000	5 700 000	5 700 000					830 923			
Garderøber hjemmetjeneste	38 500	500 000	500 000	500 000	461 500							
Garnle Haugvoll - inntving/rehabilitering	357 427	1 000 000	6 000 000	6 000 000					642 573			
Rehabilitering og oppgradering av Sarpsborg sykehus	171 365 642	168 000 000	202 000 000	202 000 000					-13 365 642			
Rehabilitering av deler av sideløyp Sarpsborg helsehus til fysio- og ergoterapi	363 414	0	5 000 000	5 000 000					-363 414			
Inventar og utstyr	2 753 904	3 000 000	15 000 000	2 753 904	246 096							
Sykesignalanlegg sykehjem/bofellesskap	0	0	8 500 000	8 500 000								
Forebyggende tjenester												
Hamesstad servicesenter	4 221 588	4 000 000	4 000 000	4 221 588	-221 588							
Bolig og omsorg												
Radonutbedring	19 981	750 000	750 000	750 000					730 019			
Infrastruktur Bodalsjordet	223 163	3 000 000	8 000 000	8 000 000					2 776 837			
Modulbaserte boliger (permanente)	1 066 294	5 000 000	12 000 000	12 000 000					3 933 706			
Bodalsjordet (12 leiligheter)	484 280	2 000 000	30 000 000	30 000 000					1 515 720			
BH-Diverse planleggings- og reguleringsarbeid	1 15 915	1 000 000	1 000 000	1 000 000					884 085			
Boligsosial handlingsplan	14 996 036	17 000 000	60 000 000	14 996 036	2 003 964							
Bovellledning												
12 boliger i bofellesskap Kløvningsten	38 706 884	40 000 000	40 000 000	38 706 884	1 293 116							
Utbygging Lunsikka	123 587	500 000	7 000 000						376 413			
12 boliger i bofellesskap Værn	869 113	3 000 000	55 000 000	55 000 000					2 130 887			

Budsjett og HP 2016-2019										Disponering av ikke benyttet investeringsramme per 31.12.15:	
Pågående investeringsprosjekter per 01.01 2016	Regnskap totalt per 31.12.2015	Bevilget per 31.12.2015	Budsjett og HP -> 2019	Forventet sluttkostnad	Forventet økonomisk avvik	Inndekning	Forventet økonomisk slutt dato	Ubenyttet bevilgning per 31.12.2015	Rebevilges til bruk i 2016	Vurderes innarbeidet i HP 2017-2020	Rebevilges ikke
Kommuneområde HR											
Kommunikasjon og service											
Kommuneplan kommunikasjon	1 421 886	5 358 634	7 358 634	7 358 634			31.12.2016	3 936 748	1 936 748		2 000 000
Kommuneplan kommunikasjon- skilt og	0	0	400 000	400 000			31.12.2023				
Kommuneplan kommunikasjon- omdømme	0	0	200 000	200 000			31.12.2023				
Viderebygging av IKT kommunikasjon	715 659	1 700 000	1 700 000	715 659	984 341		Avsluttes årlig				
Fiberlinjer og tilhørende utstyr	0	0	3 850 000	3 850 000			31.12.2019				
Fiberlinje og tilhørende utstyr Hafslundsøy	0	0	1 750 000	1 750 000			31.12.2018				
Fiberlinje Sandbakken-Skjeberg	0	0	700 000	700 000			31.12.2018				
Sikkerhetsløsning IKT	0	0	2 700 000				Avsluttes årlig				
Fornyelse og oppgradering IKT-utstyr	5 616 834	4 800 000	4 800 000	5 616 834	-816 834		Avsluttes årlig				
Sentrale IKT-løsninger	0	0	4 000 000				Avsluttes årlig				
Lisenser fellessystemer	0	0	2 700 000				Avsluttes årlig				
Audiovisuelt utstyr	0	0	400 000				Avsluttes årlig				
Elektroniske tjenester og publikumsservice	1 147 526	1 700 000	1 700 000	1 147 526	552 474		Avsluttes årlig				
Elektroniske skjemaer	0	0	400 000				Avsluttes årlig				
Videreutvikling Sarpsborg.com	0	0	1 600 000				Avsluttes årlig				
Videreutvikling sak og arkivsystem	0	0	600 000				Avsluttes årlig				
Videreutvikling byggesaksarkiv	0	0	3 000 000				Avsluttes årlig				
IKT som effektiviseringsverktøy	2 513 228	3 300 000	3 300 000	2 513 228	786 772		Avsluttes årlig				
Videreutvikle intranet og søkeløsning	0	0	1 600 000	0			Avsluttes årlig				
Fjernarkiv	0	0	1 600 000	0			Avsluttes årlig				
Arbeidsgiver											
Videreutvikling av elektroniske personalsystemer	246 263	1 600 000	4 600 000	4 600 000			31.12.2019	1 353 737	1 353 737		
Kommuneområde Oppvekst											
Grunnskole, SFO og grunnskoleopplæring											
Ventilasjon Kruseløkka skole formingsbygg	8 269 154	8 500 000	8 500 000	8 269 154	230 846		Avsluttes	0			
Grålum barneskole- paviljonger	2 689 953	2 500 000	2 500 000	2 689 953	-189 953		Avsluttes				
Kruseløkka ungdomsskole rehab. toalett	3 187 262	3 000 000	3 000 000	3 187 262	-187 262		Avsluttes				
Ny sentrumsskole, Sandesundveien	272 080 830	291 700 000	293 700 000	296 700 000	-3 000 000	Ved prosjektavslutning	31.12.2017	19 619 170	19 619 170		
Handlingsprogram IKT skoler og bamehager 2013-2017	21 266 052	21 500 000	28 500 000	28 500 000			31.12.2017	233 948	233 948		
Handlingsprogram IKT skoler og bamehager 2018-2022	0	0	7 000 000	7 000 000			31.12.2021				
Skolekapasitetsplan 2015-2019	3 920 454	6 500 000	6 500 000	3 920 454	2 579 546		Avsluttes årlig				
Kapasitetstiltak skole	0	0	10 800 000	10 800 000			31.12.2019				
Nye lokaler Avdeling studio	0	0	4 000 000	4 000 000			30.06.2017				
Utrede gymkasiet Hafslund barne og ungdomsskole	0	0	500 000	500 000			31.12.2016				
Utredning og utbedring av arbeidsplasser ved skolene	0	0	24 000 000	24 000 000			31.12.2019				
Forsprosjekt skole vest	0	0	1 500 000				31.12.2017				
Forsprosjekt Tindlund til kun bameskole	0	0	1 000 000				31.12.2017				
Omgjøring Alvimhaugen BH til skolelokal			6 200 000				31.12.2019				
Kunstgressflate Alvim	241 875	0	0	0		Tilskudd	31.12.2016	-241 875	-241 875		

Budsjett og HP 2016-2019		Disponering av ikke benyttet investeringsramme per 31.12.15:										
		Regnskap totalt per 31.12.2015	Bevilget per 31.12.2015	Budsjett og HP -> 2019	Forventet sluttkostnad	Forventet økonomisk avvik	Inndekning	Forventet økonomisk sluttdato	Ubenyttet bevilgning per 31.12.2015	Rebevilges til bruk i 2016	Vurderes innarbeidet i HP 2017-2020	Rebevilges ikke
Kommuneområde Oppvekst												
Barnehage												
Lekeapparater barnehager	300 858	1 000 000	1 000 000	1 000 000			31.12.2016	699 142	699 142			
Nye Tindlund barnehage	44 470 334	48 500 000	48 500 000	45 200 000	3 300 000		30.06.2016	4 029 666	729 666		3 300 000	
Rehabilitering av barnehager	4 395 634	6 000 000	9 000 000	9 000 000			31.12.2017	1 604 366	1 604 366			
Ny permanent barnehage - Sandbakken	50 701 754	50 600 000	50 600 000	50 800 000	-200 000	Ved prosjektavtlutning	30.06.2016	-101 754	-101 754			
Ny Hafslundsøy barnehage	40 590 268	52 000 000	52 000 000	43 000 000	9 000 000		31.12.2016	11 409 732	2 409 732		9 000 000	
Ny barnehage sentrum	5 859 352	18 000 000	58 000 000	58 000 000			31.12.2018	12 140 648	12 140 648			
Ny barnehage Skjeberg	1 363 330	2 036 178	22 036 178	22 036 178			31.12.2018	672 848	672 848			
Flytte Sandbakken midlertidig barnehage til Alvim	0	0	0	0			31.12.2018					
Forprosjekt ny barnehage Alvim	0	0	1 000 000				31.12.2017					
IKT- satsing	153 127	0	0	0	0	0 Overføring fra drift	Avsluttes					
Barnevern												
Etablering av familisesenter	2 710 402	5 500 000	5 500 000	5 500 000			30.06.2016	2 789 598	2 789 598			
Kommuneområde Teknisk												
Park												
Kulås, vannskulptur- forprosjekt	60 179	100 000	100 000	60 179	39 821		Avsluttes					
Kulås, belysning	1 594 513	1 500 000	1 500 000	1 500 000	-94 513		Avsluttes					
Kulås, opprustning av toiletter	5 880	0	1 500 000	1 500 000			31.12.2017	-5 880	-5 880			
Brygge og turvei Glengshølen	71 249	4 000 000	4 000 000	4 000 000			31.12.2017	3 928 751	3 928 751			
Basseng ved Sapsborg rådhus	644 368	600 000	600 000	644 368	-44 368		Avsluttes					
1000-års stien/opprustning innlantsårer	3 728 630	5 000 000	5 000 000	5 000 000			31.12.2016	1 271 370	1 271 370			
Kulås, vannskulptur	2 042 635	3 800 000	3 800 000	3 800 000			31.12.2017	1 757 465	1 757 465			
Kulås Amfi	18 616 943	19 000 000	20 000 000	20 000 000			31.12.2017	383 057	383 057			
Kunstpark på St. Mariæ plass (Gave)	3 040 625	5 000 000	5 000 000	5 000 000			30.06.2017	1 959 375	1 959 375			
Opprustning parker og plasser	866 158	1 500 000	7 500 000	866 158	633 842		Avsluttes årlig					
Joggesti og idrettspark i Kulås	0	1 200 000	1 200 000	1 200 000			31.12.2017	1 200 000	1 200 000			
Vann												
Forprosjekt vann	596 876	1 000 000	1 000 000	1 000 000	403 124		Avsluttes					
VVA-plan	0	200 000	200 000	200 000	200 000		Avsluttes					
Uforutsette prosjekter vann	50 134	1 000 000	5 000 000	50 134	949 866		Avsluttes årlig					
Vannledningsnett												
Vannledning Ryvesvei	1 827 515	2 500 000	2 500 000	1 827 515	672 485		Avsluttes					
Vannforsyning til Nøs, innenfor tomtegrense	-487 065	0	0	0	0	100% refusjon fra sykehuset	30.06.2016	487 065	487 065			
Vannledning Øvre Lande/Bakkeli	5 214 323	5 000 000	5 000 000	5 300 000	-300 000	Ved prosjektavtlutning	30.06.2016	-214 323	-214 323			
Vannledning Sindingsvei	1 337 819	2 250 000	2 250 000	2 250 000			31.12.2016	912 181	912 181			
Vannledning Jeisnes - Furuholmen	6 103 378	4 500 000	4 500 000	4 500 000	-1 603 378		Avsluttes					
Vannledning Guslund - Høk	1 447 927	2 800 000	2 800 000	2 800 000			31.12.2016	1 352 073	1 352 073			
Vannledning Tarris - Hukun	740 558	4 000 000	4 000 000	4 000 000			31.12.2016	3 259 442	3 259 442			
Vannledning Furuholmen - Varteigveien	52 616	100 000	2 100 000	2 100 000			31.12.2017	47 384	47 384			
Vannledning ny gangbru Hafslundsøy - Opsund	222 879	500 000	3 000 000	3 000 000			31.12.2018	277 121	277 121			
Vannledning Surfelling	0	0	750 000	750 000			31.12.2016	0	0			
Vannledning Brunsby - Bøkrysset	115 560	2 200 000	2 200 000	2 200 000			31.12.2017	2 084 440	2 084 440			
Vannledning Bøkrysset - Brenneveien	123 344	2 200 000	2 200 000	2 200 000			31.12.2017	2 076 656	2 076 656			
Vannledning Varteigveien - Kinnadalveien	103 941	0	1 700 000	1 700 000			31.12.2017	-103 941	-103 941			

Budsjett og HP 2016-2019		Disponering av ikke benyttet investeringsramme per 31.12.15:									
Pågående investeringsprosjekter per 01.01 2016	Regnskap totalt per 31.12.2015	Bevilget per 31.12.2015	Budsjett og HP → 2019	Forventet sluttkostnad	Forventet økonomisk avvik	Inndekning	Forventet økonomisk slutt dato	Ubenyttet bevilgning per 31.12.2015	Rebevilges til bruk i 2016	Vurderes innarbeidet i HP 2017-2020	Rebevilges ikke
Kommuneområde Teknisk											
Vannledningsnett											
Vannledning Baterød- Elvestad (Nipa)	211 379	3 000 000	36 000 000	36 000 000			31.12.2018	2 788 621	2 788 621		
Vannledning Elvestad-Brysemyr (Nipa)	0	0	9 000 000	9 000 000			31.12.2019				
Vannledning Elvestad-Kampenes (Nipa)	0	0	3 700 000	3 700 000			31.12.2019				
Vannledning Sikklandsveien - Lindemarkveien	0	0	1 500 000	1 500 000			30.06.2018				
Vannledning Elvestad- Isfoss (Nipa)	34 144	1 000 000	12 000 000	12 000 000			31.12.2018	965 856	965 856		
Vannledning Klavestadhaugen (separering)	155 892	0	24 000 000	24 000 000			31.12.2019	-155 892	-155 892		
Vannledning Sandbakken (separering)	0	0	10 500 000	10 500 000			31.12.2019				
Sanering Olsokeveien	0	0	5 000 000	5 000 000			31.12.2018				
Separering	0	0	3 600 000	3 600 000			31.12.2019				
Separering Albert Moskausv/Sarpsborgvn	0	0	2 700 000	2 700 000			31.12.2019				
Separering Lundgårds vei	0	0	1 800 000	1 800 000			31.12.2019				
Separering Brusevoldbekken (sone 404)	0	0	8 500 000	8 500 000			31.12.2020				
Separering Kalabekken	0	0	15 000 000	15 000 000			31.12.2019				
Separering Håslundskogen	0	0	1 000 000				31.12.2020				
Avløpsiliak Guslund/Hauge/Bede	0	0	2 500 000	2 500 000			31.12.2020				
Vannledning Maugestensveien- Finnstad 1.e	0	0	1 800 000	1 800 000			31.12.2019				
Vannledning Maugestensveien- Finnstad 2.e	0	0	2 200 000	2 200 000			31.12.2019				
Vannledning rv.109	0	200 000	37 900 000			Under utfredning		200 000	200 000		
Vannledning Pellygata	0	0	10 000 000	10 000 000			31.12.2019				
Spredt bebyggelse vann Solliv/Vister anl. 6,12,13,16	0	0	4 000 000	4 000 000			31.12.2020				
Tekniske installasjoner vann											
Trykktorsterker Gaupelaret, ombygging av ventilkammer Grålum	3 311 018	6 000 000	6 000 000	3 500 000	2 500 000		30.06.2016	2 688 982	188 982		2 500 000
Oppgradering trykktorsterkere Opstadveien	0	0	1 000 000	1 000 000			31.12.2016				
Oppgradering trykktorsterkere Hasleåsen	0	0	1 000 000	1 000 000			31.12.2017				
Oppgradering trykktorsterkere Hevingen	0	0	1 000 000	1 000 000			31.12.2018				
Nytt vannverk Isesjø/kapasitetsøkning Baterød	0	0	500 000	500 000			31.12.2018				
Avløp											
Forprosjekt avløpsplan	675 062	1 000 000	1 000 000	675 062	324 938		Avsluttes				
VVA-plan	0	200 000	200 000	0	200 000		Avsluttes				
Utført prosjekter avløp	206 754	1 000 000	5 000 000	206 754	793 246		Avsluttes årlig				
Avløpsnett											
Ryvesvei	2 480 728	2 650 000	2 650 000	2 480 728	169 272		Avsluttes				
Avløpsledning til Nøs, innenfor tomtgrense	606 075	0	0	0	0	100% refusjon fra sykehuset	30.06.2016	-606 075	-606 075		
Separering Øvre Lande/Bakkeli	12 169 029	15 000 000	15 000 000	15 000 000			30.06.2016	2 830 971	2 830 971		
Utløpsledning Sannesund	4 990 842	6 654 569	6 654 569	6 654 569			31.12.2016	1 663 727	1 663 727		
Ny ledning Tarris -Huken	795 515	3 936 206	3 936 206	3 936 206			31.12.2016	3 140 691	3 140 691		
Sindings vei separering	6 886 492	7 250 000	7 250 000	7 250 000			31.12.2016	363 508	363 508		
Avløpsledning Sørbybakken	4 427 391	3 500 000	3 500 000	4 427 391	-927 391		Avsluttes				
Avløpsledning Nylandsveien	270 531	1 500 000	1 500 000	1 500 000			31.12.2016	1 229 469	1 229 469		
Avløpsledning Grålum- Brevikbekken	9 620 173	12 000 000	12 000 000	12 000 000			31.12.2016	2 379 827	2 379 827		
Avløpsledning Baneveien - Nordbergveien	0	2 000 000	2 000 000	2 000 000			31.12.2017	2 000 000	2 000 000		
Avløpsledning ny Gangbru Håslundskog- Opsund	82 059	500 000	3 000 000	3 000 000			31.12.2018	417 941	417 941		
Avløpsledning Surfrellingen	0	0	750 000	750 000			31.12.2016	0	0		
Avløpsledning Hannestad- Brevikbekken (fv.109)	740 057	7 000 000	7 000 000			Under utfredning		6 259 943	59 943	6 200 000	

Budsjett og HP 2016-2019										Disponering av ikke benyttet investeringsramme per 31.12.15:	
Pågående investeringsprosjekter per 01.01 2016	Regnskap totalt per 31.12.2015	Bevilget per 31.12.2015	Budsjett og HP -> 2019	Forventet sluttkostnad	Forventet økonomisk avvik	Inndekning	Forventet økonomisk slutt dato	Ubenyttet bevilgning per 31.12.2015	Rebevilges til bruk i 2016	Vurderes innarbeidet i HP 2017-2020	Rebevilges ikke
Kommuneområde Teknisk											
Avløpsnett											
Avløpsledning Bryggeriet- Elvestad (Nipa)	104 957	1 600 000	8 600 000	8 600 000			31.12.2018	1 495 043	1 495 043		
Avløpsledning Elvestad- Kampenes (Nipa)	161 344	2 000 000	15 400 000	15 400 000			31.12.2019	1 838 656	1 838 656		
Avløpsledning Elvestad- Isefoss (Nipa)	34 144	1 000 000	12 000 000	12 000 000			31.12.2018	965 856	965 856		
Avløpsledning Tunejordet Vest	0	0	17 000 000	17 000 000			31.12.2018				
Sanering Olskveien	0	0	5 000 000	5 000 000			31.12.2018				
Separering	0	0	3 600 000	3 600 000			31.12.2019				
Separering Albert Moskaus/Sarpsborgvn	0	0	2 700 000	2 700 000			31.12.2019				
Separering Lundgårdsvei	0	0	1 800 000	1 800 000			31.12.2019				
Avløpsledning Klavestadhaugen (separering)	663 068	2 000 000	26 000 000	26 000 000			31.12.2019	1 336 932	1 336 932		
Avløpsledning Sandbakken (separering)	0	0	10 500 000	10 500 000			31.12.2019				
Avløpsledning Elvestad-Brysemyr (Nipa)	0	0	9 000 000	9 000 000			31.12.2019				
Avløpsledning Elvestad-Kampenes (Nipa)	0	0	3 700 000	3 700 000			31.12.2019				
Separering Brusevoldbekken (sone 404)	0	0	8 500 000	8 500 000			31.12.2020				
Separering Kalabekken	0	0	15 000 000	15 000 000			31.12.2019				
Separering Hatslundslogen	0	0	1 000 000	1 000 000			31.12.2020				
Avløpstiltak Gustlund/Hauge/Bede	0	0	2 500 000	2 500 000			31.12.2020				
Separeringsledning Dovresgt-Torsbekkdalen	0	0	1 000 000	1 000 000			31.12.2017	0			
Påkoblingsledning Hasle til sjøledning Elvestad (Nipa)	0	0	1 000 000	1 000 000			31.12.2020	0			
Avløpsledning tv.109	0	200 000	37 900 000			Under utredning		200 000	200 000		
Avløpsledning Pellygata	0	0	10 000 000	10 000 000			31.12.2019				
Tekniske installasjoner avløp											
Forprosjekt stasjonsbyen avløp KP 415	97 269	1 000 000	1 000 000	1 000 000			31.12.2016	902 731	902 731		
Oppgradering avløpspumpestasjoner	1 875 928	4 000 000	4 000 000	4 000 000			31.12.2016	2 124 072	2 124 072		
KP 018 Torsbekkdalen	1 568 845	8 000 000	8 000 000	8 000 000			31.12.2016	6 431 155	6 431 155		
Oppgradering av Avlim renseanlegg	120 112 894	118 000 000	118 000 000	121 000 000	-3 000 000	Ved prosjekta avslutning	31.12.2016	-2 112 894	-2 112 894		
Oppgradering avløpspumpestasjoner inkl. gamle Avlim RA	5 352 585	9 000 000	9 000 000	9 000 000			31.12.2016	3 647 415	3 647 415		
Pumpestasjon Elvestad (Nipa)	23 744	0	7 000 000	7 000 000			31.12.2017	-23 744	-23 744		
Oppgradering avløpspumpestasjoner	2 380 519	3 000 000	12 000 000	2 380 519	619 481		Avsluttes årlig				
Avløp spredt bebyggelse											
Trykkavløp Gustlund - Høk inkl. pumpestasjon	1 762 903	3 800 000	3 800 000	3 800 000			31.12.2016	2 037 097	2 037 097		
Trykkavløp Rørneld	5 895 810	7 000 000	7 000 000	7 000 000			31.12.2016	1 104 190	1 104 190		
Lundeveien-Moene	128 927	0	1 000 000	1 000 000			31.12.2017	-128 927	-128 927		
Brunsbu- Bøkyrset	79 830	3 400 000	3 400 000	3 400 000			31.12.2017	3 320 170	3 320 170		
Bøkyrset - Brenneveien	120 744	3 600 000	3 600 000	3 600 000			31.12.2017	3 479 256	3 479 256		
Furuholmen - Varteigveien	65 329	400 000	3 900 000	3 900 000			31.12.2017	334 671	334 671		
Varteigveien - Kinnalsveien	94 995	0	2 600 000	2 600 000			31.12.2017	-94 995	-94 995		
Bråtenåsen- Bergbykroken	0	0	1 800 000	1 800 000			31.12.2018				
Sikkeldsveien - Lindemarkveien	0	0	2 300 000	2 300 000			31.12.2018				
Iseveien - Kampenes	0	0	1 400 000	1 400 000			31.12.2018				
Maugestensveien- Finnstad 1.e	0	0	2 700 000	2 700 000			31.12.2019				
Maugestensveien- Finnstad 2.e	0	0	3 500 000	3 500 000			31.12.2019				
Spredt bebyggelse Solli/Vister anl. 6,12,13,16	0	0	8 000 000	8 000 000			31.12.2020				

Budsjett og HP 2016-2019										Disponering av ikke benyttet investeringsramme per 31.12.15:		
Pågående investeringsprosjekter per 01.01 2016	Regnskap totalt per 31.12.2015	Bevilget per 31.12.2015	Budsjett og HP -> 2019	Forventet sluttkostnad	Forventet økonomisk avvik	Inndekning	Forventet økonomisk sluttdato	Ubenyttet bevilgning per 31.12.2015	Rebevliges bruk i 2016	Vurderes innarbeidet i HP 2017-2020	Rebevliges ikke	
Kommuneområde Teknisk												
Avfallsbehandling												
Nedgravde containere for avfall i sentrum	1 793 811	1 988 797	1 988 797	1 988 797			31.12.2016	194 986	194 986			
Ombygging hjullastergarasje	576 827	700 000	700 000	700 000			31.12.2016	123 173	123 173			
Utvikelse av mottak for farlig avfall	123 309	1 300 000	1 300 000	1 300 000			31.12.2016	1 176 691	1 176 691			
Nedgravde løsninger for avfall	0	1 000 000	7 000 000	0	1 000 000		Avsluttes årlig					
Innsamling av hageavfall (beholdere)	0	500 000	2 000 000	0	500 000		Avsluttes årlig					
Samferdsel												
Sarpsborg nye torg	42 899 482	40 536 374	40 536 374	42 899 482	-2 363 108		Avsluttes egen sak					
Ellipser Sarpsborg torg	607 433	610 000	610 000	610 000			31.12.2016	2 567	2 567			
Oppgradering av vellys private veier	1 156 026	2 500 000	2 500 000	2 500 000			31.12.2016	1 343 974	1 343 974			
Rehabilitering av p-plasser/p-automater	2 893 493	5 000 000	5 000 000	5 000 000			31.12.2016	2 106 507	2 106 507			
Gang sykkelvei Buesterminalen- Sandesund	11 605 674	10 000 000	10 000 000	11 605 674	-1 605 674		Avsluttes egen sak					
Gågate redusert konsept	26 742 247	25 000 000	25 000 000	27 000 000	2 000 000	Ved prosjektavslutning	31.12.2016	-1 742 247	-1 742 247			
Opsund bru gang og sykkelvei	3 127 777	8 500 000	38 000 000	38 000 000			31.12.2018	5 372 223	5 372 223			
Gang, sykkel og kollektiv sentrum - inkl. Pellygata	824 273	3 000 000	13 000 000	13 000 000			31.12.2018	2 175 727	2 175 727			
Gang og sykkelvei rute 3 sentrum	707 822	1 000 000	1 000 000	1 000 000			31.12.2016	292 178	292 178			
Boligsoneparkering plasser og automater	269 923	2 000 000	4 000 000	4 000 000			31.12.2018	1 730 077	1 730 077			
Universell utforming av bysentrum	4 590 695	3 700 000	7 400 000	7 400 000			31.12.2018	-890 695	-890 695			
Gang og sykkelveier inkl. gateløys (Sykkelveien Nedre Glomma)	1 572 091	2 000 000	3 500 000	3 500 000			31.12.2018	427 909	427 909			
Skjebergbekken bru	0	0	4 000 000	4 000 000			31.12.2017					
Oppgradering av kommunale veier	11 192 545	11 000 000	61 300 000	11 192 545	-192 545		Avsluttes årlig					
Oppgradering Bjerkeveien	0	0	2 600 000	0			31.12.2016					
Oppgradering Olsokveien	0	0	5 000 000	0			31.12.2017					
Oppgradering Ringgt/Krusesgt./Tordensgt/Dovregata	0	0	3 600 000	0			31.12.2017					
Oppgradering Albert Moskausv.	0	0	2 700 000	0			31.12.2018					
Oppgradering Lundegårdsvei	0	0	1 800 000	0			31.12.2019					
Universell utforming av bussholdeplasser	673 556	900 000	4 500 000	673 556	226 444		Avsluttes årlig					
Gateløys tiltak og dataprogram	3 449 573	6 000 000	20 400 000	3 449 573	2 550 427		Avsluttes årlig					
Veidel av hovedplan vann og avløp	0	4 000 000	20 000 000	0	4 000 000		Avsluttes årlig					
Trafikksikkerhetstiltak (trygge skoleveier/fartsbegrensende tiltak)	4 773 897	5 000 000	25 000 000	4 773 897	226 103		Avsluttes årlig					
Brannvesenet												
Nytt øvingsområde brannvesen	175 110	500 000	500 000	500 000		Under utredning, evt. samarbeid med andre kommuner		324 890	324 890			
Beredskapsutstyr	0	400 000	400 000	0	400 000		Avsluttes årlig					
Verkted og transport												
PDA i biler	780 008	660 000	660 000	660 000	-120 008		Avsluttes					
Biler og maskiner, vann og avløp	5 757 222	6 300 000	15 000 000	5 757 222	542 778		Avsluttes årlig					
Biler og beredskap brann	2 653 583	2 600 000	2 600 000	2 653 583	-53 583		Avsluttes årlig					
Biler og maskiner veg/grønt	7 755 063	7 700 000	16 200 000	7 755 063	-55 063		Avsluttes årlig					
Traktor Sarpsborg stadion			700 000	700 000			31.12.2019					
Biler maskiner og annet teknisk utstyr verksted/transport/vaskeri	8 767 228	8 500 000	29 500 000	8 767 228	-267 228		Avsluttes årlig					
Felebill			2 200 000									
Biler og maskiner renovasjon	1 545 020	1 800 000	10 200 000	1 545 020	254 980		Avsluttes årlig					
Salg av biler og maskiner	-3 381 436	-500 000	-900 000	-3 381 436	2 881 436		Avsluttes årlig					
Byggesak-landbruk og kart												
Utstyr kart og oppmåling	335 339	500 000	1 000 000	335 339	164 661		Avsluttes årlig					

ÅRSRAPPORT 2015 – SARPSBORG KOMMUNE

Budsjett og HP 2016-2019		Disponering av ikke benyttet investeringsramme per 31.12.15:									
Pågående investeringsprosjekter per 01.01 2016	Regnskap totalt per 31.12.2015	Bevilget per 31.12.2015	Budsjett og HP -> 2019	Forventet sluttkostnad	Forventet økonomisk avvik	Inndekning	Forventet økonomisk slutt dato	Ubenyttet bevilgning per 31.12.2015	Rebevilges til bruk i 2016	Vurderes innarbeidet i HP 2017-2020	Rebevilges ikke
Kommuneområde Teknisk											
Eiendom											
Miljøttak - oljetanker	1 915 393	1 600 000	1 600 000	1 915 393	-315 393		Avsluttes				
Oppgradering av administrasjonsbygg	43 745 830	46 000 000	46 000 000	46 000 000			31.12.2016	2 254 170	2 254 170		
Brannoppgradering	2 301 029	2 300 000	2 300 000	2 301 029	-1 029		Avsluttes				
Nytt nedstrømaggregat Sarpsborg Rådhus	76 354	600 000	600 000	600 000			31.12.2016	523 646	523 646		
Oppgradering av låssystemer	181 965	500 000	500 000	500 000			31.12.2016	318 035	318 035		
Kjøling Borgen sykehjem og SD-anlegg	1 817 455	1 700 000	1 700 000	2 200 000	-500 000	Ved prosjektafslutning	30.06.2016	-117 455	-117 455		
Borgen skole, etterisolerere	0	1 000 000	1 000 000	1 000 000			31.12.2016	1 000 000	1 000 000		
Nytt kjøleanlegg Tingvoll sykehjem	0	700 000	700 000	700 000			31.12.2016	700 000	700 000		
ENØK Styrings- og varslingsanlegg 2014 (Kruseløkka, Hafslund og Tindlund)	7 977 155	8 000 000	8 000 000	7 977 155	22 845		Avsluttes				
Tingvoll sykehjem, SD (sentral driftsstyring)	301 447	1 000 000	1 000 000	1 000 000			31.12.2016	698 553	698 553		
Ventilasjon Varteig Gymsal	0	2 000 000	2 000 000	2 000 000			31.12.2017	2 000 000	2 000 000		
Ventilasjon Lande Skole, kjøkken og SD-anlegg	0	600 000	600 000	600 000			31.12.2017	600 000	600 000		
Hafslund skole, SD-anlegg	0	700 000	700 000	700 000			31.12.2017	700 000	700 000		
Fritznerbakken barnehage varmegpumpe	0	0	1 000 000	1 000 000			31.12.2017				
Hafslund skoler varmegpumpe	0	0	2 200 000	2 200 000			31.12.2017				
Fyrtrom Kurland skole	0	0	1 000 000	1 000 000			31.12.2017				
Valaskold barnehage SD-anlegg og ventilasjon	0	0	2 000 000	2 000 000			31.12.2017				
Tune adm.bygg 2 ventilasjon	0	0	2 000 000	2 000 000			31.12.2018				
Tune adm.bygg oppgraderer fyrtrom	0	0	1 000 000	1 000 000			31.12.2018				
Borgen skole, SD-anlegg	0	0	350 000	350 000			31.12.2018				
Ullevøy skole, SD-anlegg og ventilasjon	0	0	800 000	800 000			31.12.2019				
ENØK Styrings- og varslingsanlegg	0	0	10 000 000	10 000 000			31.12.2019				
Jeltnes skole, SD-anlegg	0	0	300 000	300 000			31.12.2018				
Sarpsborg rådhus, SD-anlegg og ventilasjon	6 984 157	7 000 000	15 000 000	15 000 000			31.12.2020				
Rehabilitering og sikring av bygg	2 359 757	1 400 000	7 400 000	6 984 157	5 843		Avsluttes årlig	-959 757	-959 757		
Heiser	985 427	1 000 000	5 000 000	985 427	14 573		Avsluttes årlig				
Forskriftskrav (Bram, legionella m.m)	835 283	1 000 000	5 000 000	835 283	164 717		Avsluttes årlig				
Universell utforming kom. bygg	0	0	4 000 000				31.12.2018				
Rehabiliterer Sarpsborghallen- svømmehall	0	0	5 000 000				31.12.2018				
Rehabilitering av tak Sarpsborg rådhus	0	0	5 000 000				31.12.2017				
Ventilasjons anlegg Borgen skole	0	0	750 000				31.12.2017				
Kjøp av Tune administrasjonsbygg	49 490 000	51 000 000	51 000 000	51 000 000			31.12.2016	1 510 000	1 510 000		
Overtagelse av eiendommer fra Borregaard	17 819 257	18 000 000	18 000 000	19 000 000	-1 000 000	Ved prosjektafslutning	31.12.2016	180 743	180 743		
Kjøp av eiendom BNE	149 634 336	150 900 000	150 900 000	150 900 000			31.12.2016	1 265 664	1 265 664		
Opparbeidelse næring- og boligfelt Kløvningstgen	16 436 077	14 000 000	20 000 000	20 000 000			31.12.2016	-2 436 077	-2 436 077		
Opparbeidelse tomter Brusemyrveien	45 512	500 000	500 000	500 000			31.12.2016	454 488	454 488		
Salgsinntekter Brusemyrveien	0	-1 200 000	-1 200 000	-1 200 000			31.12.2016	-1 200 000	-1 200 000		
Regulering Bjørnstadmyra/Tune senter	280 707	1 500 000	30 500 000	30 500 000			31.12.2019	1 219 293	1 219 293		
Arkivdepot for IKA Østfold ved Skjoberg administrasjonsbygg	15 105 105	17 000 000	17 000 000	15 500 000	1 500 000		31.12.2016	1 894 895	394 895		1 500 000
Overtakelse av Ungdomshallen	8 280 840	11 000 000	11 000 000	11 000 000			31.12.2016	2 719 160	2 719 160		
Salg av parsell Gulsundåsen gnr 1099 bnr 85	0	-1 800 000	-1 800 000	-1 800 000			31.12.2016	-1 800 000	-1 800 000		
Regulering og opparbeidelse boligfelt Mølgestgen	0	500 000	500 000	500 000			31.12.2018	500 000	500 000		
Regulering / utvikling Yvenåsen	159 017	1 000 000	21 000 000	21 000 000			31.12.2018	840 983	840 983		
Salgsinntekter Kampenes/Holteskogen	-21 839 463	-17 000 000	-36 000 000	-36 000 000			31.12.2018	4 839 463	4 839 463		
Salgsinntekter Kløvningstgen	0	0	-25 000 000	-25 000 000			31.12.2020				
Salgsinntekter Yvenåsen	0	0	-20 000 000	-20 000 000			31.12.2020				
Salgsinntekter Bjørnstadmyra/Tune senter	-52 595 404	-20 000 000	-80 000 000	-52 595 404	32 595 404		Avsluttes årlig				
Salg av kommunal eiendom	8 506 834	10 000 000	68 500 000	8 506 834	1 493 166		Avsluttes årlig				
Strategisk oppkjøp og utvikling av eiendom	0	0	1 500 000	1 500 000			31.12.2018				
Flytting av travpark og utvikling av boligområde på Kala	32 984	0	0	32 984	-32 984	Egenandel SK	Avsluttes				
Kjøp av tomt Rudskogen	728 556	0	4 600 000	4 600 000			31.12.2016	-728 556	-728 556		
<i>For større prosjekter er forventet økonomisk slutt dato 18 mnd. etter at investeringen er tatt i bruk</i>											
Alle prosjekter											
								199 777 292	1 75 277 292	6 200 000	18 300 000